An aerial photograph of a village in Krki, Slovenia. The village is situated along a winding river, with numerous houses featuring red-tiled roofs. The surrounding landscape is lush with green trees and fields. A large green arrow graphic is overlaid on the bottom left of the image, containing the title text. To the right of the arrow, there are three smaller green chevrons pointing right.

**STRATEGIJA
TRAJNOSTNEGA RAZVOJA
TURIZMA V OBČINI
KOSTANJEVICA NA KRKI
2022-2032**

Kostanjevica na Krki v turistični perspektivi

Člani skupine za pripravo strateškega razvojnega dokumenta:

- **izr. prof. dr. Lea-Marija Colarič-Jakše, Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma, predstojnica Razvojno–raziskovalnega inštituta**
- **mag. Dušan Štepec, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, vodja območne enote Novo mesto**
- **prof. dr. Uroš Pinterič, Univerza Alexander Dubček v Trenčinu, Slovaška**

Sodelujoči:

- **deležniki s področja turizma v občini Kostanjevica na Krki – javni in zasebni sektor**
- **Turistično informacijski center**

Oktober, 2022

Kostanjevica na Krki

MAJHNO MESTO ZA VELIKA DOŽIVETJA

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	5
1.1	Metodologija priprave strategije	6
2	ANALIZA IN DIAGNOZA STANJA	9
2.1	Analiza nacionalnega turističnega okvirja	9
2.1.1	Nacionalne turistične politike	9
2.1.2	Turistični promet na nacionalni ravni	11
2.2	Analiza lokalnega turističnega okvirja	12
2.2.1	Vloga lokalnih skupnosti v delovanju in razvoju turizma v Sloveniji	12
2.2.2	Turistična taksa	14
2.2.3	Strateško umeščanje Kostanjevice na Krki	14
2.2.4	Turistični potenciali Kostanjevice na Krki	15
2.2.5	Nagrade in priznanja Kostanjevici na Krki	17
2.2.6	Turistični promet Kostanjevice na Krki	17
2.2.6.1	Prihodi in prenočitve SURS	17
2.2.6.2	Prihodi – Turistično informacijski center	19
2.2.6.3	Prihodi – Galerija Božidar Jakac	21
2.2.6.4	Prihodi – Kostanjeviška jama	21
2.2.7	Turistična ponudba Kostanjevice na Krki	22
2.2.7.1	Naravna in kulturna dediščina	22
2.2.7.2	Nastanitvene zmogljivosti	24
2.2.7.3	Postajališče za avtodome	24
2.2.7.4	Gostinski obrati, prenočišča, turistične kmetije, vinotoči	25
2.2.7.5	Turistična vodniška dejavnost	25
2.2.7.6	Društvena dejavnost	26
2.2.8	Vključenost v regijske in nacionalne projekte in združenja	26
2.2.8.1	Posavje, polno priložnosti	26
2.2.8.2	Gradovi Posavja	26
2.2.8.3	Razvoj in promocija turistične ponudbe vodilne destinacije Čatež in Posavje	26
2.2.8.4	Aktivnosti v okviru Združenja zgodovinskih mest Slovenije	27
2.3	ANALIZA REALIZACIJE CILJEV IZ STRATEGIJE 2008–2013	27
2.3.1	Realizacija oblikovanja primarnih turističnih produktov	27
2.3.2	Realizacija oblikovanja sekundarnih turističnih produktov	27
2.3.3	Realizacija oblikovanja terciarnih turističnih produktov	28
2.3.4	Problematika (ne)uresničevanja ciljev iz strategije	28
2.4	ANALIZA INTERVJUJEV S KLJUČNIMI POZNAVALCI RAZVOJA TURIZMA V LOKALNEM OKOLJU	29
2.4.1	Rezultati intervjujev – realizacija ciljev	29
2.4.2	Rezultati intervjujev – priložnosti	30
2.4.3	Rezultati intervjujev – prepoznavnost	32
2.4.4	Rezultati intervjujev – odnos lokalnega prebivalstva do turizma	34
2.4.5	Rezultati intervjujev – upravljavec turizma	34
2.4.6	Rezultati intervjujev – enotna strategija in vizija	35
2.4.7	Rezultati intervjujev – finančna sredstva	35
2.4.8	Rezultati intervjujev – vrsta turizma	36
2.4.9	Rezultati intervjujev – povezovanje	36
2.4.10	Rezultati intervjujev – problem sezonskosti	36
2.4.11	Rezultati intervjujev – trajnostna mobilnost	37
2.4.12	Rezultati intervjujev – turistični spominki	37
2.5	ANALIZA ANKETE V KOSTANJEVICI NA KRKI	37
2.6	SWOT ANALIZA	39
2.7	ANALIZA RAZVOJA TURIZMA V OBČINI KOSTANJEVICA NA KRKI	44
2.7.1	Kvalitativni kazalniki uspešnosti izvajanja strategije razvoja turizma 2008-2013	44
2.7.2	Kvantitativni kazalniki uspešnosti izvajanja strategije razvoja turizma 2008-2013	47
2.7.3	Priporočila na osnovi analize razvoja turizma v občini Kostanjevica na Krki	48
3	VIZIJA, ZNAČAJ IN AKCIJSKI NAGOVOR DESTINACIJE	49
3.1	ZNAČAJ DESTINACIJE (DNK)	49
3.2	AKCIJSKI NAGOVOR	49
3.3	VIZIJA 2032	49

4	VISION, CHARACTER, AND ACTION SPEECH OF THE DESTINATION	51
4.1	Character of the destination (DNA)	51
4.2	Action speech.....	51
4.3	Vision 2032.....	51
5	STRATEGIJA.....	52
5.1	RAZVOJNI MODEL ZA AKTIVIRANJE KLJUČNIH POTENCIALOV TURIZMA	52
5.2	PROGRAMSKO - PRODUKTNA STRATEGIJA.....	52
6	AKCIJSKI NAČRT UKREPOV NA PODROČJU TURIZMA	60
7	ORGANIZACIJSKO-UPRAVLJAVSKI MODEL SPREMLJANJA IN VREDNOTENJA IZVAJANJA STRATEGIJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA TURIZMA	61
7.1	SHEMA TRAJNOSTNEGA RAZVOJA TURIZMA V KOSTANJEVICI NA KRKI	61
7.2	INTERVENCIJE ZA DOSEGANJE ZASTAVLJENIH CILJEV	63
7.2.1	NALOŽBE IN PODJETNIŠKO OKOLJE	63
7.2.2	JAVNA/SKUPNA INFRASTRUKTURA TER NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA ZA TURISTIČNI AMBIENT SLOVENIJE	64
7.2.3	ČLOVEŠKI VIRI ZA DVIG DODANE VREDNOSTI	66
7.2.4	TRAJNOST IN ZELENA SHEMA SLOVENSKEGA TURIZMA	67
7.2.5	DOSTOPNOST IN TRAJNOSTNA MOBILNOST	68
7.2.6	UPRAVLJANJE DESTINACIJ IN POVEZANOST TURIZMA	69
7.2.7	PRODUKTI IN TRŽENJE.....	70
8	SKLEPNE UGOTOVITVE	71
9	IZBOR UPORABLJENE LITERATURE IN VIROV.....	73
9.1	LITERATURA.....	73
9.2	VIRI	75
10	PRILOGE.....	76
10.1	Priloga 1: Izvedba anketiranja – anketni vprašalnik.....	76
10.2	Priloga 2: Izvedba intervjujev – vprašanja intervjujev.....	79
10.3	Priloga 3: Metodologija ocenjevanja sprejemljivosti naravne in kulturne dediščine za vključevanje v turistično ponudbo z vidika trajnostnega razvoja lokalne skupnosti	81
10.4	Priloga 4: Popis stanja turistične ponudbe v občini Kostanjevica na Krki.....	83

Kazalo tabel

Tabela 1:	Turistična taksa v obdobju 2015 – 2021 v EUR v Občini Kostanjevica na Krki.....	14
Tabela 2:	Prenočitve v obdobju 2015 – 2021 v Občini Kostanjevica na Krki	18
Tabela 3:	Število zabeleženih obiskov v Turistično informacijskem centru Kostanjevica na Krki	19
Tabela 4:	Struktura tujih obiskovalcev Turistično informacijskega centra glede na državo njihovega izvora od leta 2015 do 2021.....	20
Tabela 5:	Razmerje med organiziranim skupinskim in neorganiziranim individualnim obiskom domačih gostov 2015-2021	20
Tabela 6:	Število obiskovalcev Galerije Božidar Jakac v obdobju 2015–2021	21
Tabela 7:	Število obiskovalcev Kostanjeviške jame v obdobju 2015–2021	22
Tabela 8:	Ocena sprejemljivosti naravne in kulturne dediščine za vključitev v turistično ponudbo z vidika trajnostnega razvoja lokalne skupnosti	23
Tabela 9:	Razpisana sredstva Občine Kostanjevica na Krki za obnovo kulturne dediščine v obdobju zadnjih 2012-2022	24
Tabela 10:	SWOT analiza.....	39
Tabela 11:	Realizacija ciljev.....	45
Tabela 12:	Prihodi in nočitve domačih in tujih turistov v Kostanjevici na Krki.....	47
Tabela 13:	Število nočitev na podlagi internih podatkov občine Kostanjevica na Krki	48
Tabela 14:	Programsko produktni sklopi s cilji	54
Tabela 15:	Individualni projekti (zasebniki).....	60
Tabela 16:	Javni projekti (nosilec Občina Kostanjevica na Krki).....	60
Tabela 17:	Shema trajnostnega razvoja turizma v Kostanjevici na Krki	61
Tabela 18:	Naložbe in podjetniško okolje	63
Tabela 19:	Javna/skupna infrastruktura ter naravna in kulturna dediščina za turistični ambient Slovenije	64
Tabela 20:	Človeški viri za dvig dodane vrednosti.....	66
Tabela 21:	Trajnost in zelena shema slovenskega turizma	67
Tabela 22:	Dostopnost in trajnostna mobilnost.....	68
Tabela 23:	Upravljanje destinacij in povezanost turizma	69
Tabela 24:	Produkti in trženje.....	70

Kazalo slik

Slika 1: Strnjen prikaz metodologije izdelave Strategije trajnostnega razvoja turizma v Občini Kostanjevica na Krki 2022-2032.....	7
Slika 2: Gibanje števila prihodov domačih in tujih turistov, Slovenija, letno 1989-2021.....	11
Slika 3: Gibanje števila prenočitvev domačih in tujih turistov, Slovenija, letno 1989-2021.....	11
Slika 4: Število in delež ležišč po vrstah občin in nastanitvenih objektov, Slovenija, 2021.....	12
Slika 5: Prihodi in prenočitve turistov, Kostanjevica na Krki, letno 2019-2021.....	18
Slika 6: Prihodi in prenočitve domačih in tujih turistov, Kostanjevica na Krki, letno 2019-2021.....	18
Slika 7: DNK, vizija in akcijski nagovor.....	50
Slika 8: Odnos med vizijo in področji.....	50
Slika 9: Krovni produkti mikro destinacije Kostanjevica na Krki.....	53

Kazalo fotografij

Fotografija 1: Nekdanji kostanjeviški samostan, danes Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki in Forma viva ob njej.....	8
Fotografija 2: Kostanjeviška jama.....	13
Fotografija 3: Stražni stolp v Črneči vasi.....	16
Fotografija 4: Ena od informativnih tabel ob krožni Uskoški tematski poti (Črneča vas – Črešnjevca – Oštrc – Črneča vas), ki je bila urejena v okviru projekta Posavske poti prijetnih doživetij, sofinanciran s pomočjo Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, izveden v okviru LAS Posavje 2007-2013.....	28
Fotografija 5: Vinorodna kulturna krajina z velikim potencialom zidaniškega turizma in predstavitve vinarjev.....	30
Fotografija 6: Po Resslerovi poti v Krakovskem gozdu.....	33
Fotografija 7: Hrast na Malencah.....	35
Fotografija 8: Lepo je vstopiti na otoško mesto Kostanjevica na Krki.....	72

1 UVOD

Turizem postaja v mnogih tujih državah kot tudi v Sloveniji globalna in temeljna usmeritev prihodnjega razvoja, saj prinaša mnoge multiplikativne učinke za gospodarstvo in zaposlovanje. V Sloveniji je turizem beležil konstantno rast vse od leta 1992 dalje, število prenočitev se je v 30-ih letih povečalo za trikrat. Posebej visoko rast je slovenski turizem beležil v zadnjih petih letih pred pojavom pandemije korona virusa (SARS-CoV-2). V letu 2022 so se pojavili novi vektorji nestabilnosti. Z začetkom vojne v Ukrajini, rastjo cen energentov ter splošne druginje in inflacije, je turizem ponovno postavljen pred velike izzive, hkrati pa gre za panogo, ki po najrazličnejših krizah hitro okreva.

Slovenija se je v zadnjih letih uveljavila kot atraktivna zelena destinacija. Doseženi ugled pomeni veliko zavezo za trajnostni razvoj slovenskega turizma, tako okoljski, družbeni kot gospodarski razvoj destinacij, ki bo tudi našim znanjem omogočal vsaj enako, če ne boljše kakovost življenja. V tem oziru je bila leta 2022 sprejeta Strategija slovenskega turizma 2022–2028. Vizija slovenskega turizma je »ZELENA BUTIČNOST. Manjši odtis. Večja vrednost za vse.«. Model razvoja je odločno usmerjen predvsem v višjo kakovost, višje cenovno pozicioniranje in povečanje dodane vrednosti slovenske turistične ponudbe, kar je osnovni pogoj za zadovoljitev pričakovanj vseh ključnih deležnikov v slovenskem turizmu.

Tako zastavljeni cilji in usmeritve postavljajo pred javni in zasebni sektor zahteve po velikih spremembah na področju turizma v Sloveniji. Turistične destinacije so pred pomembno prelomnico: najti ravnovesje med vsemi tremi komponentami trajnosti, ki pa se nenehno spreminjajo. Ob velikem obisku gostov se ekonomski vplivi turizma povečajo, ogrožena pa sta okoljski in družbeni vidik razvoja in življenja v destinaciji. Vsako celostno zaokroženo območje, še posebej mikro lokacije, ki so obremenjene s turističnim obiskom, potrebujejo upravljavca ter strateški pristop k razvoju in upravljanju destinacije. Turistični tokovi se v dobi digitalizacije odvijajo organsko, še vedno na osnovi »promocije od ust do ust«, ki pa se je v veliki meri prestavila na splet in družbena omrežja. Turizem se na destinaciji ne sme »dogajati«, ampak ga moramo sistematično razvijati in upravljati.

Kostanjevica na Krki se zaveda nujnosti sistematičnega razvoja turizma, zato je v letu 2007 pristopila k izdelavi dokumenta Strategija razvoja turizma na mikro destinaciji Kostanjevica na Krki za obdobje 2008-2013, strateški in izvedbeni del ter popis stanja. Po štirinajstih letih je čas za oceno realizacije ukrepov in novo strategijo, ki podpira ciljno tržno pozicioniranje Slovenije kot zelene butične destinacije za individualnega odgovornega gosta, ki ceni kulturna doživetja, naravo in avtentični karakter lokalnih skupnosti. Zato v nadaljevanju odstiramo Strategijo trajnostnega razvoja turizma v občini Kostanjevica na Krki 2022-2032, ki izhaja iz predhodne strategije, popisa stanja ter novih smernic in ukrepov.

1.1 METODOLOGIJA PRIPRAVE STRATEGIJE

Občina Kostanjevica na Krki sodi po številu prebivalstva med manjše občine v Sloveniji. S tega vidika predstavlja določeno posebnost v pristopu k strateškemu načrtovanju razvoja turizma. V občini, ki razpolaga z maloštevilčno turistično ponudbo, je težko določiti cilje in usmeritve razvoja turizma, ki bi bili lahko odvisni samo od nje. Poleg tega je statistično vključena v Posavsko statistično regijo, s katero se identitetno ne ujema tako dobro kot z Jugovzhodno statistično regijo, katere osrednji del predstavlja Dolenjska z regijskim gospodarskim in kulturnim središčem v Novem mestu. Občina Kostanjevica na Krki je zaradi tega svoj razvoj že od vsega začetka gradila na povezovanju s sosednjimi občinami, z njimi išče priložnosti v povezovanju in iskanju skupnih ciljev in poti do njihovih uresničitvev, ne glede na to, kateri statistični regiji te pripadajo. Podoben pristop poskuša uresničevati tudi na področju razvoja turizma, kjer je po nekaterih kazalnikih, npr. po številu nočitev in po višini letne turistične takse, bolj uspešna od marsikatere večje občine v Jugovzhodni ali Posavski statistični regiji. Časovna oddaljenost strategije iz leta 2008, vmesna stagnacija razvoja turizma in v zadnjem obdobju nove evidentirane priložnosti so občino privedli do odločitve, da se pripravi nova občinska strategija na področju razvoja turizma.

Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma z Razvojno–raziskovalnim inštitutom ter Zavod za varstvo kulturne dediščine, območna enota Novo mesto, sta pristopila k izdelavi strateškega razvojnega dokumenta Strategija trajnostnega razvoja turizma v občini Kostanjevici na Krki 2022–2032. Na podlagi pogovora z občinsko upravo julija 2020 smo se odločili, da pripravimo raziskovalni projekt v dveh delih. Prvi del projekta je namenjen oceni realizacije stare strategije in oceni trenutnega stanja razvoja turizma v občini. Drugi del projekta obsega analizo aktualnih strateških dokumentov na področju turizma, ki jih je v zadnjem obdobju sprejela Slovenija, pregled aktualnih trendov v svetu, pregled vpliva koronavirusa (SARS-CoV-2) na razvoj turizma doma in po svetu, določitev ciljev razvoja turizma v občini za obdobje desetih let (2022–2032), z upoštevanjem predstavljenih okvirov, oblikovanje usmeritev in kazalnikov. Strategijo na koncu zaključujemo z akcijskim načrtom za uspešno uresničenje razvojnih ciljev. Ena izmed ključnih omejitev je pomanjkanje konsistentnosti podatkov, ki je pogosto odvisno od vira. Pri tem prihaja včasih do nepojasnjenih razlik, ne glede na to, da naj bi bili primarni viri podatkov isti. V tem pogledu je potrebno vse statistične podatke upoštevati zgolj v smislu večjih odstopanj in splošnih trendov, njihove absolutne vrednosti pa uporabljati z veliko mero previdnosti.

V nadaljevanju predstavljamo prvi del razvojnega projekta oziroma strategije, v kateri analiziramo uresničenje pretekle strategije in prikazujemo trenutno stanje na področju razvoja turizma v občini. V analizi uresničevanja strategije iz leta 2008 smo poskušali ovrednotiti delež realiziranih ciljev, ki so bili zastavljeni v pretekli strategiji. Poskušali smo analizirati, zakaj določeni cilji niso bili realizirani. Z intenzivnim analitičnim pristopom smo se z novo strategijo želeli izogniti ponavljanju ciljev, ki so bili že realizirani ali pa so ostali nerealizirani, ker so bili kot taki v strategiji napačno ocenjeni in izpostavljeni. Da bi ugotovitve analize pravilno ovrednotili, smo se odločili še za analizo aktualnega stanja razvoja turizma v občini, in sicer za obdobje zadnjih petih let (2015–2021).

Metodološko smo se analize lotili z obdelavo statističnih podatkov, z izvedbo poglobljenih intervjujev s posamezniki iz lokalnega okolja ter z izvedbo ankete med občani in turisti. Prav tako smo občane pozvali k sodelovanju in z njimi komunicirali preko elektronske pošte izvajalcev strateškega razvojnega dokumenta, spletne strani <https://www.kostanjevica.si/> in v okviru lokalnega medija Kostanjeviške novice.

Stanje na terenu smo tudi fizično preverjali ter tako obiskali in analizirali turistično ponudbo v občini. Ugotovitve na terenu smo primerjali z ugotovitvami iz statističnih obdelav in z ugotovitvami iz pogovorov s posamezniki na terenu ter z odgovori na anketni vprašalnik in intervju. Na ta način smo poskušali zagotoviti pogoje za celovito in objektivno oceno aktualne situacije.

Omejitev procesa izdelave strategije je predstavljala pandemija koronavirusa (SARS-CoV-2). Kljub nezmožnosti izvedbe posameznih faz raziskave na terenu so bile realizirane mnoge aktivnosti, ki jih strnjeno predstavljamo v nadaljevanju.

Slika 1: Strnjen prikaz metodologije izdelave Strategije trajnostnega razvoja turizma v Občini Kostanjevica na Krki 2022-2032

Vir: Lastni vir

Z namenom oblikovanja kakovostne, usklajene in aplikativne strategije je priprava vsebin potekala skozi visoko participativni proces z mnogimi deležniki v občini, v sled temu so bile izvedene naslednje aktivnosti:

- predavanja in delavnica s turističnimi ponudniki ter deležniki v turizmu v okviru Turističnega društva Kostanjevica na Krki na temo Moč zgodb in zgodbarjenja pri ustvarjanju 5-zvezdičnih butičnih doživetij (junij 2020);
- objava informacije o pričetku izdelave strateškega razvojnega dokumenta v lokalnem mediju s povabilom občanom, da sodelujejo s posredovanjem pobud, potreb, mnenj, usmeritev in sugestij pri razvoju ter povabilom na individualne razgovore (Kostanjeviške novice št. 66, julij 2020) in objava s povabilom občanom, da sodelujejo pri pripravi strateškega razvojnega dokumenta s posredovanjem pobud, potreb, mnenj, usmeritev in sugestij pri razvoju ter povabilom na individualne razgovore (Kostanjeviške novice. št. 68, december 2021);
- delovni sestanki: julija 2020 s prisotnostjo župana Kostanjevice na Krki Ladka Petretiča, občinske uprave, ki sta jo zastopali Anita Krajnc in Karla Gašpar, pripravljavcev strategije iz Grma Novo mesto – centra biotehnike in turizma, ki ga je zastopala izr. prof. dr. Lea-Marija Colarič-Jakše, prof. dr. Uroša Pinteriča z Univerze Alexander Dubček v Trenčinu, Zavod za varstvo kulturne dediščine, Območno enoto Novo mesto, pa je zastopal mag. Dušan Štepec; ponovno delovni sestanek na Občini Kostanjevica na Krki s strani pripravljavcev strateškega razvojnega dokumenta, predstavniki občinske uprave in pripravljavci strategije (oktober 2020 in april 2021);
- 4. seja Odbora za gospodarstvo, obrt in turizem novembra 2021 - seznanitev z analizo stanja in strateškimi razvojnimi smernicami, usmerjenimi v izhodišča nove turistične perspektive na podlagi dokumenta Evalvacija izvajanja in doseganja ciljev »Strategije trajnostne rasti slovenskega turizma 2017-2021« in smernice za načrtovanje razvoja turizma v Sloveniji v strateškem obdobju 2022-2028 – končno poročilo / integralni dokument (Zapisnik 4. seje);
- izvedba anket na terenu in v Turistično informacijskem centru v Kostanjevici na Krki (Anketni vprašalnik, september in oktober 2020 ter junij, julij in avgust 2021);

- izvedba spletne ankete na osnovi anketnega vprašalnika, dostopnega na spletni povezavi <https://www.1ka.si/a/cdd03807> (spletna stran Občine Kostanjevica na Krki - <https://www.kostanjevica.si/kategorija/novice-in-obvestila>), kot povabilo občanom in gostom, v okviru katerega so se lahko opredelili do stališč pri razvoju turizma (Izpis iz spletne strani, december 2021 in januar 2022);
- izvedba poglobljenih intervjujev na terenu s ključnimi nosilci in deležniki razvoja turizma v občini Kostanjevica na Krki (Intervju, november in december 2020 ter januar in februar 2022);
- septembra 2021 je bil izdelan prvi osnutek analize stanja turizma v občini Kostanjevica na Krki, novembra 2021 pa prvi osnutek strateškega razvoja trajnostnega turizma v občini Kostanjevica na Krki z vizijo, cilji in ukrepi kot podlaga za nadaljnje razprave in delavnice;
- izvedba delavnice z evalvacijo dosedanje strategije razvoja turizma, analizo stanja, predstavitev turističnih projektov, izmenjavo mnenj in predlogov z nosilci turistične ponudbe, društvi ter deležniki razvoja turizma v prostoru (april 2022) ter javna razprava o stanju, strateških usmeritvah in viziji trajnostnega turizma v Kostanjevici na Krki s predstavitev primerov iz praktičnega prostora, usmeritev nacionalne strategije in izmenjave mnenj (maj 2022);
- uskladitev vsebin, politik in ciljev osnutka »Strategije trajnostnega razvoja turizma v Občini Kostanjevica na Krki 2022-2032« z novo sprejeto »Strategijo slovenskega turizma 2022–2028« in priprava končnih izhodišč (avgust–september 2022);
- 5. seja Odbora za gospodarstvo, obrt in turizem 28. septembra 2022, kjer je bil sprejet sklep, da se predlog Strategije trajnostnega razvoja turizma v občini Kostanjevica na Krki za obdobje 2022-2032 potrdi in predlaga Občinskemu svetu v sprejem;
- predstavitev dokumenta na seji Občinskega sveta Občine Kostanjevica na Krki (19. oktober 2022).

Fotografija 1: Nekdanji kostanjeviški samostan, danes Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki in Forma viva ob njej.
Foto: Alan Orlič

2 ANALIZA IN DIAGNOZA STANJA

2.1 ANALIZA NACIONALNEGA TURISTIČNEGA OKVIRJA

Slovenija je od osamosvojitve dalje turizem obravnavala kot eno ključnih gospodarskih panog. Turistični preporod se je začel že v osemdesetih letih dvajsetega stoletja. Svojo turistično podobo je Slovenija gradila skozi slogan »Slovenija, moja dežela« ter nanjo vezan promocijski oglas »Gostje prihajajo« iz leta 1986, ter s stranskima produktoma - lipov list kot ključni vizualni element in promocijskim sloganom »Na sončni strani Alp«. Ta promocijska akcija je hkrati služila dvema ciljema - postaviti Slovenijo na turistični zemljevid sveta ter na drugi strani odpreti vrata lastnega okolja tujim gostom. Od leta 2007 ima Slovenija nacionalno znamko »I feel Slovenia«. Slednja združuje vsa področja Slovenije, med drugim turizem, v njenem jedru in identiteti pa se prepletajo čustva, čutenje in slovenska zelena barva.

2.1.1 Nacionalne turistične politike

Strategije slovenskega turizma vse po vrsti ugotavljajo, da Slovenija ni destinacija za množični turizem. Temeljne prioritete so bile začrtane že leta 1995 v »Resoluciji o strateških ciljih na področju razvoja turizma v Republiki Sloveniji«. Na podlagi tega dokumenta je bila oblikovana tudi nosilna institucija pospeševanja slovenskega turizma, ki jo danes poznamo kot Slovensko turistično organizacijo.

Primarno je bila turistična politika usmerjena na »domače znanje« in »kulturno dediščino«, kar naj bi vzbujalo zanimanje predvsem pri turistih z večjo kupno močjo. Temu so sledili zakonski ter strateški dokumenti, ki so v grobem prenesli odgovornost za turistični razvoj iz administrativnega okolja v poslovno okolje ter poskušali poiskati ustrezno pot razvoja turizma. Dokument »Partnerstvo za trajnostni razvoj turizma v Sloveniji 2012-2016« predstavlja osnovo za razumevanja usmeritev turizma v Sloveniji po letu 2017.

Primarna trditev dokumenta »Partnerstvo za trajnostni razvoj turizma v Sloveniji 2012-2016« je, da je turizem pomemben spodbujevalec kakovosti življenja v Sloveniji, kar pomeni vračanje k ideji, da ni dovolj zgolj privabiti turiste, temveč da je potrebno nacionalnemu prebivalstvu tudi zagotoviti, da turizem in gostje niso zgolj radovedna nadloga, temveč da prispevajo k blagostanju družbe. V zadnjem času je vedno več poudarka na družbeni trajnosti in upoštevanju socialnega faktorja nosilnih sposobnosti destinacije, torej koliko turističnega obiska destinacija prenese, da turizem za posameznika ni obremenjujoč in izboljšuje kakovost njihovega življenja. V tem pogledu je pomemben tudi sklep vlade Republike Slovenije, ki je leta 2010 opredelila turizem kot eno ključnih dejavnosti slovenskega gospodarstva, ki generira delovna mesta in ima izrazito pozitiven vpliv na uravnotežen regionalni razvoj.

S »Strategijo trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021« je bila zastavljena vizija: »Slovenija je globalna zelena butična destinacija za zahtevnega gosta, ki išče raznolika in aktivna doživetja, mir in osebne koristi«. Strategija je opredelila krovni razvojni koncept in 10 primarnih turističnih produktov: (1) Počitnice v gorah in Outdoor, (2) Poslovna srečanja in dogodki, (3) Zdravje in dobro počutje, (4) Doživetja narave, (5) Gastronomija, (6) Kultura, (7) Sonce in morje, (8) Športni turizem, (9) Krožna potovanja in (10) Turizem na podeželju. V skladu z zastavljeno vizijo se na nacionalni ravni razvijajo produkti, ki zagotavljajo kakovostno in individualno izkušnjo gosta v Sloveniji in se navezujejo na štiri izkustvene makro destinacije, kar omogoča učinkovito komuniciranje zgodbe Slovenije, njenih pokrajin in doživetij.

V letu 2021 se je iztekla veljavnost »Strategije trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021«. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo je naročilo neodvisno končno evalvacijo strategije,

katere namen je bil ugotoviti, do kakšne ravni je Slovenija dosegla s strategijo načrtane cilje, še zlasti osrednji strateški cilj, s katerim naj bi prek modela pospešene trajnostne rasti in pozicije zelene, aktivne in zdrave destinacije za 5-zvezdična doživetja, do leta 2021 dosegla 3,7–4 milijarde evrov priliva iz naslova izvoza potovanj.

Slovenija je v strateškem obdobju 2017–2021 sicer preseгла načrtovani ciljni turistični obisk, temu pa v enaki meri ni sledila zelena rast prilivov in doba bivanja turistov. Prilivi iz naslova izvoza potovanj so v zadnjem letu pred pandemijo koronavirusa (SARS-CoV-2) znašali 2,75 milijarde evrov, povprečna doba bivanja je bila 2,5 dneva (cilj 3,1–3,4 dneva). Načrtovane strukturne spremembe v nastanitveni dejavnosti se niso uresničile, visok obisk pa je v določenih destinacijah v konicah sezone že povzročal pritisk na naravo in lokalno skupnost, po drugi strani pa se je tudi fizična rast povpraševanja že v letu 2019, torej pred pandemijo koronavirusa (SARS-CoV-2), zaustavljala. Na drugi strani poročilo ugotavlja, da se učinki načrtnega in kontinuiranega dela skladno s postavljenimi cilji najbolje odražajo na trženjskem področju, kjer je Slovenija v celoti uresničila in tudi okrepila svojo, z vizijo načrtano, pozicijo »globalne zelene butične destinacije«.

Ključne ugotovitve iz evalvacije Strategije trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021 so:

- ponudba zaostaja za obljubo zelene butične Slovenije,
- nizka dodana vrednost,
- pomanjkanje kadra in pomanjkljive kompetence,
- nezadostna učinkovitost upravljanja,
- odvisnost turizma od drugih dejavnosti,
- porušeno ravnotežje turizem-okolje-prebivalci (koncentracija, intenziteta, nosilna zmogljivost),
- visoka sezonskost,
- Slovenija zelo omejeno nagovarja zahtevnejše segmente in ciljno trži izven poletja,
- pomanjkanje avtentičnih (kulturnih) elementov v turistični ponudbi in podobi,
- zaostajanje v mednarodni konkurenčnosti,
- spremenjeni trendi v novi normalnosti,
- podnebna, zdravstvena, varstvena in druga globalna tveganja.

"Strategija slovenskega turizma 2022–2028« je tako opredelila vizijo »ZELENA BUTIČNOST. Manjši odtis. Večja vrednost za vse.«, kar pomeni zmerno kvantitativno rast ob pospešeni rasti kakovosti in dodane vrednosti. Za doseganje zastavljene vizije se slovenski turizem strateško usmerja v razvoj in trženje uravnotežene turistične ponudbe trajnostnega butičnega turizma višje kakovosti s pristnim karakterjem, ki temelji na slovenski naravi in kulturni identiteti, ki je generator višje vrednosti. Strategija do leta 2028 je usmerjena v zagotavljanje pogojev, politik in ukrepov za pospeševanje trajnostnega razvoja, urejenega okolja in cvetoče kulture, s pozitivnimi učinki na rast dodane vrednosti za vse deležnike - zadovoljne prebivalce, motivirane zaposlene, navdušene obiskovalce in za naslednje generacije.

V strategiji je zastavljenih pet strateških ciljev:

1. povečanje kakovosti, vrednosti in zagotovitev celoletne turistične ponudbe;
2. povečanje zadovoljstva lokalnih prebivalcev, zaposlenih v turizmu in gostov;
3. pozicioniranje turizma kot generatorja vrednosti in trajnostnega razvoja;
4. razogljičenje in uravnoteženje slovenskega turizma ter
5. zagotovitev kompetentne in učinkovite upravljalvske strukture.

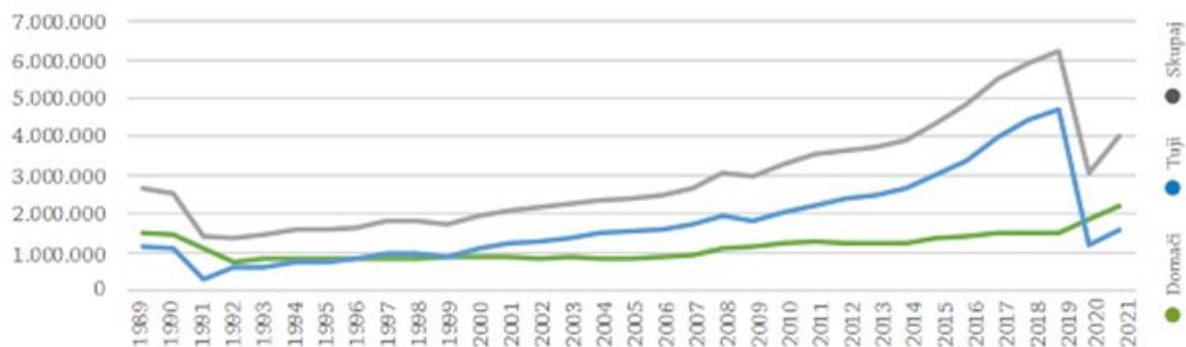
»Strategija slovenskega turizma 2022–2028« tako prehaja od kvantitativnih h kvalitativnim ciljem. V ospredju niso več rasti turističnih prihodov in prenočitev, pač pa kakovost in dodana vrednost: kvantitativna rast obsega ponudbe in količine povpraševanja je zmerna; rast obsega turističnih kapacitet je intenzivnejša na področju hotelskih in podobnih kapacitet in nižja na rasti enostavnejših nastanitvenih kapacitet; naložbe v turistični dejavnosti so predvsem v prenove in izboljšanje kakovosti

obstojećih kapacitet, zmerno v novogradnje; poudarek je na dvigu kakovosti storitev, objektov in infrastrukture; pri človeških virih je poudarek na dvigu kakovosti človeškega dejavnika ob zmernem zagotavljanju obsega kadrov; prihodi, prenočitve in zasedenost kapacitet zmerno naraščajo, trženje se osredotoča na zahtevnejše segmente in trge s srednjo in srednje do višjo kupno močjo ter doseganje ravni višjih povprečnih doseženih cen.

2.1.2 Turistični promet na nacionalni ravni

Iz podatkov o gibanju domačih in tujih gostov med leti 1989 in 2021 (Slika 2) je razvidna konstantna rast števila prihodov in prenočitev z manjšim upadom ob ekonomski krizi leta 2008 in drastičnim upadom v letu 2020 kot posledici epidemije koronavirusa (SARS-CoV-2). Nastanitveni objekti so v letu 2019 zabeležili več kot 6,2 milijona turističnih prihodov in 15,7 milijona turističnih prenočitev, pri čemer so domači turisti ustvarili 4,4 milijona prenočitev, tuji turisti pa dobrih 11 milijonov turističnih prenočitev.

Slika 2: Gibanje števila prihodov domačih in tujih turistov, Slovenija, letno 1989-2021

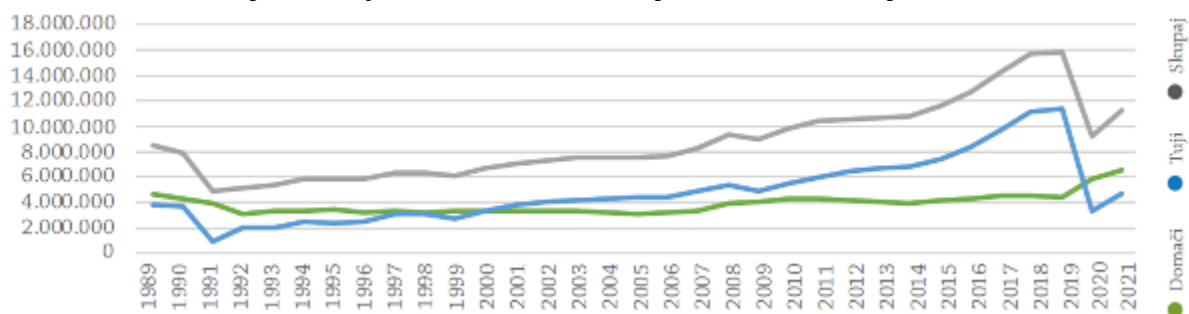

Vir: Turizem v številkah 2021, dostopno na

https://www.slovenia.info/uploads/dokumenti/tvs/2021/2021_Turizem_v_%C5%A1tevilkah.pdf

V letu 2020 je bilo 51 % manj prihodov in za 42 % manj prenočitev kot v letu 2019. Število tujih turistov se je zmanjšalo za kar 74 %, njihove prenočitve pa za 71 %. Velik upad števila tujih gostov je delno ublažila rast domačih turistov, ki so v letu 2020 ustvarili za 21 % več turističnih prihodov in za 33 % več turističnih prenočitev kot v letu 2019. Podatki prihodov in prenočitev v letu 2021 so bili predvsem zaradi rasti prihodov in prenočitev domačih gostov, drugo leto zapovrstjo spodbujenih s turističnimi boni, boljši kot leto prej, vendar še vedno bistveno pod ravni iz leta 2019. Glede na leto 2019 je bilo 35,7 % manj turističnih prihodov in za 28,7 % manj turističnih prenočitev.

Slika 3: Gibanje števila prenočitev domačih in tujih turistov, Slovenija, letno 1989-2021

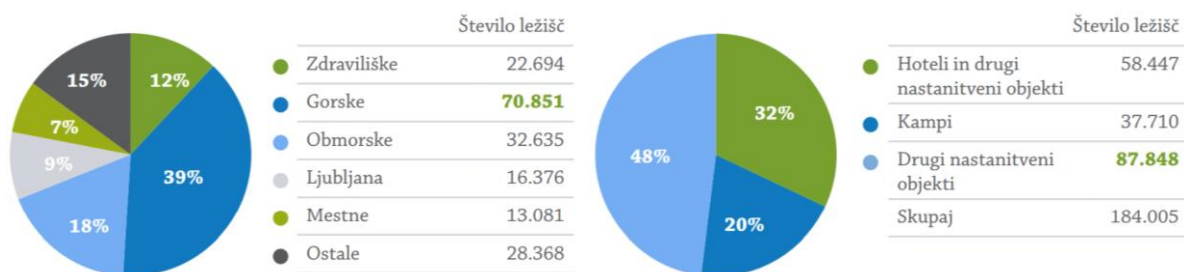
Vir: Turizem v številkah 2021, dostopno na

https://www.slovenia.info/uploads/dokumenti/tvs/2021/2021_Turizem_v_%C5%A1tevilkah.pdf

V letu 2022 je turistični promet po številu prenočitev že skoraj dosegel raven iz leta 2019. Od januarja do julija je bilo zabeleženih 3,2 milijona turističnih prihodov in več kot 8,6 milijonov turističnih prenočitev oziroma za 145 % več prihodov in za 119 % več prenočitev kot v enakem obdobju leta 2021. V primerjavi z enakim obdobjem zadnjega leta pred koronavirusom (SARS-CoV-2), to pomeni le še za 5 % manj prihodov in za 1,7 % manj prenočitev. Tuji gostje so ustvarili 2 milijona prihodov oziroma za 237 % več ter 5,1 milijona oziroma za 220 % več prenočitev kot v enakem obdobju leta 2021. V prvem polletju je bilo zabeleženih 1,11 milijard evrov iz naslova izvoza potovanj.

Evalvacija »Strategije trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021« ugotavlja, da se je delež stalnih ležišč in sob/nedeljivih enot v hotelih in podobnih obratih višje stopnje strukturiranosti storitev in dodane vrednosti od leta 2015 do leta 2019/2020 znižal na osnovi izredno visoke rasti deleža enostavnejših ali sezonskih nastanitvenih kapacitet, kot so zasebne sobe, prenočišča, apartmaji, kampi ipd. Delež hotelov v celotnem številu stalnih ležišč v letu 2015 je znašal 30 %, v letu 2019 pa le še 25 %. Delež zasebnih sob, apartmajev, prenočišč in kampov se je iz skupaj 35 % v letu 2015 povečal na kar 51 % v letu 2019. Podatki za leto 2021 (Slika 4) kažejo podobno situacijo. Daleč največje število ležišč je v gorskih občinah.

Slika 4: Število in delež ležišč po vrstah občin in nastanitvenih objektov, Slovenija, 2021

Vir: Turizem v številkah 2021, dostopno na

https://www.slovenia.info/uploads/dokumenti/tvs/2021/2021_Turizem_v_%C5%A1tevilkah.pdf

2.2 ANALIZA LOKALNEGA TURISTIČNEGA OKVIRJA

2.2.1 Vloga lokalnih skupnosti v delovanju in razvoju turizma v Sloveniji

»Strategija slovenskega turizma 2022–2028« lokalne skupnosti izpostavlja kot pomembne deležnike v delovanju in razvoju turizma v Sloveniji. Poleg financiranja destinacijskih organizacij in izvajanja nalog, predpisanih v Zakonu o spodbujanju razvoja turizma (ZSRT-1), skrbijo tudi za splošno urejenost infrastrukture v destinacijah. S pripravo prostorskih strateških in izvedbenih aktov ključno vplivajo na možnosti razvoja turizma in investicij. V sodelovanju z organizacijami za destinacijski management (DMO-ji) opredeljujejo strategijo razvoja turizma in se vse bolj povezujejo v zaokrožena turistična območja.

Zakon o spodbujanju razvoja turizma (ZSRT-1) določa, da je načrtovanje, organiziranje in izvajanje politike spodbujanja razvoja turizma na ravni turističnega območja v pristojnosti občin. Sredstva za izvajanje teh nalog se zagotavljajo iz namenskih virov – dela koncesijskih dajatev ter turistične takse – ter drugih virov. Sredstva iz koncesijskih dajatev se koristijo za ureditev prebivalcem prijaznejšega okolja in turistične infrastrukture, sredstva iz turistične takse pa za informacijsko turistično dejavnost, spodbujanje razvoja celovitih turističnih produktov turističnega območja, trženje celovite turistične ponudbe na ravni turističnega območja, promocijo turizma v digitalnem okolju, varovanje nepremičnih spomenikov lokalnega in državnega pomena, razvoj in vzdrževanje turistične infrastrukture, razvoj in vzdrževanje javnih površin, namenjenih turistom, urejanje in vključevanje zavarovanih naravnih območij v turistično ponudbo, organizacijo in izvajanje prireditev, ozaveščanje

in spodbujanje lokalnega prebivalstva glede pozitivnega odnosa do turistov in turizma ter druge storitve, ki se na turističnem območju brezplačno zagotavljajo turistom. Določitev višine turistične takse je v pristojnosti občin, navzgor pa je omejena na 2,5 evrov/nočitev.

Naštete naloge in aktivnosti občine izvajajo primarno s pomočjo organizacij za destinacijski management (DMO-jev), v katerih občine nastopajo kot sofinancerji ali/in kot ustanovitelji oziroma soustanovitelji. V nekaterih primerih funkcijo organizacije za destinacijski management (DMO) opravljajo druge organizacije (npr. razvojne agencije, javni zavodi s področja kulture, športa in izobraževanja, nevladne organizacije) ali občinske uprave same. Aktivnosti na področju turistične infrastrukture in vzdrževanja javnih površin pogosto izvajajo neposredno občine oziroma občinski zavodi ter javna podjetja, ustanovljeni v te namene. Modeli izvajanja nalog na turističnih območjih so zelo različni, v veliki meri odvisni od ravni razvitosti in zrelosti posamezne destinacije. Nacionalna turistična strategija predvideva, da se bodo modeli z zrelostjo destinacij spreminjali in se prilagajali potrebam, kadrovskim, političnim in finančnim razmeram.

»Strategija slovenskega turizma 2022–2028« izpostavlja interdisciplinarnost turizma in pomen vplivanja na mnoga področja. Gre za številna, s trajnostnim razvojem povezana, področja – od razvoja turističnega podjetništva, do ravnanja z odpadnimi vodami. Občine imajo kot nosilci urejanja prostora v skladu z Zakonom o urejanju prostora (ZUrep-3) izredno pomembno vlogo tudi pri pripravi in sprejemanju prostorskih strateških aktov na regionalnem in občinskem nivoju ter pripravi in sprejemanju prostorskih izvedbenih aktov na občinski ravni. S slednjimi močno vplivajo na možnosti razvoja turizma in usmerjanje vlaganj v turizem, saj je le-ta izrazito pogojena s prostorsko umeščenostjo. Praksa je pokazala, da predvsem v manjših občinah primanjkuje znanja in razumevanja investicijskega procesa, kar se kaže v neustreznem upravljanju z območji, ki so namenjena investicijam. V mnogih primerih tako cone, ki so predvidene za razvoj turizma, ali opuščena turistična, zgodovinska in druga območja niso lastniško konsolidirana ali niso urejena z ustreznimi izvedbenimi akti in infrastrukturo, kar otežuje vlaganja in razvoj dejavnosti.

Odsotnost medobčinskega prostorskega načrtovanja in usmerjanja investicij se v turizmu lahko odraža v netrajnostnih rešitvah in nekontroliranih turističnih tokovih, ki obremenjujejo ne le občino lokacije investicije, ampak tudi sosednja vplivna turistična območja.

Fotografija 2: Kostanjeviška jama.
Foto: Iztok Bončina

2.2.2 Turistična taksa

Turistično takso v občini določa *Odlok o turistični in promocijski taksi v Občini Kostanjevica na Krki* iz leta 2018 (Ur. l. RS, št. 43/2018 z dne 22. 6. 2018).^[1] (V njegovem 6. členu je navedeno, da je turistična taksa namenski prihodek proračuna Občine Kostanjevica na Krki, ki se porabi za dejavnost in storitve s področja turizma.) Znesek za nočitev se je v obdobju 2015-2021 spreminjal. Od 1. januarja 2015 do 31. decembra 2016 je znašal 1,15 evra, od 1. januarja 2017 do 31. decembra 2018 je znašal 1,26 evra. Po 1. januarju 2019 znaša turistična taksa za nočitev 1,20 evra. Uvedena je bila promocijska taksa v višini 0,30 evra na nočitev, ki je prihodek Slovenske turistične organizacije (STO).

Tabela 1: Turistična taksa v obdobju 2015 – 2021 v EUR v Občini Kostanjevica na Krki

	Leto 2015	Leto 2016	Leto 2017	Leto 2018	Leto 2019	Leto 2020	Leto 2021
Višina realizirane TT (podatki zaključnega računa)	1.165,58	2.439,87	2.226,52	2.431,26	2.297,40	4.008,24	4.295,40

Vir: Občina Kostanjevica na Krki

Komentar: Letni zneski pobrane turistične takse v občini so zelo majhni. Z njimi občina ne more urejati ali vzdrževati turistične infrastrukture, zagotavljati promocije in trženja celovite turistične ponudbe na ravni turističnega območja, zagotavljati promocijo turizma v digitalnem okolju, varovati nepremičnih spomenikov lokalnega in državnega pomena, razvijati in vzdrževati turistične infrastrukture ter javne površine, namenjene turistom in drugo, kot to določa Zakon o spodbujanju razvoja turizma (ZSRT-1).

2.2.3 Strateško umeščanje Kostanjevice na Krki

Kostanjevica na Krki je najmanjše slovensko mesto in ena najmanjših občin v Sloveniji. Leži v Posavski statistični regiji, tradicionalna pokrajina jo povezuje z Dolenjsko. Velikost občine, ki leži na nadmorski višini 150,4 m, je 58 km², otok meri 2,4 km². Sredi leta 2020 je imela občina približno 2.440 prebivalcev, po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 170. mesto. Na kvadratnem kilometru površine je živel povprečno 42 prebivalcev; torej je bila gostota naseljenosti tu manjša kot v celotni državi (104 prebivalci na km²). Kostanjevica na Krki je bila v okviru dokumenta »Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021« umeščena v turistično regijo Termalna Panonska Slovenija, ki je ena od štirih turističnih regij, t. i. makro destinacij Slovenije. Dana umestitev ostaja tudi v okviru »Strategije slovenskega turizma 2022–2028«, pri čemer slednja sugerira združevanje mikro destinacij in vodilnih destinacij v širša turistična območja.

Navedena umestitev za Občino Kostanjevica na Krki že od same nove turistične regionalizacije ni optimalna, saj se glede na naravo zgodovinske delitve slovenskega ozemlja, ki določa regionalne ter lokalne značaje, ne čuti del makro destinacije, ki zajema območja od Prekmurja do Posavja in dela Dolenjske ter dele Štajerske in Savinjske doline, in je promocijsko izpostavljena z nagovorom »Recover, indulge, recharge«, kar nakazuje na potencialne medicinskega turizma, enogastronomije in aktivnega oddiha. Med temeljnimi prioritetami dane turistične regije sta zdravstveni in wellness turizem, vezana predvsem na termalna zdravilišča; enogastronomski turizem, ki kombinira preplet različnih domačih kuharskih tradicij ter ponudbe vin in piv ter turizem na kmetijah, ki se sklicuje na zidaniško tradicijo in pristno doživljanje podeželja. Kot dodatne elemente turistične ponudbe se v tej regiji spodbuja aktivnosti v naravi, kulturo, doživljanje narave, športni turizem in posebne interese,

pod čemer lahko razumemo lokalno specifično ponudbo ter gostovo povpraševanje po specifičnih turističnih produktih (npr. lov). Karakter Termalno Panonske Slovenije se izraža kot: »Podeželska Panonija, bogata s termalnimi in mineralnimi vreli, neokrnjena narava, z vinogradi posejani griči in bogata kulturna dediščina«. Nosilni produkti, opredeljeni za dano makro destinacijo, so: zdravje in dobro počutje ter turizem na podeželju, podporni pa aktivnosti v naravi (outdoor), kultura, doživetja narave, posebni interesi in športni turizem.

»Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021« predvideva, da imajo med omenjenimi tipi ključnih aktivnosti največji vpliv na podobo območja (imidž) ter na prihodke zdraviliški turizem in outdoor, gastronomija in kultura imata srednje močan vpliv, medtem ko se turizem na podeželju uvršča med dejavnosti, ki imajo nizek vpliv tako na podobo območja kakor tudi na prihodke.

V tem pogledu je turistični potencial Kostanjevice na Krki omejen z naravnimi danostmi in aktivnostmi v naravi, dejansko pa Kostanjevica na Krki posega v prvi vrsti na področje kulturnega turizma in turizma, vezanega na naravne danosti v kombinaciji z enogastronomskim turizmom.

2.2.4 Turistični potenciali Kostanjevice na Krki

V občini Kostanjevica na Krki so sledeče danosti, ki imajo velik turistični potencial:

- **Kostanjevica na Krki kot edino mesto na rečnem otoku, najmanjše in eno najstarejših slovenskih mest, s spomeniško zaščitenim starim delom mesta**, ki se nahaja na otoku v meandru reke Krke. Mesto se je razvilo blizu gradu Landestrost, nekdanje spanheimske obmejne trdnjave. Kostanjevica na Krki je bila prvič omenjena leta 1220 kot sedež župnije, mestne pravice pa je dobila leta 1252. Mestna struktura z dvema paralelnima ulicama, Ulico talcev (Veliki plac) in Oražnovo ulico (Mali plac), se je ohranila vse do danes, zato je mestno jedro (otok) od leta 1997 kot celota razglašen za kulturni in zgodovinski spomenik lokalnega pomena. Na približno 500 metrov dolgi in 200 metrov širok otok vodita dva večja lesena mostova - spomenika lokalnega pomena, namenjena prometu, poleg tega je čez reko speljan še Tercijalski most, ki ga uporabljajo le pešci. Izstopajo kulturni objekti, ki ponujajo kulturne vsebine, in sicer nekdanji samostan, v katerem je danes **Galerija Božidar Jakac** z največjim arkadnim dvoriščem v Srednji Evropi. Poleg grajskega kompleksa sta kot spomenik državnega pomena razglašena tudi vplivno območje okrog samostana in Forma viva.
- **Sakralna dediščina** na skrajni severni strani otoka, ločena od strnjene niza hiš - župna cerkev sv. Jakoba, ki je bila zgrajena v 13. stoletju kot del utrdbenega sistema ob severnem mostu, v času največjega blagostanja Kostanjevice na Krki. Na južnem delu otoka stoji podružnična cerkev sv. Miklavža, na Slinovcah romarska cerkev Matere dobrega sveta, sicer pa ima mesto še več elementov sakralne dediščine. V
- **Kostanjeviška jama**, bogata s kapniki, ki so jo odkrili leta 1937, ko so narasle podzemne vode predrle sedanji vhod vanjo. Dolga je približno dva kilometra, raziskave obsežnega jamskega območja pa še danes nenehno potekajo.
- **Reka Krka**, imenovana tudi »Dolenjska lepotica«, ki nudi možnosti sprostitve in aktivnosti: čolnarjenje, vožnja s tradicionalnim lesenim čolnom, kanujem, kajakom, supom, kopanje, ribolov. Reka Krka daje osnovno identiteto kraju in samemu imenu občine oziroma mikro destinacije.
- **Naravni spomenik Krakovski gozd** predstavlja veliko naravno bogastvo s skoraj 3.000 hektari površine na okoli 150 metrih nadmorske višine in izjemne naravne dragocenosti

znotraj gozda – pragozdnega rezervata ter zunaj gozda drugega najdebelejšega slovenskega hrasta doba s 700 centimetri obsega. Krakovski gozd je umeščen na seznam mednarodno pomembnih območij za ptice, v katerem so ornitologi popisali kar 112 vrst ptic.

- **Razgibana kulturna krajina in vzhodje Gorjancev** je izjemno prikladna za oddih ali sprostitvev, z možnostmi pohodništva (tematske pohodne poti, med drugim Jakobova pot ali El camino de Santiago, Evropska pešpot E7, Cvičkova pot, Resslerova pot po Krakovskem gozdu idr.), teka, kolesarjenja (razgiban teren Gorjancev nudi različno zahtevne kolesarske poti med griči, vinogradi, ravnici in lesenimi mostovi), lova, ježe konj idr. Gorjanci ob meji s Hrvaško ponujajo stik z zanimivim materialnim, duhovnim in socialnim svetom, kjer se že stoletja prepletajo različne kulture in veroizpovedi.
- **Podgorjanska vinsko-turistična cesta**, ob kateri so zidanice, brunarice, vinotoči, kmetije in površine, zasajene z vinsko trto. Na voljo je nabor različnih vin in suhomesnatih izdelkov, s poudarkom na cvičku, kralju med vini na Dolenjskem, ponudba potrebuje boljšo povezanost in stalno dostopnost za gosta.
- **Gostinsko-turistični obrati** imajo velik potencial ponudbe pristnih domačih jedi, kot so raca z domačimi mlinci, martinova goska, dobrote domačih kolin, suhomesnati izdelki, različni kruhi ... Iz časov naših prednikov je moč najti žlahtno ponudbo, kot so različni štruklji, ajdova potica z ocvirki, različni žganci, kaše in drugo.
- **Nastanitveni obrati** - na destinaciji z nočitvenimi kapacitetami razpolaga šest ponudnikov, pri čemer gre za manjše kapacitete, in postajališče za avtodome.
- Na destinaciji deluje **Turistično informacijski center (TIC)** v okviru Galerije Božidar Jakac, opremljen s promocijskim gradivom in spominki, kjer informator napoti goste na turistične lokacije v mestu in okolici, jih informira o možnostih prenočevanja, aktivnega preživljanja dopusta, gostinski ponudbi, dogodkih, prireditvah in drugo.
- Organizirane so različne **prireditve**, saj na destinaciji deluje veliko različnih društev.

Na podlagi pregleda naravnih in kulturnih danosti se predpostavlja razvoj obstoječih priložnosti, ki lahko kratkoročno doprinašajo h kakovosti turistične ponudbe ter povečanim prihodkom iz tega naslova.

Fotografija 3: Stražni stolp v Črneči vasi.
Foto: Iztok Bončina

2.2.5 Nagrade in priznanja Kostanjevici na Krki

Kostanjevica na Krki je bila že na pragu novega tisočletja več let zapored s strani Turistične zveze Slovenije proglašena za najlepši slovenski izletniški kraj.

Leta 2019 je na osnovi kriterijev »Zelene sheme slovenskega turizma«, ki državo uvršča med eno najbolj trajnostnih destinacij sveta, prejela naziv »Slovenia Green Destination Bronze«. Istega leta je dosegla 1. mesto za naj izletniški kraj v okviru projekta »Moja dežela lepa in gostoljubna«, ki ga vodi Turistična zveza Slovenije (TZS), bronasto priznanje za najboljšo inovacijo v regiji Posavje s strani Gospodarske zbornice Slovenije (za trajnostni turistični produkt Galerije Božidar Jakac) in 3. mesto za turistični paket "Kostanjevica na Krki - najmanjše mesto za največja doživetja" s strani Radia.si. Na 22. Slovenskem festivalu vin v Cankarjevem domu je 1. mesto dosegel chardonnay letnik 2015 Marjana Jeleniča iz Kostanjevice na Krki, ki je obenem prejel najvišjo oceno med vsemi vini na festivalnem ocenjevanju.

Slika 5: Znak Slovenia Green Destination (Bronze)

Vir: Občina Kostanjevica na Krki

V letu 2020 je bila Gradovom Posavja podeljena prestižna nagrada »Jakob 2020«, v letu 2021 pa Galeriji Božidar Jakac nagrada »Živa za kreativnost«. Postajališče za avtodome Kostanjevica na Krki je doseglo 1. mesto v izboru za »Naj kamp Adria 2021«.

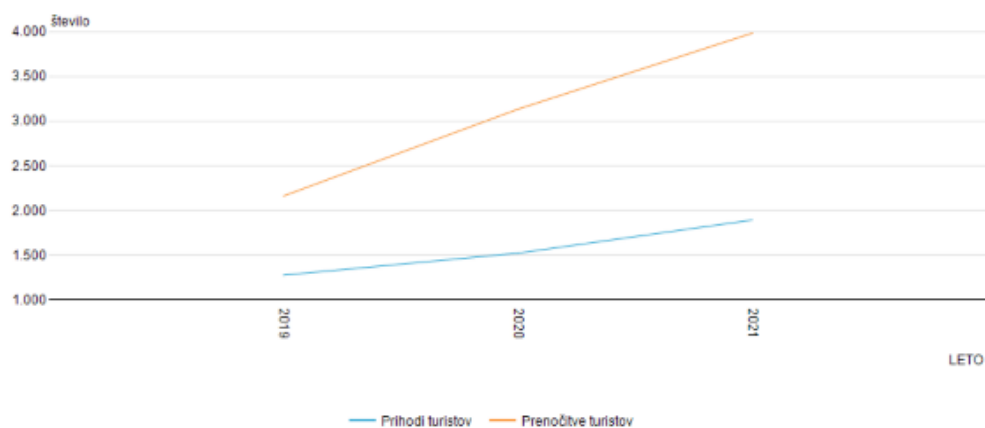
2.2.6 Turistični promet Kostanjevice na Krki

Metodološko smo raziskavo o razvoju turizma v Občini Kostanjevica na Krki za obdobje 2015-2021 pričeli s pregledom kazalnikov, ki smo jih določili glede na njihov pomen in vpliv na razvoj turizma v občini. Pri njihovi izbiri smo se odločili za takšne, ki jih je možno kvantitativno in kvalitativno spremljati in primerjati.

2.2.6.1 Prihodi in prenočitve SURS

Občina Kostanjevica na Krki je bila leta 2019 po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije na 133. mestu med slovenskimi občinami po številu prenočitev, leta 2021 pa glede na večji delež slovenskih gostov v celotni strukturi prenočitev v Sloveniji na 108. mestu. Prenočitve v občini Kostanjevica na Krki so se med letoma 2019 in 2021 po podatkih Statističnega urada RS povečale za 85 %.

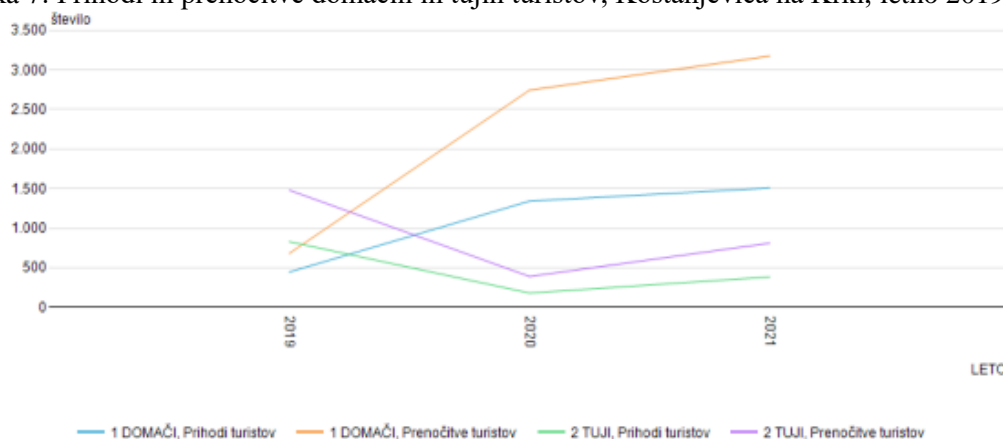
Slika 6: Prihodi in prenočitve turistov, Kostanjevica na Krki, letno 2019-2021

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Tuji gosti so v letu 2019 v Kostanjevici na Krki ustvarili več kot dve tretjini prenočitev, domači le 31 %, medtem, ko so glede na splošni trend zviševanja deleža domačih gostov, kot posledice koronavirusa (SARS-CoV-2), v letu 2021 domači gosti ustvarili skoraj 80 % prenočitev, tuji le dobrih 20 %.

Slika 7: Prihodi in prenočitve domačih in tujih turistov, Kostanjevica na Krki, letno 2019-2021

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

V prvih sedmih mesecih leta 2022 so tuji turisti ustvarili 32 % prenočitev, domači 68 %. Skupno je bilo v sedmih mesecih ustvarjenih 1.902 nočitev, kar je slaba polovica vseh ustvarjenih nočitev v letu 2021.

Tabela 2: Prenočitve v obdobju 2015 – 2021 v Občini Kostanjevica na Krki

	Leto 2015	Leto 2016	Leto 2017	Leto 2018	Leto 2019	Leto 2020	2021
Domači	393	607	673	745	559	2.086	2.626
Tuji	1.252	1.469	1.648	1.582	1.053	341	758
Otroci	40	56	84	108	105	230	377
Oproščeni	23	0	83	161	93	161	198
Skupaj	1.708	2.132	2.488	2.596	1.810	2.818	3.959

Vir: Občina Kostanjevica na Krki

V letih 2020 in 2021 so bili kot vladni ukrep za omilitev izpada prihodkov v turizmu uvedeni turistični boni.¹ Turistični boni so bili uvedeni 19. junija 2020. Njihovo koriščenje je trajalo do 30. junija 2022. Boni so znatno pripomogli k dvigu števila domačih gostov v Kostanjevici na Krki, pri čemer so domači gosti številčno v celoti nadomestili tuje goste. Iz uradne evidence je razvidno, da je bilo do 30. junija 2022 na območju občine Kostanjevica na Krki unovčenih 1.269 turističnih bonov v skupnem znesku 138.035,25 EUR, kar jo je uvrščalo na 101. mesto med vsemi občinami v Sloveniji. Po številu unovčenih bonov je Kostanjevica na Krki prehitela številne, po velikosti približno primerljive, občine v Posavski in Jugovzhodni statistični regiji, npr. Mirna - 31, Mirna Peč - 200, Mokronog-Trebelno - 795, Radeče - 194, Straža - 483, Šentjernej - 872, Šentrupert - 110, Škocjan - 457, Žužemberk - 1246.²

2.2.6.2 Prihodi – Turistično informacijski center

Turistično informacijski center, ki je do leta 2017 deloval v nekdanjem kostanjeviškem samostanskem mlinu pod okriljem Galerije Božidar Jakac, od tedaj dalje pa v prostorih Lamutovega likovnega salona v centru mesta na otoku Kostanjevice na Krki, statistično beleži obiske v turistični pisarni, vodi pa tudi zbirno evidenco letnega obiska Galerije Božidar Jakac in Kostanjeviške jame.³

Tabela 3: Število zabeleženih obiskov v Turistično informacijskem centru Kostanjevica na Krki

	Leto 2015	Leto 2016	Leto 2017	Leto 2018	Leto 2019	Leto 2020	Leto 2021
Domači	2.900	3.000	2.322	2.392	2.516	2.065	2.817
Tuji	1.200	1.250	441	671	886	156	563
Skupaj	4.100	4.250	2.763	3.063	3.402	2.182	3.380

Vir: Turistično informacijski center

Komentar: *Statistični podatki obiskanosti Turistično informacijskega centra kažejo na zmerno rast števila obiskovalcev v obdobju od leta 2017 do 2019. Še vedno pa so številke daleč od tistih, ki so zabeležene v letih 2015 in 2016. Zastavlja se vprašanje, ali podatki za leti 2015 in 2016 odražajo dejansko obiskovanost Turistično informacijskega centra ali pa so v njih takrat vključili še kakšne druge podatke, npr. poizvedovanje o informacijah na Turistično informacijskem centru preko telefona ali spletnih strani. To pa pomeni, da so v omenjenih številkah mogoče zabeleženi tudi vsi stiki, ki niso bili fizični. Posebnost predstavlja leto 2020, ko se zmerna rast, ki je bila zabeležena v obdobju 2017-2019 zaustavi zaradi epidemije koronavirusa (SARS-CoV-2) zlasti na račun manjšega obiska tujih gostov.*

¹ Njihovo uvedbo je določal 35. člen Zakona o interventnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic epidemije koronavirusa (SARS-CoV-2), Uradni list RS, št. 80/2020. Bolj podrobno je urejala koriščenje turističnih bonov Uredba o načinu unovčitve bona za izboljšanje gospodarskega položaja na področju potrošnje turizma, povračilu sredstev preko informacijskega sistema Finančne uprave RS ter načinu vodenja in upravljanja evidence bonov, Uradni list RS, št. 84/2020.

² Spletni vir: <https://www.celje.info/aktualno/skupaj-do-roka-porabljenih-okoli-86-vseh-bonov-v-katerih-občinah-so-jih-drzavljeni-unovcevali-najbolj/>, pregledano 15.8.2022.

³ Zaradi slabega stanja stavbe Lamutovega likovnega salona je bil Turistično informacijski center leta 2021 preseljen v stavbo na naslovu Kambičev trg 5.

Tabela 4: Struktura tujih obiskovalcev Turistično informacijskega centra glede na državo njihovega izvora od leta 2015 do 2021

	Leto 2015	Leto 2016	Leto 2017	Leto 2018	Leto 2019	Leto 2020	Leto 2021
Italija	Ni bilo vodenih evidenc	Ni bilo vodenih evidenc	18 %	16 %	19 %	17,9 %	9 %
Nemčija, Avstrija, Švica	Ni bilo vodenih evidenc	Ni bilo vodenih evidenc	15 %	16 %	19 %	25,6 %	24,4 %
Belgija, Nizozemska, Luxemburg	Ni bilo vodenih evidenc	Ni bilo vodenih evidenc	14 %	22 %	17 %	6,4 %	30,8 %
Francija	Ni bilo vodenih evidenc	Ni bilo vodenih evidenc	10 %	9 %	12 %	9,6 %	9,2 %
Anglija	Ni bilo vodenih evidenc	Ni bilo vodenih evidenc	6 %	5 %	7 %		2,3 %
Hrvaška	Ni bilo vodenih evidenc	Ni bilo vodenih evidenc	4 %	7 %	5 %	16 %	2,3 %
ZDA	Ni bilo vodenih evidenc	Ni bilo vodenih evidenc			9%		
Ostali (vseh tujcev skupaj)	18,9 %	18,9 %	33 %	25 %	12 %	16,9 %	8,5 %

Vir: Turistično informacijski center

Komentar: Podatki, ki so na voljo o obiskovalcih iz tujine, niso celoviti. Manjkajo podatki za leto 2015 in za leto 2016, poleg tega niso dobro strukturirani, zato primerjalne analize za analitično obdobje 2015-2020 ni možno celovito predstaviti. Kljub vsemu lahko na njihovi podlagi ugotovimo, da v zadnjem petletnem obdobju med tujimi obiskovalci prevladujejo Italijani in obiskovalci iz nemško govorečih držav, kot so Nemčija, Avstrija in Švica. Za njimi je visok delež obiskovalcev iz držav Beneluxa in Francije. Med tujimi obiskovalci izstopa relativno visok delež obiskovalcev iz Anglije in relativno nizek delež obiskovalcev s Hrvaške.

Tabela 5: Razmerje med organiziranim skupinskim in neorganiziranim individualnim obiskom domačih gostov 2015-2021

	Leto 2015	Leto 2016	Leto 2017	Leto 2018	Leto 2019	Leto 2020	Leto 2021
Skupine	2,8 %	3 %	40 %	40 %	54 %	7,5 %	14,3 %
Individualni obiskovalci	97,2 %	97 %	60 %	60 %	46 %	92,5 %	85,7 %

Vir: Turistično informacijski center

Komentar: Podatke, ki jih na Turistično informacijskem centru zbirajo od leta 2017 naprej so podatki, koliko obiskovalcev vstopi v Turistično informacijski center. V t. i. skupino se uvršča 10 oseb ali več organiziranega obiska ali/oziroma manjše skupine v lastni organizaciji. V to ni vključeno število obiskovalcev, ki s skupino vodeno obiščejo mesto na otoku, pri čemer v Turistično informacijski center ne vstopijo. Podatki o obisku organiziranih skupinskih in neorganiziranih individualnih obiskovalcih Turistično informacijskega centra, ki so na voljo, pokažejo, da v zadnjih petih letih v Turistično informacijskem centru prevladujejo predvsem individualni obiskovalci. Trend individualnih

obiskov je bil močan zlasti v prvih dveh letih (97 %), v naslednjih treh letih se je visok delež individualnih obiskov deloma zmanjšal na račun skupinskih obiskov, kar lahko povežemo zlasti s tradicionalnimi spomladanskimi in jesenskimi obiski organiziranih skupin seniorjev, društev in šolskih skupin. Relativno visok delež skupinskih obiskov v obdobju 2017-2019 (40 % - 54 %) je zaustavil koronavirusa (SARS-CoV-2), zaradi česar se je delež obiska Turistično informacijskega centra s strani organiziranih skupin ponovno zmanjšal na račun individualnih obiskov. Ocena deleža skupin za januar-oktober 2022 je 26 %, ocena skupnega števila obiskovalcev v danem času pa 4.000.

2.2.6.3 Prihodi – Galerija Božidar Jakac

Galerija Božidar Jakac je najbolj obiskana turistična točka v občini Kostanjevica na Krki, zato je najpomembnejši pokazatelj turističnega obiska v občini.

Tabela 6: Število obiskovalcev Galerije Božidar Jakac v obdobju 2015–2021

	Leto 2015	Leto 2016	Leto 2017	Leto 2018	Leto 2019	Leto 2020	Leto 2021
Domači gostje	16.945	19.705	20.868	23.156	22.639	14.186	19.346
*Individualni obiskovalci	2011	2492	2.356	2.877	2.961	2.750	3.551
*OŠ skupine	1.354	1.380	1.666	1.483	1.753	341	1.223 (šolske skupine skupaj)
*SŠ skupine	101	249	78	367	139	66	/
*Ostale skupine	2.215	2.020	2.069	1.929	2.028	260	611
Tuji	1.724	1.086	1.456	1.244	1.508	220	431
Skupaj	18.669	20.791	22.324	24.400	24.147	14.406	19.777

*podatki so za prodane vstopnice

Vir: Galerija Božidar Jakac

Komentar: V Galeriji Božidar Jakac evidenc o izvoru držav, iz katerih prihajajo tuji obiskovalci, ne vodijo, prav tako ne zbirnih podatkov o strukturah skupin, razen za šolske skupine, katerih je med organiziranimi obiski največ. Iz statističnih podatkov o obiskanosti Galerije Božidar Jakac lahko za prikaz deleža organiziranih skupinskih obiskov in neorganiziranih individualnih obiskov povzamemo zgolj podatke o obiskovalcih, ki so plačali vstopnico. Galerija Božidar Jakac omogoča brezplačen vstop za individualni obisk oseb do 18. leta starosti, veliko je obiskovalcev z različnimi stanovskimi karticami, zato se ocenjuje, da so številke v celoti nekoliko višje, kot je prikazano. Pri obiskovalcih, ki so plačali vstopnico v obdobju 2015-2017, za malenkost prevladuje obisk organiziranih skupin. V obdobju po letu 2017 je opazen trend postopnega naraščanja deleža individualnih obiskovalcev. Ta pride do izraza zlasti v letu 2020 zaradi epidemije koronavirusa (SARS-CoV-2), ko se delež individualnih obiskov v galeriji povzpne kar na 82 % in nadaljuje v letu 2021.

2.2.6.4 Prihodi – Kostanjeviška jama

Kostanjeviška jama je poleg Galerije Božidar Jakac najbolj obiskana turistična točka v občini. Podatke o obiskanosti jame zbira in vodi Klub jamarjev Kostanjevica na Krki.

Tabela 7: Število obiskovalcev Kostanjeviške jame v obdobju 2015–2021

Leto	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Skupaj	4.747	5.333	5.743	5.953	6.720	3.600	4.703

Vir: Klub jamarjev Kostanjevica na Krki

Komentar: Podatki o številu obiskovalcev so pomanjkljivi in neskladni s podatki, ki so navedeni v letnih poročilih Turistično informacijskega centra. Manjkajo informacije o strukturi obiskovalcev: domači in tuji, med domačimi obiskovalci bi bilo potrebno voditi analizo o deležu organiziranih skupin in individualnih obiskovalcih, pri tujih obiskovalcih pa podatke o številu obiskovalcev iz posameznih držav. Žal tovrstnih podatkov Klub jamarjev Kostanjevica na Krki ne beleži. Ugotavljajo pa, da je v spomladanskem obdobju največ obiska s strani šolskih skupin, ki imajo strokovne ekskurzije, poleti so individualni obiskovalci in tujci, jeseni pa domači gostje in organizirane skupine izletnikov. Tuji gostje prihajajo okvirno iz 30 različnih držav.

2.2.7 Turistična ponudba Kostanjevice na Krki

2.2.7.1 Naravna in kulturna dediščina

»Dediščina ima eno ključnih vlog v turizmu. Je pomembna sooblikovalka vsebine turistične ponudbe. Skupaj z naravo, njeno dediščino in socialnim okoljem, v katerem se je razvijala, predstavlja primarno turistično ponudbo in osnovo turističnega povpraševanja« (Kužnik, 2009, str. 40). Kljub njeni pomembnosti pa imamo v Sloveniji pri njenem vključevanju še precej rezerv. Po svetovnem indeksu konkurenčnosti držav po WEF (The World Economic Forum) je bil pri splošni oceni turistične konkurenčnosti med vsemi kazalniki najslabše ocenjen kazalnik vključevanja naravnih in kulturnih virov v turistično ponudbo - 43. mesto (Indeks konkurenčnosti turizma v Sloveniji 2019)⁴

Institucionalno skrb za naravno in nepremično kulturno dediščino v Občini Kostanjevica na Krki vodita ljubljanska območna enota Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave in ljubljanska območna enota Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.⁵ Register nesnovne dediščine pa vodi Slovenski etnografski muzej.⁶

Na območju občine je registriranih 79 enot nepremične kulturne dediščine, od teh je 17 enot razglašeni za kulturni spomenik lokalnega pomena, 3 pa za kulturni spomenik državnega pomena.⁷

Na področju varovanja naravne dediščine imamo pet območij pod NATURA 2000, 4 ekološko pomembna območja (EPO) in 62 naravnih vrednot, od tega kar 28 jam.⁸

V registru nesnovne kulturne dediščine je z območja kostanjeviške občine registrirana samo ena enota, in sicer Šelmarija (1854), ki jo organizira Etnološko društvo Prforcenhaus (Register nesnovne kulturne dediščine, status društva v javnem interesu na področju kulture).⁹

⁴ Indeks konkurenčnosti turizma v Sloveniji 2019, dostopno na:

https://www.slovenia.info/uploads/dokumenti/raziskave/wef_2019_-_koncno_porocilo.pdf

⁵ Od leta 2021 je zaradi optimizacije organizacije Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, območje občin Kostanjevica na Krki in Krškega prešlo pod pristojnost novomeške območne enote.

⁶ Register nesnovne dediščine je dostopen na <http://www.nesnovnadediscina.si/sl/register>.

⁷ Petra Jernejec Babič, Nataša Pirnat in Aleksandra Renčelj: Strokovne zasnove varstva kulturne dediščine za območje občine Kostanjevica na Krki, ZVKDS, OE Novo mesto, februar 2008.

⁸ Prikaz stanja prostora. Obvezna priloga k občinskemu prostorskemu načrtu občine Kostanjevica na Krki. Krško: Savaprojekt, marec 2013.

⁹ Spletni vir: <http://www.nesnovnadediscina.si/sl/register/selmarija>, pregledano 15. 8. 2022.

Tabela 8: Ocena sprejemljivosti naravne in kulturne dediščine za vključitev v turistično ponudbo z vidika trajnostnega razvoja lokalne skupnosti

Zap. št.	Ime lokacije	Varstveni status	Raziskanost	Interpretacija	Dostopnost	Opremljenost	Upravljanje	Ocenjeno stanje
1	Nekdanji cistercijanski samostan z Galerijo Božidar Jakac	3	3	3	2	3	2	16
2	Lamutov likovni salon ¹⁰	0	3	2	1	2	2	10
3	Gorjupova galerija v osnovni šoli	2	3	2	1	2	2	10
4	Stražni stolp v Črneči vasi	1	2	2	1	0	0	6
5	Mesto Kostanjevica na Krki	2	3	2	2	2	1	12
6	Župnijska cerkev svetega Jakoba	2	2	2	1	1	1	9
7	Podružnična cerkev svetega Miklavža v Kostanjevici na Krki	2	2	2	1	1	1	9
8	Romarska cerkev na Slinovcah	2	3	1	1	0	1	8
9	Kostanjeviška jama	3	3	3	2	2	1	14
10	Krakovski gozd	3	3	2	2	1	0	11
11	Reka Krka	3	3	1	1	1	0	9
12	Šelmarija	1	2	1	1	1	1	7
13	Gorjanci	2	3	1	2	1	0	9
14	Hrast na Malencah	1	2	1	1	0	0	4

Vir: Lastni vir

Komentar: V ocenjevanje sprejemljivosti smo vključili zgolj tiste lokacije naravne in kulturne dediščine, ki se že nahajajo v turistični ponudbi in ki po vsebini lahko predstavljajo samostojen turistični produkt. Ocene turistične sprejemljivosti lokacij naravne in kulturne dediščine v Občini Kostanjevica na Krki so bile narejene na podlagi metodologije za oceno sprejemljivosti okolja, ki je bila izoblikovana v projektu *Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine*¹¹, v razširjeni in kompleksnejši obliki pa prvič uporabljena v projektu *Revitalizacija ruralnog prostora vključevanjem prirodne i kulturne baštine u turističku ponudu – Trebižat Heritage Trails (2013)*¹². Metodologija ocene sprejemljivosti naravne in kulturne dediščine je podrobno predstavljena v prilogi št. 3.

Na podlagi metodologije iz projekta »Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine« je bila samo polovica lokacij ocenjena z oceno dobro (10–15 točk) ali zelo dobro (16–19 točk). Med njimi je bil v vseh pogledih najbolje ocenjen nekdanji cistercijanski samostan z Galerijo Božidar Jakac Kostanjevica na Krki. Za drugo polovico lokacij naravne in kulturne dediščine pa se je izkazalo, da še niso povsem ustrezne za vključitev v turistično ponudbo. Med najslabše ocenjenimi lokacijami bi izpostavili lokacijo hrasta na Malencah, ki za enkrat še ni primeren za vključitev v turistično ponudbo.

¹⁰ Zaprt zaradi poškodb, povzročenih ob potresu.

¹¹ Marko Koščak: *Po poteh dediščine: od teorije do prakse: priročnik za načrtovanje trajnostnega razvoja in turizma z vključevanjem naravne in kulturne dediščine s praktičnimi primeri*. Trebnje: Studio MKA, 2012.

¹² Igor Vizjak: *Bilten: revitalizacija ruralnog prostora vključevanjem prirodne i kulturne baštine u turističku ponudu »Trebižat Heritage Trails«*. Novo mesto: Razvojni center Novo mesto, 2013.

Nahaja se ob prometni vpadnici v občinsko središče, ob njem ni urejenega parkirišča in kolesarske poti, potrebno je zagotoviti osnovno infrastrukturo, nova kolesarska pot bo povezava med občino Kostanjevica na Krki in Mestno občino Krško, v okviru katere bo občina pridobila 5,40 kilometra kolesarskih povezav.

Ko govorimo o vključevanju naravne in kulturne dediščine v turistično ponudbo, govorimo tudi o finančnih vlaganjih v njeno obnovo in vzdrževanje. Občina Kostanjevica na Krki vsako leto v proračunu nameni določena sredstva za obnovo kulturnih spomenikov, vendar so ta nizka in preskromna, da bi na tem področju lahko prišlo do kakšnih bistvenih premikov.¹³

Tabela 9: Razpisana sredstva Občine Kostanjevica na Krki za obnovo kulturne dediščine v obdobju zadnjih 2012-2022

Leto	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Znesek (EUR)	2.000	2.000	2.000	1.800	/*	/*	2.400	10.000	10.000	10.000	15.000

*/ - ni podatka

Vir: Občina Kostanjevica na Krki

2.2.7.2 Nastanitvene zmogljivosti

Občina Kostanjevica na Krki razpolaga z naslednjimi nastanitvenimi kapacitetami:

- Gostilna Žolnir (12 sob – po 2 ležišči – skupaj 24 ležišč, opcijsko dodatno ležišče – skupaj do 36 ležišč),
- Apartmaji Žolnir (2 apartmaja – 7 ležišč),
- Vila Castanea (9 sob - 20 ležišč),
- Apartmaji na Krki (2 apartmaja – 5 ležišč),
- Apartma Meander (1 apartma – 2 ležišči),
- Apartmaji Kostanjevica (2 apartmaja – 8 ležišč),
- Apartma Ob Krki (4 apartmaji – 12 ležišč),

2.2.7.3 Postajališče za avtodome

Občina je marca 2019 v uporabo predala postajališče za avtodome. Na novo je postavljenih 12 mest za avtodome, ki so v celoti opremljena z elektriko, vodo, jaškom za odpadne vode in ekološkim otokom. Pet parkirnih mest na delu nekdanje lokalne ceste je neopremljenih, vendar so na razpolago za uporabo. Glavni razlog za izvedbo investicije je bil obogatitev in razvoj osnovne turistične infrastrukture v Občini Kostanjevica na Krki, poleg tega tudi:

- zagotoviti ustrezne infrastrukturne pogoje, zaradi katerih bo v občino prišlo več obiskovalcev, ki bodo tu tudi ostali dlje časa,
- povečati prenočitvene kapacitete občine, ki so sedaj zelo skromne,
- posledično omogočiti lokalnim ponudnikom blaga in storitev večji zaslužek,
- povečati zanimanje za aktivno preživljanje prostega časa v naravi,
- ureditev in izboljšanje izgleda območja,
- implementacija evropskih in nacionalnih programov in strategij na področju turizma in regionalnega razvoja,
- omogočitev trajnostnega razvoja tako naselja kot tudi občine Kostanjevica na Krki in
- realizacija projektov, ki jih je Občina Kostanjevica na Krki umestila v občinski Načrt razvojnih programov.

¹³ Sredstva iz občinskega proračuna so dostopna lastnikom in upravljalcem kulturnih spomenikov v občini na podlagi javnega razpisa za sofinanciranje programov in projektov na področju kulture, ki jih sofinancira. Vsi dosedanja razpisi so objavljeni na spletni strani občine.

Vsi naštetih razlogi bodo pozitivno vplivali na razvoj občine Kostanjevica na Krki. O številu in strukturi uporabnikov postajališča za avtodome v letu 2019, 2020 in 2021 žal ni podatkov, zato podrobnejša analiza uporabe postajališča ni možna. Razlog je v tem, da so uporabniki postajališča za avtodome po občinskem odloku oproščeni plačila turistične in promocijske takse, zato Občina Kostanjevica na Krki trenutno ne razpolaga z evidenco nočitev oziroma s številom avtodomov oziroma uporabnikov. Leta 2021 je bilo postajališče za avtodome v Kostanjevici na Krki razglašeno za naj postajališče za avtodome v Sloveniji.

2.2.7.4 Gostinski obrati, prenočišča, turistične kmetije, vinotoči

Gostinski obrati na območju občine Kostanjevica na Krki so redki. Trenutno obratuje le gostilna Žolnir na Krški cesti ter Kmečki hram in Picerija Otok na Oražnovi ulici.

Pri obstoječi gostinski ponudbi v Kostanjevici na Krki in v njeni okolici pogrešamo bolj dosledno upoštevanje treh temeljnih izhodišč, ki so zapisana v Strategiji gastronomije Dolenjske (Bogataj 2018, str. 3):

- sodobna, inovativna interpretacija prehranske dediščine z uporabo lokalnih in regionalnih živil, pri čemer pa mora interpretacija upoštevati okvire, ki še zagotavljajo posameznim jedem njihovo nadaljevanje prehranske dediščine z uporabo lokalnih in regionalnih živil,
- identiteto,
- ustvarjanje sodobnih, inovativnih jedi, vendar z uporabo lokalnih in regionalnih živil.

Pri nastanitvenih kapacitetah pa je v jedru Kostanjevice na Krki v zadnjih letih opazna rast sob in apartmajev (Gostilna Žolnir, Vila Castanea, Apartmaji na Krki, Apartma Meander, Apartmaji Kostanjevica, Apartma ob Krki), kar vodi k razmisleku o povezovanju tovrstne ponudbe po vzoru modela razpršenega hotela v vasi Sutrio, kjer so razvili poseben sistem podeželskega menedžmenta, ki povezuje prenočitvene zmogljivosti vasi v enovito turistično storitev.¹⁴ Model razpršenega hotela (Albergo Diffuso) v Karnijskih Alpah so si Kostanjevičani ogledali leta 2008 v organizaciji Centra za podjetništvo in turizem Krško.

Razpršeni hotel je koncept povezave malih turističnih ponudnikov na določenem ožjem geografskem območju v širšo in celovito ponudbo turističnih storitev. Je zagotovo zanimiv primer dobre prakse, ki je v krajih, odmaknjenih od večjih mestnih središč, pripomogel k trajnostnemu razvoju in dvigu blaginje tamkajšnjih prebivalcev. Model omogoča vasi oziroma nekemu ožjemu območju postati »hotel« z eno recepcijo, ki nudi možnost nastanitve, gostinske storitve in vključevanje drugih ponudnikov v mrežo aktivnosti, kot so tradicionalne domače obrti, turistično vodenje, prodaja prehranskih izdelkov, vina in spominkov, ogled lokalnih muzejev in zbirk, izposoja koles ... Skupni so tudi trženje, promocijske dejavnosti in materiali, spletni portal in rezervacijski sistem.¹⁵

2.2.7.5 Turistična vodniška dejavnost

Na podlagi Odloka o lokalni turistični vodniški službi v Občini Kostanjevica na Krki (Ur. l. RS, št. 67/2018) je občina v sodelovanju s Turistično informacijskim centrom Kostanjevica na Krki prvič organizirala izobraževanje za lokalne turistične vodnike. Izobraževanja, ki ga je izvajala Agencija Palladio iz Ljubljane, se je udeležilo 13 kandidatov in je zajemalo 40 učnih ur predavanj. Poleg teoretičnega dela so kandidati opravili tudi praktično simulacijo vodenja z ogledom najpomembnejših

¹⁴ Vas Sutrio je v Karnijskih Alpah v Italiji. Razpršeni hotel v njej vodi zadruga Borgo Marsilio. Več informacij o razpršenem hotelu je dostopnih na: <https://www.albergodiffuso.org/>.

¹⁵ Več o tem glej v: Senka Šifkovič Vrbica, Dovolj za vse – skupnostno upravljanje z življenjskimi viri/Priročnik za vzpostavitev združnega razpršenega hotela. Ljubljana: Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC, 2017.

znamenitosti mestnega jedra in okolice ter preizkusom znanja na celodnevem izletu po občini, ki je potekal 20. aprila 2019.

2.2.7.6 Društvena dejavnost

Društvena dejavnost ima v občini dolgoletno tradicijo. Trenutno deluje v občini 29 različnih društev, in sicer: Društvo podeželskih žena Pod Gorjanci, Društvo čebelarjev, Društvo domače kolone, Društvo Gorjanska konjenica, Društvo upokojencev, Društvo vinogradnikov, PGD Kostanjevica na Krki, Klub jamarjev, Klub radioamaterjev, KO Rdeči Križ, Kulturno društvo, Lovska družina, OZZB NOB, PGD Prekopa, KD Pihalni orkester Kostanjevica, Planinsko društvo POLOM, Ribiška družina, Športno društvo, Kolesarsko društvo Landstrass, Etnološko društvo Prforcenhaus, Turistično društvo Kostanjevica na Krki, Turistično društvo Orehovec, Društvo prijateljev Kostanjevice, Društvo likovnih umetnikov Dolenjske, Odbojgarska sekcija v sklopu Športnega društva Kostanjevica in Mladinsko društvo Kostanjevica na Krki.

2.2.8 Vključenost v regijske in nacionalne projekte in združenja

2.2.8.1 Posavje, polno priložnosti

V okviru projekta, ki ga vodi Regionalna razvojna agencija Posavje, sofinancirajo pa posavske občine, se odvijajo naslednje aktivnosti: objave v digitalnih in tiskanih medijih, zunanje oglaševanje, lastna promocijska tiskovina (image katalog Posavja), sofinancira se tudi strošek dela. Do sedaj je bila objavljena promocijska predstavitev vseh sodelujočih občin v reviji Avtodom in v reviji Luxury Slovenia, izdelan je promocijski video, kjer je Kostanjevica na Krki še posebej izpostavljena. Prav tako se je v okviru projekta pridobilo dodatne fotografije Posavja. Gre za posamezne aktivnosti, ki pa niso rezultat celostnega upravljanja in koordinacije turizma na regijski ravni, manjka strategija za regijski razvoj trajnostnega turizma.

2.2.8.2 Gradovi Posavja

Vse posavske občine so se združile v skupen projekt e-promocije posavskih gradov: grad Rajhenburg, grad Brežice, samostan Kostanjevica na Krki, grad Mokrice, grad Sevnica, grad Svibno in grad Kunšperk. V okviru projekta, ki ga je vodila Regionalna razvojna agencija Posavje, sofinancirale pa posavske občine, so se v letih 2020 in 2021 odvijale naslednje aktivnosti: digitalno inoviranje kulturne dediščine gradov Posavja, 3D-modeli, 360-stopinjski posnetki, vse pa je združeno v skupni interpretacijski sobi, ki je locirana v Termah Čatež. V okviru projekta so bila izvedena tudi izobraževanja za zaposlene v gostinstvu in turizmu ter regijska konferenca v okviru gastronomije, oblikovano pa je bilo tudi novo doživetje »Sedem veličastnih – Kraljica Posavskih doživetij: pot med grajskimi zgodbami«. Skladno s pogodbo o sofinanciranju je načrtovano 5-letno spremljanje učinkov in trajnosti operacije e-Gradovi Posavja. Gradovi Posavja so prejemniki nagrade Jakob 2020, ki jo podeljuje Gospodarsko razstavišče za inovativnost, kakovost in odličnost v turizmu.

2.2.8.3 Razvoj in promocija turistične ponudbe vodilne destinacije Čatež in Posavje

Regionalna razvojna agencija Posavje je bila uspešna pri prijavi na Javnem razpisu za sofinanciranje razvoja in promocije turistične ponudbe vodilnih turističnih destinacij v Sloveniji. Vir financiranja na podlagi podpisanega pisma o nameri in na podlagi sklenjene pogodbe zagotavljajo občine iz proračunov, in sicer za obdobje 7 let, to je od 2018 do 2024. Operacijo vodi Regionalna razvojna agencija Posavje, ki skrbi za razvoj novih turističnih produktov, vzpostavitev sodobnih digitalnih orodij in digitalno promocijo turistične ponudbe, informiranje in komuniciranje ter investicijo v osnovna sredstva (licence, CRM sistemi, rezervacijski sistemi).

2.2.8.4 Aktivnosti v okviru Združenja zgodovinskih mest Slovenije

Preko mreže Združenja zgodovinskih mest Slovenije se Kostanjevica na Krki povezuje z ostalimi dvajsetimi občinami iz različnih predelov Slovenije, saj na ta način poteka skupna promocija vseh vključenih mest. Združenje opravlja naloge razvoja strategije skupnega trženja z namenom povečanja ozaveščenosti, da so zgodovinska mesta umetnostni zaklad in turistična privlačnost ter da ohranjanje kulturne dediščine omogoča gospodarski in družbeni razvoj. Njihove usmeritve temeljijo na razvojnih programih na področju promocije in trženja turizma v zgodovinskih mestih Slovenije, izvedbi podpornih aktivnosti, predvsem na področju pospeševanja prodaje, komuniciranja s poslovnimi javnostmi, digitalnega marketinga ter raziskavami na področju razvoja produkta na nacionalni in lokalni ravni. Združenje skrbi za povezano in usklajeno delovanje z drugimi deležniki in partnerji na področju turizma in kulture, iskanje sinergijskih učinkov za povečan doseg večje prepoznavnosti zgodovinskih mest, obveščanje in podporo pri delovanju na lokalnem nivoju, povezovanje in iskanje partnerstev na mednarodnem nivoju in prenos znanja in dobrih praks med članicami.

2.3 ANALIZA REALIZACIJE CILJEV IZ STRATEGIJE 2008–2013

Velika časovna odmaknjenost izdelave »Strategije razvoja turizma na mikro destinaciji Kostanjevica na Krki za obdobje 2008-2013« onemogoča kakovostno analizo in primerjavo z današnjim stanjem. Kljub vsemu smo omenjeno strategijo analizirali, saj drugih strateških dokumentov na področju razvoja turizma občina nima. V nadaljnjih poglavjih smo poskušali ugotoviti, v kakšni meri so bili cilji, ki so bili oblikovani v strategiji, realizirani do danes. V obravnavanem strateškem dokumentu so bili izpostavljeni primarni, sekundarni in terciarni turistični proizvodi, s katerimi so načrtovalci strategije želeli slediti ekonomsko tržnim in podjetniškim ciljem, sociološkim ciljem in okoljskim ciljem.

2.3.1 Realizacija oblikovanja primarnih turističnih produktov

Na področju oblikovanja primarnih turističnih produktov (kultura in umetnost, poroke, odkrivanje narave, prireditve in aktivnosti, turizem v zidanicah, kulinarična in vinarska doživetja in doživljaji ob Krki) do konca leta 2013, razen v ureditev tematske Uskoške poti, vinske kleti Jelenič in dveh turističnih zidanic v Črneči vasi, ni bilo drugih investiranja. Pomanjkanje investicij v primarne turistične proizvode je bilo značilno tudi za obdobje 2014–2020. Edini prispevek k razvoju v zadnjem obdobju je bila organizacija izobraževalnega tečaja za lokalne turistične vodnike (2019) in ureditev postajališča za avtodome. V zadnjih letih (2018-2021) se je s pomočjo sofinanciranja Evropskega sklada za regionalni razvoj in Ministrstva za gospodarski razvoj in turizem na območju občine Kostanjevica na Krki izvajal projekt *Dolenjske Benetke v sodobni turistični preobleki v sozvočju s tradicijo*. Merljivih učinkov tega projekta na terenu še ni. Posledica pomanjkanja vlaganj v primarne turistične produkte se kaže v stagniranju kakovosti storitev in infrastrukture.

2.3.2 Realizacija oblikovanja sekundarnih turističnih produktov

Na področju oblikovanja sekundarnih turističnih produktov (zdraviliško-managerski turizem, razpršeni hotel, šport in rekreacija, romarski turizem) do konca leta 2021, razen v označitev sedmih kolesarskih poti (Trdinova pot, Cvičkova pot, Mostovi reke Krke, Pot po Gorjancih, Okoli Kostanjevice in Gorska kolesarska pot), štirih tematskih poti (Resslova pot, Uskoška pot, Grajska pot in Pravljična pot Kostanjevice »Pot čestitk«) in dveh planinskih poti (Pot na Kičer in Krožna pot na Štembuh), ni bilo vlaganj. O vseh poteh je bil ob koncu leta 2020 izdan nov zemljevid vseh kolesarskih in pohodnih poti v slovenskem in angleškem jeziku.

2.3.3 Realizacija oblikovanja terciarnih turističnih produktov

Na področju oblikovanja terciarnih turističnih produktov so bila vlaganja v obnovo Stražnega stolpa in nekdanje osnovne šole v Črneči vasi ter v ureditev neposredne okolice, kar je lepo urejeno za turistični obisk. Urejeni bodo prostori za druženje in sestankovanje tako domačinov kot krajanov bližnjih vasi, v zgornjih prostorih pa bo muzejska zbirka uskoške dediščine in nekdanje šolske opreme, prenočišča in sanitarije, v ohranjeni kleti pa vinoteka.

2.3.4 Problematika (ne)uresničevanja ciljev iz strategije

Občina Kostanjevica na Krki do danes ni uspela določiti nosilca razvoja turizma, zato ni bilo osnovnih pogojev, da bi se lahko turizem v občini kakovostno razvijal. Turistično informacijski center, ki deluje od leta 2007 in ga pogodbeno vodi Galerija Božidar Jakac, se je sicer leta 2017 s tem namenom reorganiziral. Prizadeva si za razvoj produktov ter regijsko in produktno povezovanje (s Slovensko turistično organizacijo, Turistično zvezo Slovenije, regionalno razvojno agencijo Posavje, Lokalno akcijsko skupino Posavje idr.), vendar ob izhodiščnih nalogah Turistično informacijskega centra nima zmožnosti za profesionalizirano izvajanje vseh potrebnih aktivnosti s področja upravljanja, razvoja in trženja turizma, vključno s spremljanjem in analiziranjem turizma. Nova doba turizma prinaša potrebo po še okrepljenih aktivnostih s področja trajnosti in digitalizacije, za kar so potrebni dodatni kadrovske viri z ustreznimi kompetencami. Cilji in usmeritve, ki so bili določeni v »Strategiji razvoja turizma na mikro destinaciji Kostanjevica na Krki za obdobje 2008-2013«, zato do danes niso bili realizirani v celoti.

Fotografija 4: Ena od informativnih tabel ob krožni Uskoški tematski poti (Črneča vas – Črešnjevce – Oštrc – Črneča vas), ki je bila urejena v okviru projekta Posavske poti prijetnih doživetij, sofinanciran s pomočjo Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, izveden v okviru LAS Posavje 2007-2013.

Foto: Dušan Štepec, ZVKDS, OE Novo mesto

2.4 ANALIZA INTERVJUJEV S KLJUČNIMI POZNAVALCI RAZVOJA TURIZMA V LOKALNEM OKOLJU

V okviru predhodno izvedenega raziskovalnega projekta smo med raziskavo stanja opravili 12 intervjujev na podlagi 30 vprašanj s ključnimi poznavalci razvoja turizma in turističnimi ponudniki v lokalnem okolju. Želeli smo pridobiti njihov pogled na razvoj turizma, katere ključne težave izpostavljajo, kje vidijo napredek in kako vidijo trenutno stanje razvoja turizma v Občini Kostanjevica na Krki. Naši sogovorniki, ki smo jih intervjuvali, so bili posamezniki iz gospodarskega, javnega in nevladnega sektorja. Za pogovor z njimi smo uporabili polstrukturirane in strukturirane intervjuje (vprašalnik je v prilogi).

2.4.1 Rezultati intervjujev – realizacija ciljev

Sogovorniki so se strinjali, da so bili v zadnjem obdobju storjeni določeni koraki v smeri razvoja turizma, kar jih navdaja z optimizmom. Izpostavili so izgradnjo obvoznice, umestitev Turistično informacijskega centra v mestno jedro na otoku, ureditev postajališča za avtodome, ureditev dostopov do reke Krke, vzpostavljanje mestne čolnarne z izposajo čolnov in supov, zagon poletne prireditve Festival kulture Kostanjevica, vzpostavitev kolesarske poti. Kot zelo pozitiven rezultat so izpostavili pridobitev bronastega znaka Slovenia Green v letu 2019. Na drugi strani so intervjuvanci izpostavili nizko okoljsko ozaveščenost lokalnega prebivalstva. Opozorili so na veliko število turističnih točk, ki niso ustrezno vzdrževane. Izpostavili so pomanjkanje prenočitvenih kapacitet in skromnost enogastronske ponudbe.

Poleg omenjenega so navedli več nerealiziranih ciljev, in sicer:

- ureditev varne pešpoti med kostanjeviškim otokom in Galerijo Božidar Jakac,
- ureditev kavarne, slaščičarne in muzejske trgovine z lokalnimi proizvodi v Galeriji Božidar Jakac (v domeni Ministrstva za kulturo kot zastopnika lastnika in investitorja, ki je država),
- oblikovanje kombiniranih vstopnic za Kostanjeviško jamo in Galerijo Božidar Jakac,
- obnova dvorca ministerialnega gospostva na otoku,
- urejen dostop do Turistično informacijskega centra za gibalno ovirane obiskovalce,
- kulturne prireditve kot turistični produkt,
- sejmi v mestnem jedru,
- naravno kopališče na Krki,
- vzpostavitev osnovne ponudbe v mestnem jedru za stacionarne goste (npr. pekarna, živilska trgovina, prodajalna izdelkov domače in umetnostne obrti),
- revitalizacija mestnega jedra z raznolikimi programi in vsebinami (npr. prodajalna domače in umetnostne obrti, razpršeni hotel, wellness, živilska trgovina),
- zagotovitev poplavne varnosti Kostanjevice na Krki,
- oživitev balonarstva,
- ureditev nove tematske poti med nekdanjim cistercijanskim samostanom v Kostanjevici na Krki in kartuzijanskim samostanom v Kartuziji Pleterje,
- ponudba kakovostnejših in avtentičnih spominkov,
- izposojevalnica e-koles,
- neizkoriščenost potenciala topllega izvira (wellness, termalno kopališče itd.),
- neizkoriščenost romarske cerkve Matere dobrega sveta na Slinovcah in obeh cerkva na otoku, cerkve sv. Jakoba in sv. Miklavža, v smislu romarskega turizma,
- oživitev kvatrnice ob romarski cerkvi Matere dobrega sveta na Slinovcah,
- poletni koncerti v kostanjeviških cerkvah,
- preselitev klavnice z otoka mesta Kostanjevica na Krki,
- koncipiranje celostne grafične podobe turistične mikro destinacije,
- subvencije za razvoj turizma in za izobraževanja na področju turizma,
- ponudba zidaniškega turizma in glamping prenočišč.

Intervjuvanci so izpostavili, da je ponudba premalo povezana, ni strateško zasnovana in ne pokriva celotnega turističnega segmenta, obenem pa je je premalo. Nekatere investicije so bile narejene (postajališče za avtodome, obnova stražnega stolpa in osnovne šole v Črneči vas, tematska pot Uskokov, prestavitev Turistično informacijskega centra, izposoja čolnov in supov, razvoj Kostanjeviške mestne plaže, vzpostavitev kolesarske poti idr.), ni pa bilo dovolj narejenega na področju urejenosti mesta in okoliških vasi. Potrebno bi bilo pripraviti projekt turistične ureditve občine. Tudi urbanistična ureditev otoka ter prenova Grajske ceste s pločnikom je potrebna. Obenem je gostinska ponudba nezadovoljiva in bi jo bilo potrebno močno izboljšati ter vzpostaviti nove gostinske obrate. Prav tako je potreba po več digitalizacije in paketov za team buildinge ter interaktivne ogledе mesta. Intervjuvanci so opozorili na nujnost, da narava ostane čim bolj neokrnjena. Ob tem se v občini pojavljajo novi produkti, kot je večerja v Kostanjeviški jami, vendar so ta edinstvena doživetja premalo prepoznana. Z iskanjem investitorja za gradnjo termalnega centra in glampinga v Karličah se po njihovem mnenju odpira dobra priložnost za pomemben turistični preboj občine.

Fotografija 5: Vinorodna kulturna krajina z velikim potencialom zidaniškega turizma in predstavitve vinarjev.

Foto: Tomaž Grdin, dostopno na <https://www.ovinu.si/vinar/206/Vina-Jelenic>

2.4.2 Rezultati intervjujev – priložnosti

Priložnosti za izboljšanje so po mnenju intervjuvancev sledeče:

- urejena kopališča in več dodatne ponudbe ob njih,
- razvoj integralnih turističnih produktov, ki bi povezovali aktivnosti v naravi s kulturno dediščino,
- profesionalizem,
- obuditev balonarstva,
- okrepitev promocije turistične ponudbe,
- razvoj atraktivnih spominkov,
- bolj jasne oznake do Turistično informacijskega centra,
- razvoj pohodniške in kolesarske infrastrukture,
- večja podpora Turistično informacijskega centra in občine butičnim ponudnikom,
- razvoj in promocija enogastronomske ponudbe,

- ureditev čolnarne,
- razvoj nove kulturno-učne poti,
- vključitev v Green Cousine Zelene sheme slovenskega turizma,
- razvoj stacionarnega turizma,
- vključevanje mladih generacij iz stroke,
- povezovanje med ponudniki v lokalnem okolju,
- digitalni marketing,
- pomoč pri osnovni ureditvi okolice v občini,
- predstavitev klavnice z otoka mesta,
- industrijska cona za čista tehnološka podjetja,
- drevesa za ozelenitev okolice,
- zelene strehe v industrijskih conah,
- širitev nočitvenih kapacitet manjših lokalnih zasebnih vlagateljev,
- jasna vizija,
- urejena celostna grafična podoba,
- skupna turistična ponudba z večjimi mesti in turističnimi organizacijami,
- priložnosti iskati v zgodbah.

Razvoj turizma v občini vidijo intervjuvanci v razvoju različnih oblik turizma, med njimi butičnega turizma, stacionarnega turizma tudi za turiste, ki aktivno preživljajo svoj dopust v naravi. Prav tako predlagajo nadgradnjo bronastega znaka Slovenia green destination v srebrni in zlati znak, pri čemer bodo potrebna dodatna vlaganja v okolje in pokrajino ter družbeno klimo. Obenem naj se usmeri na kakovost in inovativnost proizvodov, prirejanje dogodkov in prireditev preko celega leta ter turizem srečanj (poslovni turizem, team buildingi s poudarkom na butičnih inovativnih doživetjih).

Da bi lažje motivirali lokalne turistične ponudnike k razvoju in kakovosti ponudbe, bi bila potrebna boljša komunikacija med načrtovalcem/nosilcem razvoja turizma, občino in ponudniki ter vlaganje v razvoj atraktivnih ponudb skupaj z gastronomsko ponudbo. Dober vpliv na motivacijo za razvoj podjetniških idej lahko predstavlja spremljanje javnih razpisov in možnosti sofinanciranja s strani države in Evropske unije. Pozitivne učinke na motivacijo bi imele predstavitve dobrih praks iz Slovenije in tujine. Dodatno motivacijo za delo v turizmu predstavlja promocija destinacije, ki bi povečala prodajo v nastanitvenem obratu. Za zagotovitev novih obratov je potrebna primerna promocija turizma kot poslovne priložnosti ter skupni nastopi na razpisih in v promociji. Atraktivne nočitvene kapacitete bi bile nočitve v zidanicah, hostlih, kampih, glampingih, pri čemer je potrebno opozoriti, da vse navedene oblike prinašajo nižjo dodano vrednost kot s Strategijo slovenskega turizma 2022–2028 zaželeno oblike nastanitvev za razvoj v danem strateškem obdobju. Nekateri intervjuvanci menijo, da bi bilo potrebno optimizirati obstoječe kapacitete ter urediti tudi možnost nočitve s šotori. Nujna je tudi jasna vizija razvoja turizma. Prazne hiše na otoku bi morali spremeniti v nastanitvene kapacitete/zmogljivosti po vzoru modela razpršenega hotela. Zelo močno prisotna je ideja, da bi izvir termalne vode uporabili za ogrevanje mesta in izrabljali njeno toploto pri oblikovanju in nadgradnji wellnes storitev v prenočitvenih objektih (savne, kopeli, masaže ...).

Po mnenju intervjuvancev je v občini premalo kakovostne gostinske ponudbe. Gostinsko ponudbo bi morali izboljšati z lokalno pridelanimi, zdravimi in sezonskimi živili. Eden izmed načinov motivacije, razvoja in kakovosti je tudi izobraževanje potencialnih in obstoječih ponudnikov. Za zgleden videz turističnega prostora se predlaga enotna grafična podoba brez promocijskih napisov. Za primer naj bo Ljubljana oziroma javni zavod Turizem in kultura Radovljica. Ključnega pomena pri gostinski ponudbi je kakovostna ponudba, ne kvantiteta. Pri inovativnosti v gostinski ponudbi bi lahko izhajali iz zgodovinskih in naravnih danosti ter lokalnih posebnosti. Eden izmed predlogov je tudi vključitev v shemo Okusi Posavja. Izvedba delavnic bi lahko tako kot izvedba izobraževanj dvignila kompetence zaposlenih in posledično tudi asortima in nivo ponudbe. Izvesti bi bilo potrebno raziskavo tradicionalnih surovin in jedi s tega področja. Izdelati bi bilo potrebno publikacijo posebne in tradicionalne gastronomske ponudbe. Izhodišče lahko predstavlja Strategija gastronomije Dolenjske (2018) in Piramida gastronomije Slovenije (2020). Povezati bi bilo potrebno jedi z enologijo. V kleti

nekdanjega cistercijanskega samostana bi bilo smiselno izvajati enogastronomske večere ali degustacije vin na samostanskem dvorišču pod arkadami. Na otoku bi morala biti trgovina z lokalnimi gastronomskimi produkti, ki pa bi bila obenem tudi spletna trgovina.

Intervjuvanci izpostavljajo tudi reko Krko, ki je osrednja atrakcija Kostanjevice na Krki, vendar premalo izkoriščena. Ob tem izpostavljajo, da je aktivnosti na vodi relativno zahtevno organizirati, saj je potrebno paziti na varnost udeležencev. Menijo, da bi v ponudbo lahko dodali veslanje po reki Krki od mesta do mesta. Opozarjajo, da bi bilo potrebno za ohranjanje čistosti reke izvesti namenska izobraževanja.

Zaradi vlaganj v nekdanji cistercijanski samostan, v katerem domuje Galerija Božidar Jakac z obsežnim kulturnim in umetniškim opusom, je le-ta tudi najbolj obiskana turistična točka občine. Ponaša se z enim največjih arkadnih dvorišč v srednji Evropi, parkom skulptur Forma Viva, cvičkovo kletjo, potomko najstarejše vinske trte na svetu ob južnem zidu in razsežnostjo zgodovinskih vsebin ter bogatega programskega dela. Obenem je galerija odprta celo leto, je edinstven butični prireditveni ambient, ima zgodbo in kakovostne programe. Po mnenju enega izmed intervjuvancev bi lahko nekdanjo drevesnico spremenili v letno gledališče in park dejavnosti v miru in tišini, pri čemer je potrebno upoštevati, da je drevesnica last Sklada kmetijskih zemljišč in v dolgotrajnem najemu podjetja HPG Brežice, območje pa spada pod vplivno območje samostana, ki je spomenik državnega pomena. Samostan ima tudi potencial za zgodbo o cistercijanih, cvičkovi kleti, kulinariki in za butične dogodke. S kulinarčno ponudbo, ureditvijo izposojevalnice koles ter prenočitvenih kapacitet bi samostan lahko povečal število obiskovalcev.

Eden izmed intervjuvancev priložnost vidi v verskem turizmu. Meni, da je farna cerkev sv. Jakoba primerno vključena v turistično ponudbo in je odprta za obiskovalce, izpostavlja pa, da cerkev sv. Miklavža žal že leta ni odprta za obiskovalce. Glede na njeno akustičnost bi lahko v njej prirejali koncerte manjših glasbenih zasedb. V sklopu obeh cerkva ter romarske cerkve Matere dobrega sveta in Jakobove poti bi lahko gradili tudi na verskem turizmu. Cerkev na Slinovcah bi lahko ponudili v sklopu kolesarstva kot mejnik ali točko na panoramski vožnji po občini.

2.4.3 Rezultati intervjujev – prepoznavnost

Anketiranci menijo, da je Kostanjevica na Krki prepoznana kot:

1. mesto na otoku,
2. najstarejše mesto v okolici,
3. mesto z bogato kulturno dediščino,
4. prostor zavarovanih območij in naravnih vrednot,
5. razgiban teren s potencialom za kolesarjenje, pohodništvo,
6. prostor vodnih aktivnosti na reki Krki,
7. vinorodno območje,
8. prostor prireditvev,
9. prostor posebne ponudbe – nordijski tek z rolerji, v preteklosti balonarstvo,
10. območje zidanic s priložnostjo zidaniškega turizma,
11. umetnostni objekt nekdanjega cistercijanskega samostana z Galerijo Božidar Jakac,
12. park skulptur Forma Vive,
13. dolenska kraška lepota Kostanjeviške jama,
14. obsežen Krakovski gozd s pragozdom.

Najpomembnejši segment turizma v Kostanjevici na Krki po mnenju intervjuvancev predstavlja kulturni turizem. Strinjajo se, da se je potrebno osredotočiti na bogato osnovno turistično ponudbo, ki jo Kostanjevica na Krki že ima, ob tem pa razviti atraktivna doživetja za goste, izhajajoč iz kulturnih danosti in tradicije. Obstoječo ponudbo bi lahko obogatili z doživetji in delavnicami (umetniškimi, rokodelskimi ...), eden izmed intervjuvancev je podal predlog za romanje od Kostanjevice na Krki do

Pleterij. Intervjuvancem je torej skupno stališče, da se izkoristi atrakcije, ki so uspešne v današnjem času, to so Galerija Božidar Jakac, Kostanjeviška jama, reka Krka, Krakovski gozd s pragozdom. Potrebno bi bilo izkoristiti tudi outdoor ponudbo, kjer je velik potencial. Turistični produkt bi lahko bilo tudi butično srednjeveško mestece na otoku, ki bi imelo urejeno osnovno in turistično infrastrukturo s pestrim festivalskim dogajanjem skozi vse leto. Nujna je tudi kakovostna gostinska ponudba. Graditi je potrebno na butičnih doživetjih, ki poudarjajo urbanistično posebnost mesta na otoku.

Fotografija 6: Po Resslerji poti v Krakovskem gozdu.
Foto: Tone Štamcar

Da bi na področju turizma doživeli pomemben preboj, bi po mnenju intervjuvancev občina Kostanjevica na Krki potrebovala celovito turistično ponudbo. Nekateri menijo, da je bolj pomembno, da se ohranja manjše število obiskovalcev in s tem individualna oblika turizma, ki pa za dobro turistično ponudbo plačajo več, tako da Kostanjevica na Krki ostane skladna s konceptom Green and safe – zelena in varna destinacija. V preteklosti se je pokazalo, da število obiskovalcev ni tako pomembno, strategija turizma, ki bi ji sledili vsi deležniki, bi imela ključno vlogo. Množični turizem za občino ni primeren. Pomembno je, da se turizem odvija celo leto na osnovi kakovostne ponudbe. V ta namen je potrebno oblikovati 4 butična doživetja - za vsak letni čas po eno, po principu in kriterijih 5-zvezdičnih doživetij, ki jih je razvila Slovenska turistična organizacija in so dostopni na portalu www.slovenia.info.

Kostanjevica na Krki ne sme biti konkurenca ostalim turističnim destinacijam, ampak se mora z njimi povezovati, soustvarjati in mrežiti. Ohraniti mora preplet svoje vrhunske kulture in neokrnjene narave, ki je unikatna. Pri ponudbi Kostanjevice na Krki manjka kreativnosti, saj bi s kreativno ponudbo, spletno prisotnostjo in diferenciacijo na osnovi visoke kulture in naravnih danosti vzpostavili močno kampanjo. Prepoznavnost je potrebno razviti s pomočjo večje in kakovostnejše promocije ter ponudbe. Sodelovanje med lokalnimi ponudniki bo vsekakor pripomoglo k prepoznavnosti in konkurenčnosti. Izkoristiti je potrebno tudi dobro geografsko lego.

2.4.4 Rezultati intervjujev – odnos lokalnega prebivalstva do turizma

Prebivalci Kostanjevice na Krki so razvoju turizma naklonjeni in si zanj tudi prizadevajo. Po drugi strani so tudi zadržani, saj v poletnih mesecih ni takega miru zaradi dnevnih kopalcev na reki Krki. Po mnenju intervjuvancev bi bili prebivalci občine turizmu bolj naklonjeni, če bi prepoznali priložnost v tej panogi preko dejstva, da bi se jih vključilo v turistično ponudbo. Prebivalci niso naklonjeni množičnemu turizmu, so pa naklonjeni dejavnostim, ki privedejo do novih zaposlitvenih možnosti. Za vse tiste, ki nad turizmom niso navdušeni, bi lahko organizirali izobraževanja in jih vključili v dogodke in turistične produkte. Tako bi prepoznali potencial turizma. Potrebno pa je poudariti, da je bilo v času pandemije koronavirusa (SARS-CoV-2) dnevnih gostov veliko, zaradi neurejene infrastrukture je bilo tudi preveč avtomobilov na otoku. Intervjuvanci izpostavljajo, da bi z namerami o razvoju turizma morali biti seznanjeni vsi občani.

2.4.5 Rezultati intervjujev – upravljavec turizma

Rezultati intervjujev prav upravljanje turizma izpostavljajo kot izhodiščno težavo za uspešen turistični razvoj in preboj Kostanjevice na Krki. Nujna je določitev ene organizacije, ki bi skrbela za trajnostni razvoj občine Kostanjevica na Krki (podprta s kadrom in finančnim delom), trenutna vloga je na dveh – Turistično informacijskem centru in Občini Kostanjevica na Krki.

Eden izmed intervjuvancev celostno povzema problematiko: »Težava pri razvoju turizma v občini je v tem, da ni vzpostavljenega sistema za spremljanje turizma. Tudi ostalih sistemov za izobraževanje, vzdrževanje informacijskih tabel v občini ni v zadovoljivem obsegu. Prav tako ni dovolj stika s ponudniki na terenu in tudi ne s sosednjimi občinami. Prav zaradi tega pa ni mogoče pripraviti novih integralnih turističnih produktov. Prav tako na reki Krki ni celostno urejenega naravnega kopališča. Prometna signalizacija v občini je slaba. Od avtoceste do Kostanjevice na Krki pot ni ustrezno označena. Pohvalno pa je, da ima Kostanjevica na Krki 14 lokalnih turističnih vodnikov. Vseeno pa profesionalnega kadra v turistični ponudbi primanjkuje.«

Nekateri intervjuvanci menijo, da je pogoj za uspešen razvoj turizma ustanovitev zavoda oziroma destinacijske organizacije, ki bi se profesionalno ukvarjal s področjem turizma, promocijo, pomočjo pri urejanju birokratskih zadev, ozaveščanju prebivalstva s priložnostmi na področju turizma in trženjem produktov. Menijo, da bi občina morala subvencionirati dvig kakovosti ponudbe in kompetenc zaposlenih v turizmu. Po mnenju nekaterih naj bi bila tako načrtovalec in upravljavec razvoja turizma občina s svojim zavodom. Po drugi strani se pojavi mnenje, da bi bilo bolje, da je načrtovalec razvoja Regionalna destinacijska organizacija. Pojavi se tudi pobuda za javno-zasebno partnerstvo, ki bi bilo najboljša izbira z vidika stroškov, poudarjajo pa, da je potrebno skrbno izbrati partnerja. Med odgovori intervjuvancev je tudi mnenje, da bi morala biti načrtovalec razvoja turizma Regionalna destinacijska organizacija skupaj z občino in turističnimi ponudniki. Sodelujoči v raziskavi so opozorili tudi na postajališče za avtodome, ki po njihovem mnenju potrebuje upravljalca, ustrezno organiziranost, pravila, občina pa naj bi se usmerila tudi v nadaljnji razvoj na tem področju.

Glede Turistično informacijskega centra intervjuvanci menijo, da je primerno umeščen v prostor - obe lokaciji sta primerni. Poudarjajo, da je pomembno, da znajo domačini usmeriti goste na obe lokaciji. Menijo, da so potrebne dodatne usmeritve in oznake Turistično informacijskega centra. Po mnenju intervjuvancev je prav, da ga upravlja Galerija Božidar Jakac, saj lahko na ta način zagotavlja strokovnost in tudi osebje. Podan je bil predlog, da bi bil Turistično informacijski center samostojna neodvisna ustanova, financirana s strani občine in turističnih ponudnikov, ki bi sledila strategiji razvoja turizma.

Intervjuvanci pogrešajo povezovanje in izmenjavo izkušenj v občini, menijo, da bi sodelovanje koristilo tudi pri organizaciji dogodkov. Intervjuvanci so podali pobudo, da upravljavec turizma organizira srečanja s predstavitvijo primerov dobrih praks za lokalne ponudnike, društva in širšo

zainteresirano javnost. Poudarjajo, da je organizacija različnih izobraževanj za gradnjo na kakovosti, trajnosti in butičnosti zelo pomembna. Menijo, da bi lahko bila tovrstna izobraževanja v zimskem času tudi zanimiv turističen produkt.

Intervjuvanci so izpostavili tudi turiste, za katere menijo, da so »preveč prepuščeni svoji iznajdljivosti«. Dano kaže na nujnost boljšega upravljanja turizma in informiranja gostov pred in med samim obiskom na turističnem prostoru.

2.4.6 Rezultati intervjujev – enotna strategija in vizija

Intervjuvanci so si enotni, da manjka celostna strategija, ki bi bila široko komunicirana in sprejeta s strani vseh deležnikov, da bi usklajeno pristopali k uresničevanju zastavljene vizije in ciljev. S strani intervjuvancev se pojavljajo različni pogledi na razvoj in trženje turizma, zato je strateški dokument, ki opredeljuje razvojne in trženjske usmeritve destinacije nujen. Izpostavljen je bil tudi pomen strategije na sezonalizacijo. Intervjuvanci kažejo veliko okoljsko odgovornost, trajnostni razvoj pa je mogoč le ob dobrem načrtovanju turizma v odnosu do naravnega in kulturnega okolja, prostorskega načrtovanja in skrbi za dobrobit lokalnega prebivalstva.

2.4.7 Rezultati intervjujev – finančna sredstva

Intervjuvanci menijo, da bi se moralo iz proračuna občine nameniti več sredstev za razvoj turizma, pri čemer še bistveno večji vpliv na uspešnost razvoja turizma pripisujejo premišljeno zastavljeni strategiji in jasno zastavljenim ciljem, ki jih je potrebno določiti z dobro raziskavo terena ter nato dosledno izvajati. Sredstva bi bilo po njihovem mnenju potrebno vložiti v infrastrukturo in urejenost okolja.

Fotografija 7: Hrast na Malencah.
Foto: Saša Kozarov

2.4.8 Rezultati intervjujev – vrsta turizma

Občina Kostanjevica na Krki se zaradi prepleta kulturnih in naravnih danosti fokusira na nekoliko zahtevnejše goste, ki iščejo doživetje kulture, narave, družinski mir in povezanost, aktivno preživljanje prostega časa ter športne aktivnosti. Tako bi zajeli vse generacije. Med odgovori intervjuvancev je tudi tak, ki zagovarja turistično ponudbo za dnevne goste in tiste, ki pridejo v občino za dva ali tri dni. Vsi intervjuvanci pa so mnenja, da ni smiselno, da bi se turistično ponudbo fokusiralo samo na eno skupino gostov.

Kostanjevica na Krki naj bi se po mnenju intervjuvancev promovirala kot izletniška in tudi kot stacionarna destinacija, saj imajo turisti zaradi mnogih aktivnosti in ogleda kulturne dediščine možnost obojega. Večji poudarek naj bi bil na stacionarnem turizmu.

Vrste turizma, ki bi bile za občino najbolj zanimive, so:

1. kulturni turizem,
2. jamarski turizem,
3. rekreacija na vodi, kolesu in peš,
4. enogastronomija,
5. zidaniški turizem,
6. termalni turizem,
7. stare obrti in premična dediščina,
8. mir in meditacija,
9. aktivni in kulturni turizem,
10. turizem srečanj in dogodkov.

2.4.9 Rezultati intervjujev – povezovanje

Občina Kostanjevica na Krki je lahko pomembna mikro destinacija pri destinaciji Čatež in Posavje, saj so akterji zelo povezani in pomembni. Lahko bi se povezovali tudi z Dolenjsko preko skupnih produktov in skupnih nastopov pri promociji. Povezovanje s Termami Čatež je dobrodošlo. Po drugi strani pa eden izmed anketirancev ne vidi konkretnih rezultatov povezovanja s Posavjem, razen določenih manjših projektov. Drugi meni, da bi se bilo boljše povezati z Dolenjsko, saj ima občina Kostanjevica na Krki bolj povezane produkte kot v Posavju. Intervjuvanci so si enotni, da se je potrebno povezovati ne glede na regijo, saj turizem ne pozna meja.

2.4.10 Rezultati intervjujev – problem sezonskosti

Intervjuvanci drugo največjo težavo ponudbe v Kostanjevici na Krki vidijo v tem, da je le-ta sezonska. Izpostavljajo, da se izven sezone v Kostanjevici na Krki ne dogaja veliko. Da bi podaljšali turistično sezono, predlagajo ureditev prenočitvenih kapacitet v nekdanjem cistercijanskem samostanu. Menijo, da bi bilo potrebno izkoristiti tudi termalno vodo in urediti termalni center z namestitvijo in wellnessom. Pomembno je, da bi imeli strategijo razvoja turizma, ki bi jo sprejeli vsi akterji v prostoru in izvajali programe preko celega leta. Promovirati bi bilo potrebno dejavnosti, ki so vezane na pomladni čas (pozdrav pomladi, praznik mater ...), poletni čas (Kostanjeviška noč, aktivnosti na redki Krki ...), jesenski čas (kostanj, praznik vina, trgatev mestne trte ob obzidju nekdanjega cistercijanskega samostana, gozd ...) in tudi zimski (božično-novoletni sejem, drsanje, prihod miklavža, pustovanje ...). Sezono bi podaljšali z urejeno infrastrukturo za kolesarjenje, s pohodniškimi in kolesarskimi potmi, butičnimi nastanitvami, turističnimi kmetijami in vinotoči, kakovostno gostinsko ponudbo, degustacijami in turističnimi vodenji. Obenem bi jo lahko podaljšali s tematskimi dogodki in organizacijo zaključenih srečanj (team buldingi, koncerti ...). Obuditi bi morali stare običaje, šege, navade in gastronomijo, narediti umetniško ureditev mesta, novoletno

praznovanje na prostem, delavnice za izdelavo pustnih kostumov, gregorčkov, okraševanje čolnov ob kostanjeviški noči. Vsak letni čas bi moral imeti svojo prireditev, zgodbo in pridih.

2.4.11 Rezultati intervjujev – trajnostna mobilnost

Intervjuvanci izpostavljajo skrb za okolje in trend uporabe električnih koles. Možnost izposoje električnih koles vidijo kot nujno za zaokroženje zelene in trajnostne turistične ponudbe občine. Poudarjajo, da bi bila električna in navadna kolesa dobrodošla tudi z vidika povečanje dostopnosti do turističnih točk in razbremenitev cestnega prometa ter prometa na otoških lesenih mostovih.

2.4.12 Rezultati intervjujev – turistični spominki

Lokalni turistični spominki so ena izmed priložnosti, ki bi jo bilo potrebno nadgraditi, se pa tesno povezujejo s strateškim načrtovanjem ter določitvijo reprezentativnih ikon Kostanjevice na Krki in celotne grafične podobe. Spominki niso nikjer predstavljeni in nastajajo nenačrtovano. Dodati bi bilo potrebno praktične spominke z uporabno vrednostjo, ki spominjajo na Kostanjevico na Krki. Intervjuvanci so nanizali nekaj predlogov: magnet z motivom otoka, obeski za ključke, odpiralci za steklenice, mestni denar, kostanj, miniaturo somov, miniaturo otoka, miniaturo lesenega kostanjeviškega čolna, miniaturo pustnih likov ... Menijo, da so spominki premalo inovacijski in na splošno dokaj nezanimivi, neuporabni in kičasti.

2.5 ANALIZA ANKETE V KOSTANJEVICI NA KRKI

Anketni vprašalnik je izpolnilo skupno 132 anketirancev. Na vprašanje o prebivališču je odgovorilo 124 anketirancev, od katerih je 50,8 % prebivalcev občine Kostanjevica na Krki in 49,2 % obiskovalcev. Z nekaj več kot 57 % prevladujejo ženske. 20,6 % je starih do 25 let, 13,5 % je starih med 26 in 35 let, 15,9 % med 36 in 45 let, 26,2 % med 46 in 55 let, 15,9 % med 56 in 65 let in 7,9 % je bilo starejših od 65 let. Z 39,7 % prevladuje srednješolska izobrazba, sledijo tisti s fakultetno izobrazbo - 31% in višje/visokošolsko izobrazbo - 13,5 %. Po zaposlitveni strukturi prevladujejo zaposleni z 51,6 % in nezaposleni s 15,9 %. S po 11 % so zastopani upokojeanci in študentje. Dijakov je 7,9 %.

Na podlagi razdelitve med domačine in goste lahko izpostavimo še sledeče demografske razlike. Med domačini je delež ženskih respondentov večji - 61%, medtem ko je pri gostih delež glede na značilnosti družbe bolj uravnotežen - delež žensk predstavlja slabih 53 % respondentov. Glede na starost med domačini prevladujejo mlajši od 25 let - cca 31% in posamezniki v starostni skupini med 46 in 55 let - 23,8 %, medtem ko pri gostih prevladujejo respondenti v starostni skupini med 46 do 55 let - 29,5 % in tisti med 56 in 65 let - 21,3 %. Med domačini s preko 50 % prevladujejo respondenti s srednješolsko izobrazbo, medtem ko ima med gosti večina - 44,3 % fakultetno izobrazbo, čemur sledijo tisti s srednješolsko izobrazbo z 29,5 %. Glede na delovni status med gosti ni dijakov ter zgolj nekaj študentov, medtem ko med domačini ti dve kategoriji predstavljata skupaj 31,8 % vseh respondentov.

Na podlagi tega lahko trdimo, da med obema skupinama obstajajo značilne razlike, ki so lahko povezane z dojetjem turističnega potenciala in priložnosti občine Kostanjevica na Krki. V nadaljevanju predstavljamo odnos respondentov do posameznih vidikov turističnega razvoja občine Kostanjevica na Krki.

Analiza povprečij na podlagi razločitve med prebivalci Kostanjevice na Krki in gosti kaže nekaj splošnih značilnosti:

- Obstaja relativno strinjanje, da razvoj turizma v občini ne bo imel vpliva na dvig cen neturističnih izdelkov in storitev.
- Anketiranci imajo pretežno odklonilen odnos do nasprotovanja turističnemu razvoju, kar se potrjuje na drugi strani tudi s pozitivnim odnosom do podpiranja razvoja turizma v občini.
- Anketiranci se strinjajo, da je potreben enoten upravljavec turizma.

Večina ostalih vrednosti je nad aritmetično sredino. Nekoliko bolj pomenske so razlike med domačini in gosti. V tem pogledu je za domačine nekoliko pomembnejša pestra gostinska ponudba, gostje pa dajejo precej večji poudarek na oživljanju tradicije, v turizmu vidijo bistveno priložnost za prepoznavnost kot tudi avtonomijo občine. Čeprav so gostje v splošnem pozitivno usmerjeni do razvojnih priložnosti v občini, se sočasno zavedajo, da bo to imelo negativen vpliv na življenje starejših ter v splošnem manj miren način življenja občanov. V tem pogledu lahko predvidevamo, da domačini morda celo predpostavljajo, da tovrsten obseg spremembe ni mogoč.

Domačini vsem segmentom gospodarstva občine, razen industriji, pripisujejo velik pomen pri razvoju turizma, vendar v vseh pogledih manj kot gosti. Tako gosti kot domačini so najbolj naklonjeni ideji, da bi moral biti ključni povezovalni in razvojni faktor na turističnem področju nekakšen zavod za turizem, kulturo, šport in podjetništvo, čemur sledi Turistično informacijski center, medtem ko lokalna turistična organizacija oziroma javno zasebno partnerstvo nima tolikšne podpore. Med gosti in domačini je izrazito strinjanje, da je nekakšna povezovalna organizacijska struktura nujna, slednje je še posebej izraženo s strani gostov.

Med turistično ponudbo z največjim turističnim potencialom obstajajo minimalne razlike med domačini in gosti. Kljub temu pa je izrazito nezanemanje za potok Studena med gosti (pa tudi domačini mu niso dali posebnega pomena). Na drugi strani pa so domačini nekoliko manj naklonjeni kolesarskim potem in zidaniškemu turizmu. Tudi pri večini drugih odgovorov je mogoče zaznati nižje povprečje pomembnosti med domačini, kar nas ponovno napeljuje na idejo, da, čeprav statistično neznačilno, domačini vidijo manj priložnosti v turističnih danostih kot gostje. Podobno stanje lahko zaznamo tudi pri odgovorih na vprašanje, katere vsebine lahko doprinesejo k nadaljnjemu razvoju turizma v občini. Domačini tako večino ponujenih opcij vrednotijo nižje kot gostje. Med najnižje vrednotenimi vsebinami pa so nagrade izpred skoraj 20 let (kar je pričakovano) ter tudi vključevanje občine v projekt "Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine". Podobno manj naklonjen odnos imajo tudi do različnih projektov, ki se nanašajo na področje športa.

Spol na večino spremenljivk nima relevantnega vpliva, vseeno pa ženske vidijo v turizmu značilno več možnosti za povezovanje in sodelovanje kot moški, enako so tudi bolj naklonjene zaprtju mestnega jedra za promet. Tudi starost v večini primerov ni pomemben dejavnik pri pridobljenih odgovorih, čeprav starejši pogosteje poudarjajo pomen kmetijstva kot turističnega promotorja v občini, sočasno so tudi statistično bolj naklonjeni zidaniškemu turizmu in razvoju kulinarike ter nekoliko pogosteje vidijo priložnost v sakralnem turizmu.

Izobrazba ima v nekaterih pogledih pomemben vpliv na posamezne odgovore, tako višje izobraženi dajejo večji pomen modernizaciji življenja in se manj pogosto strinjajo, da bo turistični razvoj imel negativen vpliv na življenje mladih. Višje izobraženi so tudi bolj naklonjeni revitalizaciji otoka in ureditvi prometa na otoku ter nekoliko bolj podpirajo idejo o usposobljenih turističnih vodnikih. Sočasno so bolj izobraženi tudi statistično manj nasprotujoči razvoju turizma. Višje izobraženi statistično značilno pogosto prepoznavajo turistični potencial tudi v osnovni šoli Jožeta Gorjupa z Gorjupovo galerijo, ki združuje preplet umetnosti in pedagoškega dela ter v zidaniškem turizmu, ki predstavlja unikatne objekte na vinorodnih gričih kot možnost nočitev v naravnem okolju.

Tudi na področju posameznikovega statusa aktivnosti je mogoče opaziti nekatere razlike, ki so s sociološkega vidika lahko posledica starosti (čeprav se niso izkazale kot relevantne v kontekstu njihove analize v razmerju do starosti). Tako na primer študentje in dijaki (torej praviloma mlajši), bolj pogosto pogrešajo pestro ponudbo v trgovinah kot tisti, ki so zaposleni, upokojeni ali imajo

kakšen drug zaposlitveni status. Podobno lahko opazimo, da je aktivna populacija (dijaki, študentje in zaposleni), bolj naklonjena širjenju gostinske ponudbe kot nezaposleni, upokojenci in tisti z drugačnim zaposlitvenim statusom. Podobno lahko opazimo tudi pri odnosu zabavnih prireditev. Nezaposleni in tisti, ki imajo specifičen zaposlitveni status, so manj naklonjeni spodbujanju ohranjanja tradicij. Posamezniki z drugim zaposlitvenim statusom manj pogosto vidijo pomen v večanju prepoznavnosti občine. Tudi analiza nadaljnjih odgovorov nakazuje na to, da je aktivnostna skupina "drugo" precej specifična v razmerju do ostalih aktivnostnih skupin in pogosto odstopa v negativno smer. Vendar pa pregled števila teh odgovorov relativizira njihov pomen, saj so ta status označili zgolj trije anketiranci.

Splošne značilnosti odgovorov nakazujejo na načelno podporo turističnemu razvoju občine Kostanjevica na Krki do nivoja, ki meji na nekritičnega, saj so vrednosti posameznih odgovorov ne glede na različne demografske faktorje relativno visoke. Pri tem obstaja visoka stopnja razpršenosti odgovorov (standardni odkloni praviloma presegajo vrednost 0,5), iz česar sledi, da je težko govoriti o enotnosti odgovorov. To nakazuje v prvi vrsti na potrebo po centraliziranem odločanju in usmerjanju turističnega razvoja v občini, pri čemer je nujno pričakovati, da se bo načelna podpora v primeru konkretnih aktivnosti zmanjšala in bo pogosto odvisna od osebnih dejavnikov in koristi. Anketni vprašalnik ne zajema vpliva epidemije koronavirusa (SARS-CoV-2), vendar je pričakovati, da je čas izpolnjevanja odgovorov (v času pandemije), vplival na sentiment odgovorov v smislu večje pozornosti, predvsem gostov, do lokalne ponudbe. Razlike v odgovorih med lokalnim prebivalstvom in gosti je potrebno razumeti tudi kot potencialne ovire ter faktorje privabljanja turistov. Tako lahko pričakujemo večje negodovanje lokalnega prebivalstva v primeru investicij v športno-rekreacijske projekte in infrastrukturo ter njihovo zmanjšano zainteresiranost pri razširitvi ponudbe na področju enogastronomije, kar tudi sicer sovpada s trendom zmanjševanja interesa za delo v turističnem sektorju. Na drugi strani pa gosti tako enogastronomске priložnosti kot priložnosti za rekreacijo vidijo kot pomemben element turistične ponudbe Kostanjevice na Krki.

Na podlagi zbranih podatkov je potrebno vzpostaviti temeljne parametre usklajenega razvoja, saj občina na eni strani za turistični razvoj odgovarja, na drugi strani pa ne more zagotoviti razvojnih možnosti za vsa področja. Pri tem je potrebno izkoristiti naravne danosti in okoliščine, ki doprinašajo k zmanjševanju stroškov ob večanju razvojnih učinkov v turizmu.

2.6 SWOT ANALIZA

Na podlagi rezultatov raziskav, tako anketnega vprašalnika kot intervjujev ter poznavanja razmer na terenu, je bila izvedena t. i. SWOT analiza, ki ocenjuje notranje prednosti in slabosti, ki potencialno vplivajo na razvoj turizma v občini Kostanjevica na Krki, ter tudi zunanje priložnosti in ovire oziroma nevarnosti, v okviru katerih mora občina razvijati svoj turistični potencial.

Tabela 10: SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - Edinstvena lega na otoku (edino otoško mesto v Sloveniji) - Bližina Ljubljane, Kopra, Maribora, Zagreba in mednarodnih letališč - Edinstven karakter z močno kulturno identiteto - Spomeniško zaščiteno staro mestno jedro - Dokaj čisto in neokrnjeno okolje - Galerija Božidar Jakac s Forma vivo (nekdanji samostanski kompleks kot kulturni spomenik državnega pomena), Lamutovim likovnim salonom in Galerijo Jožeta Gorjupa 	<ul style="list-style-type: none"> - Ni turistične destinacijske organizacije in razvojnega menedžmenta, ki bi omogočil večji razvoj in preboj turizma - Nepovezan in neuskkljen razvoj turističnega sektorja, pri čemer je zaznati odsotnost vizije in jasnih ciljev razvoja - Ni oblikovane ustrezne identitetne blagovne znamke - Pomanjkanje podjetniške iniciative in angažiranosti občanov - Pomanjkanje usposobljenega turističnega kadra

<p>v kostanjeviški osnovni šoli – bogata kulturno-zgodovinska in etnološka dediščina s turističnim potencialom</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dolgoročna prepoznavnost mesta kulturnih dogodkov, aktivnosti in upravljanja s kulturo - Mesto, ki je že zaradi svoje velikosti in spomeniške zaščite butično - Kostanjeviška jama - Doživetja na in ob reki Krki - Vinske gorice z zidanicami, bogata enološka ponudba - Potomka najstarejše vinske trte na svetu ob obzidju nekdanjega samostana - Vključenost v Zeleno shemo slovenskega turizma - zelena zaveza in akcijski načrt za trajnostni razvoj - Prepoznavnost cvička kot slovenske vinske posebnosti - Ugodne naravne danosti z močnim turističnim potencialom - Bližina Krakovskega gozda s pragozdom in Gorjanci - Leničev dom v Krakovskem gozdu. - Znane zgodovinske osebnosti in ustvarjalci - Pešpoti in kolesarke poti - Urejeno postajališče za avtodome - Pestre prireditve - Zanimive in doživete zgodbe - Aktivna vloga in dobra povezanost civilnega sektorja na področju turizma - Tradicija in dediščina - Varnost in mir - V okolici je veliko turistične ponudbe, kar predstavlja sinergijo z ostalimi turističnimi prostori - Prepoznavanje turizma kot strateške panoge gospodarstva - Še ni množičnega turizma – čas za primerno načrtovanje in upravljanje 	<ul style="list-style-type: none"> - Prenizka stopnja profesionalizacije v turizmu - Pomanjkanje gostinskih obratov in s tem gostinske ponudbe ter odsotnost kulinarčnih zgodb - Premalo nastanitvenih kapacitet v naravnem okolju in s tem nastanitvenih doživetij - Ni oblikovanih integralnih turističnih produktov - Pomanjkanje doživljajskih produktov - Mnogi turistični ponudniki nimajo zagotovljene konstantne ponudbe in ponudbe za večje število gostov - V prostoru ni prepoznane turistične atrakcije, ki bi še posebej pritegnila goste - Odvisnost investicij v Galerijo Božidar Jakac od Ministrstva za kulturo - Nezadovoljivo sodelovanje turističnih ponudnikov in društev ter slabša povezanost z ostalimi turističnimi prostori - Nezadovoljivo sodelovanje med javnim, zasebnim in civilnim sektorjem v okviru skupne destinacijske organizacije - Samozadostnost posameznikov - Nizka stopnja inovativnosti in ustvarjalnosti - Nezadovoljiva ponudba lokalne, sezonske, sveže in zdrave kulinarike - Nezadovoljiv delovni čas turističnih ponudnikov - Nizka proračunska sredstva za razvoj turističnih produktov in sofinanciranje v turizmu - Nestabilna podpora lokalne skupnosti pri razvoju turizma - Šibkost trženjske vizije - Premalo skupnih produktov in sinergij s sosednjimi turističnimi prostori - Visoka sezonskost in pomanjkanje turistične ponudbe v zimskih mesecih - Pomanjkanje povezovalnih zgodb in zgodbarjenja v turizmu - Prepočasno prilagajanje ponudbe turističnim trendom in smernicam - Prepočasen prehod v smer trajnosti in digitalizacije - Klavnica na otoku mesta Kostanjevica na Krki
---	--

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - Sinergija s sosednjimi turističnimi prostori in občinami, še posebej navezave na vodilne destinacije - Mikro destinacija postane primer dobre prakse trajnostnega in digitalnega prehoda v skladu z nacionalno strategijo turizma, s poudarkom na zadovoljstvu občanov - Nadaljevanje vsebin v okviru vzpostavljenega sodelovanja – podpisa listine o prijateljstvu in sodelovanju med Ljubljano in Kostanjevico na Krki kot največjim in najmanjšim slovenskim mestom - Spodbude občine za razvoj podjetništva in nastajanje integralnih turističnih produktov - Določitev nosilnega produkta in edinstvene prodajne priložnosti (USP) - Razvoj petzvezdičnih doživetij za uvrstitev v zbirko Slovenia Unique Experiences za promocijo s strani STO - Razvoj kulturnega turizma kot osrednje turistične identitete prostora - Različne aktivnosti in doživetja v naravi ter nadgradnja produktov, zasnovanih na naravnem okolju - Intenziviranje aktivnosti v okviru Zelene sheme slovenskega turizma in pridobitev zlatega znaka Slovenia Green, vključitev v Green Cousine - Usmerjenost v trajnostni, zeleni, sonaravni in družbeno odgovorni koncept razvoja turizma - Uvedba digitalnih rešitev za izboljšanje upravljanja turizma in izkušnje gosta - Digitalizacija dediščine in uporaba sodobnih trženjskih orodij - Organizirana turistična vodenja po mestnem jedru na otoku in izven - Privabljanje gostov za doseganje višje dodane vrednosti, ki cenijo kulturo in naravo - Obnova in ponovno odprtje Lamutovega likovnega salona - Model razpršenega hotela - Zdraviliška vas toplice ali menedžersko zdraviliški turizem (izviri tople vode) - Turizem v zidanicah - Razvoj prireditev: Festival kulture, Pustovanje, Kostanjeviška noč - Razvoj doživetij v turistično atraktivnem Krakovskem gozdu in na Gorjancih - Vključevanje zgodb v turizem - Večje sodelovanje in soustvarjanje s pobratenimi občinami - Prijave na nacionalne in evropske razpise za pridobitev finančnih sredstev za razvoj 	<ul style="list-style-type: none"> - Neupravljanje zaradi nezavedanja pomembnosti ustrezne organiziranosti destinacijskega menedžmenta – organska rast turizma, nezadovoljni obiskovalci in občani - Nepovezovanje z vodilno destinacijo in s tem neprejemanje sredstev za razvoj in promocijo - Konkurenca drugih destinacij, ki pospešeno vlagajo v upravljanje, trajnost, digitalizacijo in promocijo - Nezmožnost prioritizacije ključnih produktov za promocijo in promocija po načelu »enakovredna vključitev vseh« - Podnebne spremembe oziroma poplavna ogroženost - Pomanjkanje ustreznega in strokovnega kadra - Odseljevanje mladih in neizkoriščanje turističnega potenciala, v kolikor ne bo prave razvojne perspektive v občini - Premalo nastanitvenih kapacitet za nadaljnjo rast nočitev in zadrževanja gostov v prostoru dalj časa - Spremembe na področju gostinsko-turistične dejavnosti zaradi okoljskih in zdravstvenih širših družbenih in globalnih razsežnosti - Nestabilne makroekonomske razmere - Birokratska obremenjenost razvoja, visoki davki in druge dajatve - Spomeniška zaščita in omejene možnosti realizacije inovativnih projektov - Pomanjkanje sistemskih ukrepov za spodbujanje inovativnih procesov v turizmu - Nezadostna povezanost ključnih akterjev in občine pri razvoju turizma in pri trajnostnih rešitvah v infrastrukturi in ponudbi - Pomanjkanje lokalne identitete, poznavanje ponudbe, naravne in kulturne dediščine prostora - Negotova prihodnost turistične panoge - Odlivi prihodkov zaradi turistične prehodnosti - Spreminjajoča se nacionalna pričakovanja - Okoljska neodgovornost za razvoj turizma - Onesnaževanje okolja z neupoštevanjem trajnostnih načel - Preusmeritev turističnih tokov - Prevelik obseg turizma in s tem nezadovoljstvo lokalnega prebivalstva

<p>turizma</p> <ul style="list-style-type: none"> - Večje povezovanje s podjetji in organizacijami v ožjem in širšem prostoru - Večja mednarodna odprtost, povezovanja, sodelovanja in promocija - Krepitev različnih javnih in zasebnih partnerstev - Izkoristiti mrežo lastnikov prikolic in avtodomov v okviru postajališč za avtodome - Intenziviranje aktivnosti v okviru Združenja zgodovinskih mest Slovenije - Razvoj kakovostnega in nemasovnega turizma v podeželskem prostoru ter trend rasti podeželskega turizma - Oživitev tradicionalnih obrti za potrebe turistične dejavnosti - Usmerjenost proti domačemu gostu v obdobju 2020-2022 - Razvoj kolesarskih in pohodniških poti v sodelovanju z okoliškimi turističnimi prostori in občinami - Pritegniti prebivalce ostalih okoliških prostorov za obisk - Turistični prostor za doživljanje, okušanje, izobraževanje in sproščanje v vseh letnih časih - Trajnostni, odgovorni turizem, ki spoštuje potrebe okolja in ljudi, v sožitju s tematskimi zgodbami - Spodbujanje mlajše generacije k razvoju novih turističnih produktov - Umestitev izrednih posameznikov kot promotorje turističnega prostora - Ustvariti prijetno okolje za druženje, pretok informacij ter srečnih in zadovoljnih ljudi - Oblikovanje futurističnih idej skozi moderne koncepte razvoja turizma - Urejena kopališča ob reki Krki in več dodatne ponudbe ob reki - Razvoj avtentičnih spominkov - Razvoj romarskega turizma (prednost: bližina Leničevega doma) - Ponovna prijava na evropsko ocenjevanje krajev Entente Florale 	<ul style="list-style-type: none"> - Potencialni konflikti in njihove posledice - Pomanjkanje interesa lokalnega prebivalstva za ukvarjanje s turistično dejavnostjo - Nezadovoljiva promocija turističnega prostora - Nezadostno sodelovanje in povezanost javnega, zasebnega in civilnega sektorja - Nezadostno vlaganje v investicije v turistično infrastrukturo - Preveliko osredotočenje in vlaganje kadrovskih zmožnosti v prireditve in promocijo naproti upravljanju destinacije ter razvoja in izobraževanja - Odsotnost inovativnosti in podjetnosti - Naslavljanje napačnih ciljnih skupin - Nezadovoljstvo gostov in negativni komentarji na spletu in družbenih omrežjih
--	---

Ugotovimo lahko, da ima občina Kostanjevica na Krki na razpolago vsakršno pestrost kulturnih in naravnih danosti, že obstoječo turistično infrastrukturo ter dolgoročno prepoznavnost, ki izhaja tako iz obdobja predhodne strategije kot tudi iz prej omenjenih naravno-kulturnih elementov, ki zgodovinsko uvrščajo Kostanjevico na Krki med zanimivejše turistične mikro lokacije v Sloveniji. Ob tem pa je potrebno razumeti, da občina pri turističnem razvoju lahko naleti predvsem na sledeče ovire: pomanjkanje kadrov (tako razvojnih kot kasneje turističnih), omejena sredstva, ki so potrebna za nadaljnji razvoj turistične infrastrukture in produktov ter predvsem na potencialne različne poglede med lokalnim prebivalstvom, ki razvoja turizma ne vidi nujno enotno in pozitivno. Zunanje priložnosti, ki omogočajo premagovanje nekaterih ovir, so predvsem možnost dostopanja do dodatnih

finančnih sredstev preko različnih razpisov, domačih in evropskih sredstev za spodbujanje turizma (kot tudi druge oblike zunanjih investicij), s čimer je mogoče učinkovito odpravljati pomanjkanje lastnih sredstev za razvoj turizma. Velika priložnost je tudi vključitev v državne pozive, kot sta Zelena shema slovenskega turizma, ki destinacijo celostno vodi po poti trajnostnega razvoja, vključno z upravljanjem, in prijava ponudnikov na poziv za petzvezdična doživetja. Ponudnike, ki izpolnjujejo dane kriterije za zagotavljanje visoko kakovostnega, razlikovalnega, avtentičnega, zelenega doživetja z lokalnim karakterjem, dodelanim pristopom in storitvijo ter z močno izraženo izkustveno in osebno noto, Slovenska turistična organizacija namreč izpostavlja v prvi liniji svoje promocije, pod nagovorom »priporočeno s strani nacionalne turistične organizacije«.

Prednosti destinacije so v nadaljevanju povzete v značaj destinacije oziroma t. i. DNK občine: edino otoško mesto v Sloveniji, pristen karakter, ki omogoča edinstvena trajnostna in butična doživetja, spomeniška zaščita starega mestnega jedra, prvinska narava z reko Krko in Krakovskim gozdom s pragozdom, Galerija Božidar Jakac s parkom Forma viva, Kostanjeviška jama, vinorodna krajina ob Podgorjanski vinsko-turistični cesti, Gorjanci itd. Velika prednost mikro destinacije je tudi dostopnost same občine, ki omogoča tako kratkotrajnim obiskovalcem kot tudi tistim, ki bi se na območju zadržali nekoliko več časa, da se odločijo za obisk, saj slednji ne zahteva bistvenega odmika od glavnih transportnih žil.

Nacionalna promocija je bila v zadnjem obdobju usmerjena v domačega gosta, kar primarno izhaja iz epidemiološke situacije koronavirusa (SARS-CoV-2) v letih 2020-2022, vendar omogoča z ustrezno promocijo in sprejemom domačih gostov na destinaciji ustvarjanje pozitivne spirale domačega povpraševanja po destinaciji Kostanjevica na Krki. Na drugi strani pa obstajajo zunanje ovire, ki bodo vplivale na razvoj turizma v občini in na katere občina nima neposrednega vpliva. Med njimi so podnebni, geopolitični in zdravstveni izzivi. Slednji še vedno določajo turistične trende in lahko pričakujemo, da bodo na turistično povpraševanje in tokove vplivali tudi v prihodnjih letih (tudi po pričakovani normalizaciji po pandemiji v letih 2023 ali 2024). K temu je potrebno dodati tudi politične, družbene in ekonomske posledice ruskega posredovanja v Ukrajini, ki se lahko v naslednjih mesecih in letih razširijo tudi na širše območje. Ena prvih posledic za turizem je upad tujih (predvsem ruskih) gostov, ki praviloma potrošijo relativno veliko. V razmerju do konflikta v Ukrajini lahko sočasno pričakujemo tudi zmanjšanje mobilnosti zaradi dviga cen energentov, kar bo zmanjšalo pritek dnevni gostov. Prehranska draginja bo imela zaradi dviga cen v vseh segmentih prehrane za posledico zmanjševanje obiska gostinskih ponudnikov. Novo obdobje slovenskega turizma nakazuje tudi »Strategija slovenskega turizma 2022–2028«, ki jasno nakazuje turistične prioritete in nujnost združevanja mikro destinacij v širša zaokrožena turistična območja, kar pomeni, da destinacije, ki se ne bodo ustrezno povezovale, ne bodo imele dostopa do razvojnih in promocijskih sredstev.

Ob načrtovanju turizma je potrebno upoštevati administrativne ovire, ki ne samo da v primeru zaščitenih objektov in območij zahteva posebne postopke in ukrepe (katere je moč razumeti), temveč je mogoče pričakovati zaplete na področju upravnih postopkov, ki bodo podaljševali izvedbene roke ter odmikali pozitivne učinke v neznanu obdobje v prihodnosti. V tem smislu je potrebno investicije in razvoj v turizmu razumeti kot dolgoročne projekte, ki bodo koristili naslednji generaciji in ne kot kratkoročne projekte s hitrim pozitivnim vplivom na občinski proračun in lokalno gospodarstvo.

Posebej pereča nevarnost ponovno izhaja iz neupravljanja destinacije. V kolikor ne bodo zagotovljeni trajnostno upravljanje, razvoj podjetniškega potenciala z novimi edinstvenimi petzvezdičnimi doživetji, vpeljane rešitve za digitalno upravljanje in obogateno izkušnjo za gosta, le-ta ne bo imel motiva za prihod, zadrževanje na mikro destinaciji in s tem povezane potrošnje, kar pa je ključno za razvoj lokalnega okolja. Konkurenca, ki pospešeno vlaga v menedžment, trajnostni razvoj, digitalizacijo in trženje, je vse večja, v primeru nadaljnjih geopolitičnih in zdravstvenih izzivov, ko bo število gostov zmanjšano, pa bo še ostrejša.

Povzamemo lahko, da ima mikro destinacija Kostanjevica na Krki izjemne prednosti, tudi veliko slabosti, ki jih je potrebno nasloviti, prisotne so ovire oziroma nevarnosti, največ pa je priložnosti. Slednje je potrebno strateško prioritizirati in razvijati.

2.7 ANALIZA RAZVOJA TURIZMA V OBČINI KOSTANJEVICA NA KRKI

Občina Kostanjevica na Krki je imela strategijo razvoja turizma za obdobje od leta 2008 do leta 2013. Strategija je bila sestavljena v dveh delih, katerega prvi del predstavljajo naravne in družbene danosti območja, ki potencialno prispevajo k razvoju turizma v občini oziroma popisu stanja, drugi del pa je strateški in izvedben. Po letu 2013 občina ni imela formalne strategije turističnega razvoja, vendar je v obdobju do leta 2022, ko se pripravlja evalvacija predhodne strategije ter nova strategija trajnostnega razvoja turizma, prišlo v samem razvoju do več ključnih sprememb, ki so in bodo zaznamovale nadaljnji razvoj turizma v občini in tudi širše. Predhodni dokumenti niso upoštevali nabora ključnih sprememb, ki v celoti spreminjajo pogled na turizem kot panogo, čeprav to iz nacionalnih strateških dokumentov s tega področja ni nujno zaznati.

Institucionalni okvir razvoja turizma kot tudi same kulturne in naravne danosti v občini niso bistveno spremenile svoje strukture. V regijskem smislu so določeni premiki v času od priprave predhodne strategije zamrli. Tako npr. Destinacija Posavje d. o. o. ne obstaja več, ker je po zaključku stečajnega postopka izbrisana iz Poslovnega registra Slovenije. Drugače pa lahko trdimo za spletni portal posavje.com, ki deluje pod okriljem Regionalne razvojne agencije Posavje, čeprav v omejenem obsegu ponudbe vsebine.

2.7.1 Kvalitativni kazalniki uspešnosti izvajanja strategije razvoja turizma 2008-2013

Z vidika pretekle lokalne strategije, ki je Kostanjevici na Krki pripisala vizijo postati ena privlačnejših izletniških destinacij v Sloveniji in Evropi za aktivno preživljanje prostega časa s poudarkom na kulturnem turizmu in naravnih vrednotah, je potrebno razumeti tudi oceno prehojene razvojne poti in učinkov. Omenjena strategija je opredelila tudi kazalce uspešnosti doseganja rezultatov, kot je razvidno iz Tabele 11.

Tabela 11: Kazalci uspešnosti izpolnjevanja strategije razvoja turizma v občini Kostanjevica na Krki za obdobje 2008-2013 z oceno uspešnosti izpolnjevanja kazalcev iz »Strategije razvoja turizma na mikro destinaciji Kostanjevica na Krki za obdobje 2008-2013«. Tabela predstavlja poskus odgovora na zastavljene kazalce in indikatorje. V grobem je mogoče ugotoviti, da so bili izvedeni nekateri premiki ter da so bili doseženi nekateri pozitivni učinki na področju razvoja turizma v občini Kostanjevica na Krki.

Tabela 11: Realizacija ciljev

Vrsta/kazalec	Indikator	REALIZACIJA			Število/ Opomba
		DA	DELNO	NE	
Ustanovitev lokalne destinacijske organizacije	Ustanovljena lokalna destinacijska organizacija		X		1 (TIC opravlja vlogo DO)
Zaposleni v lokalni destinacijski organizaciji	Število zaposlenih v lokalni destinacijski organizaciji		X		1,5
Oblikovanje lokalnega internetnega portala s turistično ponudbo	Vzpostavljena turistična stran	X			2
Vzpostavitev informacijskih portalov	Število informacijskih portalov	X			4
Oblikovanje in izvajanje promocijskih akcij	Število promocijskih akcij	X			10
Vzpostavitev integralnih turističnih produktov	Povečanje števila integralnih turističnih produktov	X			5
Kazalec rezultata	Indikator				
Usposabljanje turističnih vodnikov	Število usposobljenih turističnih vodnikov	X			13
Investicijski projekti	Število novih investicijskih projektov	X			Izhajajoč iz občinskih proračunov od leta 2016 ni investicij na področju turizma
Kazalec vpliva	Indikator				
Število obiskovalcev na destinaciji	Povečanje števila obiskovalcev	X			Ni sistematične informacije
Število nočitev na destinaciji	Povečanje števila nočitev	X			Število nočitev se je v zadnjih 10. letih podvojilo
Prihodki iz turizma	Povečanje prihodkov iz turizma	X			Ni sistematično zbranih podatkov

Vir: Lastni vir

Upoštevanje smernic za doseganje zelenih ciljev iz »Strategije razvoja turizma na mikro destinaciji Kostanjevica na Krki za obdobje 2008-2013«:

- Smernica: Zagotoviti celovit, konstanten in transparenten razvoj turizma.
Razvoj turizma v občini Kostanjevica na Krki ni celovit, v veliki meri je odvisen od pobude posameznikov in od zunanjih okoliščin ter je kot tak nekonstanten. Pregled letnih poročil Turistično informacijskega centra Kostanjevica na Krki kaže tudi na pomanjkanje transparentnosti, ki bi izhajala iz sistematične povratne informacije, temelječe na enotni oziroma stabilni metodologiji.
- Smernica: Povečati razpoznavnost destinacije in njene turistične ponudbe v širšem slovenskem in evropskem okolju.
Razpoznavnost destinacije je bila v zadnjih desetih letih povečana, v splošnem se je povečalo tudi zanimanje za Kostanjevico na Krki, kar lahko sklepamo iz povečanega števila nočitev. V celoti gledano lahko razumemo povečano zanimanje za Kostanjevico na Krki bolj kot posledico povečanega zanimanja za regijo, kot pa za spremembo, ki je odraz zgolj lastnih naporov turističnih deležnikov v občini.

»Strategije razvoja turizma na mikro destinaciji Kostanjevica na Krki za obdobje 2008-2013« med drugim predpostavlja tudi sledeči potek razvoja turističnih vsebin: »Destinacija Kostanjevica na Krki ima pestro in raznoliko turistično ponudbo, je svet v malem, ki živi v sožitju z naravo in kulturo. Njen razvoj bo do leta 2010 temeljil na nadgrajevanju že obstoječih turističnih proizvodov, predvsem na treh sklopih: kulturnem turizmu, naravni dediščini in doživljajih. Vsebine bodo povezane v zgodbe in se bodo tržile pod sloganom Bajke in povesti o Gorjancih. V tem času pa potekajo aktivnosti za umestitev novih turističnih proizvodov na trg, ki bodo do leta 2013: zdraviliško managerski turizem, podeželski turizem in nočitvene kapacitete na samem otoku mesta ter v zidanicah«.

Izhajajoč iz poročil Turistično informacijskega centra za obdobje 2015-2021 je mogoče trditi, da je še vedno poudarek na kulturni in naravni dediščini kot temeljni ponudbi vsebin na področju turizma v občini. Glede na ocene gostov je doživljajski turizem bolj kot ne zapostavljen, a iskan produkt. Projekt zgodbarjenja po dostopnih informacijah ni zaživel, enako kot tudi ne povečanje nočitvenih kapacitet v okviru turizma v zidanicah, po dostopnih informacijah so nekateri ponudniki tudi prenehali z dejavnostjo. Ideja o zdraviliško-menedžerskem turizmu tudi ni bila realizirana in je kljub nekaterim indikatorjem, da še ni v celoti pozabljena, vse prej kot enostavna in hitra investicija, ter jo lahko ob ustrezni podpori pričakujemo šele v obdobju naslednjih deset let.

Glede na to, da je zmožnost statistične ocene turističnega učinka za preučevano obdobje na podlagi informacij z občine omejena in metodološko nekonsistentna, se osredotočamo na podatke o turističnem prometu za obdobje zadnjih štirih let. Statistični urad Republike Slovenije ima na voljo relevantne podatke za obdobje med 2018 in 2021, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti, da se je interes za turizem, kljub rekordnemu letu 2019 za slovenski turizem, v občini Kostanjevica na Krki v letu 2019 glede na leto 2018 zmanjšal za približno eno tretjino tako med domačimi kot med tujimi gosti. Temu sledi preobrat v obdobju epidemije koronavirusa (SARS-CoV-2), ko bi bil pričakovan upad turizma zaradi epidemioloških razmer, vendar pa je v nasprotju s tem, tako leta 2020 kot tudi leta 2021, število obiskov in število nočitev krepko naraslo predvsem med domačimi gosti, medtem ko je število obiskov in nočitev tujcev močno upadlo. Upad obiska tujcev je posledica epidemioloških ukrepov, ki so zapirali meddržavne meje. Na drugi strani pa so ti isti ukrepi preko sistema »turističnih bonov« domače goste spodbujali, da preživijo dopust v Sloveniji. Izvedena je bila tudi močna promocijska akcija »Zdaj je čas. Moja Slovenija.«

Prisotnost Kostanjevice na Krki na svetovnem spletu je bila v preteklosti razpršena in je pri potencialnih turistih zbuvala negotovost. Z vzpostavitvijo portala Visit Kostanjevica, ki ga upravlja Turistično informacijski center Kostanjevica na Krki, pa so gostom na sistematičen in privlačen način dostopne informacije v slovenskem in angleškem jeziku, vključno z interaktivnim zemljevidom.

Potrebno je sistemsko vključevanje spletne strani na regijske portale, saj je za tuje turiste malo možnosti, da z organskim obiskom preko iskalnikov pride do portala Visit Kostanjevica (www.visit-kostanjevica.si).

Kostanjevica na Krki se je v letih 2020 in 2021 v okviru vodilne destinacije Posavje vključila v promocijo za spodbujanje obiska domačih gostov in njihovo odkrivanje skritih kotičkov Slovenije, v letu 2021 je uredila postajališča za avtodome, ponudba na bregovih Krke je bila med drugim obogatena z oddajanjem čolnov in izposajo električnih koles, izpostavljena je bila na družbenih omrežjih in v okviru Združenja zgodovinskih mest Slovenije. Mikro destinacija je vključena v promocijske materiale na nacionalni ravni, ki jih Slovenska turistična organizacija izdaja v različnih jezikovnih različicah in distribuira širom Evrope ter na nekaterih prekomorskih trgih, poleg tega se Kostanjevica na Krki s kulturnimi in aktivnimi paketi pridružuje nacionalnim promocijskim kampanjam za domači trg in tuje trge.

Na podlagi danih ugotovitev se še večji izziv kot v trženju kaže v upravljanju destinacije in razvoju produktov; potrebna je sprememba fokusa, tako kot v večini destinacij slovenskega turizma. V prvi vrsti na sistemski uskladitvi in ureditvi centralne točke za upravljanje destinacije, nato pa mora občina pristopiti k aktivnostim za spodbujanje podjetniškega potenciala za razvoj butičnih doživetij. Trženje naj glede na kakovosten turistični portal v čim večji meri poteka spletno in preko spletnih družbenih omrežij.

Iz predhodne analize in širšega makro ekonomskega vidika sklepamo, da turistični obisk in prenočitve v večji meri rastejo predvsem organsko glede na spremenjene okoliščine v turizmu – povečano potovanje domačih gostov, spodbujeno s turističnimi boni in kampanjo za domači trg. Vse navedeno je imelo pozitivne učinke v obisku in prenočitvah v obeh letih, pričakovani so tudi dolgoročnejši pozitivni učinki, ki pa se lahko brez ustreznega upravljanja spremenijo v negativne učinke na okolje in občane, zato je v prihodnje kot prvi ukrep potrebno zagotoviti ustrezno načrtovanje in upravljanje obiska. Hkrati je potrebno upoštevati odsotnost turističnih bonov, kar pomeni potencialni upad obiska domačih gostov, ki generirajo glavnino turističnega prometa.

2.7.2 Kvantitativni kazalniki uspešnosti izvajanja strategije razvoja turizma 2008-2013

V nadaljevanju je prikazan razkorak med obiski in nočitvami domačih gostov med leti 2018, 2019 in 2020, 2021.

Tabela 12: Prihodi in nočitve domačih in tujih turistov v Kostanjevici na Krki

	Prihodi turistov				Nočitve turistov			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Domači gostje	607	447	1.342	1.509	1.032	682	2.745	3.176
Tuji gostje	1.321	830	181	385	2.519	1.481	390	811
Skupaj	1.928	1.277	1.523	1.849	3.551	2.163	3.135	3.987

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Primerjava podatkov, ki jih ima na voljo Turistično informacijski center Kostanjevica na Krki in ki so na voljo v okviru Statističnega urada Republike Slovenije nakazuje na temeljni metodološki problem, ki občini ne omogoča sistematičnega spremljanja uspešnosti izpolnjevanja turistične strategije. To velja tudi v okviru spreminjanja metodologije poročanja o delovanju Turistično informacijskega

centra, ki je v letih 2015 in 2016 poročal o svojem delovanju po določenem modelu ter je za tem prešel na drugačen model, ki zmanjšuje preglednost informacije.

Deloma informacije o turizmu, predvsem iz proračunskega vidika, zbira tudi občina sama. Na podlagi informacij o nočitvah in turističnih taksah iz zaključnih računov lahko ugotovimo, da je v dostopnem obdobju število turistov podvojeno, čeprav je po letu 2017 njihov število tudi po tej metodi upadlo.

Tabela 13: Število nočitev na podlagi internih podatkov občine Kostanjevica na Krki

Leto 2012	Leto 2013	Leto 2014	Leto 2015	Leto 2016	Leto 2017	Leto 2018	Leto 2019	Leto 2020	Leto 2021
813	839	1.038	1.708	2.132	2.488	2.596	1.810	2.818	3.959

Vir: Interni podatki občine Kostanjevica na Krki

Interni podatki občine Kostanjevica na Krki so v določenih letih razčlenjeni na domače in tuje goste, v določenih letih na še dodatne kategorije, kasneje pa so vrednoteni samo skozi zneske turistične takse in višino le-te. Kot je razvidno iz podatkov Statističnega urada Republike Slovenije je informacija internih podatkov občine bistveno drugačna, kar lahko morda pripišemo tudi težavam, ki jih je občina imela z enim od ponudnikov nastanitvenih zmogljivosti, kot izhaja iz zaključnih računov občine za leti 2018 in 2019.

2.7.3 Priporočila na osnovi analize razvoja turizma v občini Kostanjevica na Krki

Turizem je prepoznan kot ena pomembnejših razvojnih priložnosti na destinaciji, za povečanje globalne konkurenčnosti pa bo potrebno:

- z ustrežno organizacijo vzpostaviti trajnostni razvoj turizma, učinkovito načrtovanje, vodenje in koordiniranje izvajanja temeljnih razvojnih in poslovnih funkcij na ravni turistične destinacije (management destinacije);
- razvijati podjetništvo in priložnosti za občane;
- oblikovati nove integralne turistične produkte, spodbuditi inovativnost, butična doživetja, zgodbarjenje;
- razviti turistično in podporno infrastrukturo in storitve, vključno z digitalizacijo;
- razviti celovit in učinkovit marketing destinacije, proaktivno vključevanje turističnih ponudnikov pri projektih in trženju (v management destinacije), okrepite prispevek turizma k trajnostnemu razvoju.

3 VIZIJA, ZNAČAJ IN AKCIJSKI NAGOVOR DESTINACIJE

Na osnovi značilnosti Kostanjevice na Krki, njenih edinstvenih prednosti, pridobljenih vpogledov s strani odločevalcev, turističnih deležnikov in lokalnih prebivalcev smo opredelili DNK Kostanjevice na Krki, ki predstavlja zapis njenega značaja. Jasna, strateška in koncizna opredelitev značaja je pogoj za močno blagovno znamko destinacije in eno ključnih izhodišč za uspešno izvajanje turističnega managementa destinacije.

3.1 ZNAČAJ DESTINACIJE (DNK)

Kostanjevica na Krki je
najmanjše in edino slovensko otoško mesto,
ki s pristnim karakterjem
omogoča edinstvena trajnostna in butična doživetja
spomeniško zaščiteneega starega mestnega jedra in prvinske narave.
Odpira pogled v umetniški svet Galerije Božidar Jakac, parka Forma Viva ter v svet naravnih čudes
Kostanjeviške jame in Krakovskega gozda.
Je priljubljen prostor za sproščen ali aktiven oddih ob reki Krki
in vinorodni krajini Gorjancev.

Značaj destinacije predstavlja zapis, ki je prekompleksen za tržno komuniciranje in ciljno nagovarjanje gostov za obisk destinacije. V zadnjih letih se je organsko oblikoval nagovor, ki lepo povzema edinstvenost Kostanjevice na Krki kot najmanjšega mesta v Sloveniji (pri čemer je potrebno paziti, da se majhnost ne poudarja pretirano). Nagovor vabi k velikim doživetjem v smislu butičnosti, unikatnosti, trajnega spomina na edinstveno izkušnjo. Akcijski nagovor se uporablja tudi za razvoj podjetniškega ekosistema z nagovorom »Ustvarimo velika doživetja majhnega mesta«, npr. hackathon za zmagovalno idejo »Največjega doživetja v najmanjšem mestu«.

3.2 AKCIJSKI NAGOVOR

Kostanjevica na Krki
MAJHNO MESTO ZA VELIKA DOŽIVETJA

»Strategija trajnostnega razvoja turizma v občini Kostanjevica na Krki 2022– 2032« obravnava dolgo strateško obdobje, zato potrebuje temu primerno razvojno vizijo. Biti mora kratka, koncizna, vizionarska, hkrati pa izpostavljati edinstveno prodajno priložnost destinacije in njeno zeleno stanje razvoja leta 2032. Ker gre za mikro lokacijo, ki postaja vse bolj atraktivna, pričakujemo, da bo strategija ob uresničevanju zastavljenih ciljev še bistveno povečala število edinstvenih butičnih doživetij, ki bodo privabljala goste z domačega trga in tujih trgov. Ker lahko posledično pride do prekomernega turističnega obiska, bo potrebno posebno skrb nameniti pametnemu načrtovanju obiskov s pomočjo digitalizacije (npr. vnaprejšnja spletna rezervacija obiska) in cenovno politiko, ki bosta omogočala omejevanje prekomernega obiska in kakovostne pogoje sobivanja obiskovalcev in lokalnega prebivalstva.

3.3 VIZIJA 2032

Kostanjevica na Krki je trajnostno razvojna in pametna destinacija z izjemnimi doživetji
za obiskovalce in kakovostnim življenjskim okoljem za prebivalce.

Tako značaj destinacije oziroma DNK kot akcijski nagovor in vizija izhajajo iz temeljnih značilnosti destinacije in izraženih mnenj s strani občanov, turističnih deležnikov, občinske uprave in gostov, hkrati pa se, še posebej vizija, osredotoča na zeleno prihodnje stanje in zeleno podobo destinacije. Vizija izziva trenutni »status quo«, Kostanjevico na Krki opisuje, kakršna bo postala, ko bo učinkovito dosegla svoje predvidene cilje.

DNK oziroma značaj mikro destinacije, akcijski nagovor in vizija se medsebojno povezujejo in podpirajo ter uporabljajo glede na primernost za posamezno priložnost in ciljno javnost. Vizija je namenjena odločevalcem in turističnim akterjem, da si vsi prizadevajo za enake cilje, DNK opredeljuje identiteto Kostanjevice na Krki in je osnova za pozicioniranje, akcijski nagovor pa predstavlja strnjen poziv potencialnim gostom za obisk in bivanje na destinaciji.

Slika 8: DNK, vizija in akcijski nagovor

Vir: Lastni vir

Slika 8 predstavlja povzetek področij, ki pa so v nadaljevanju natančneje opredeljena glede na strateške politike. Področja in cilji se neposredno navezujejo na vizijo mikro destinacije in si po prioritetah sledijo v danem zaporedju.

Slika 9: Odnos med vizijo in področji

Vir: Lastni vir

4 VISION, CHARACTER, AND ACTION SPEECH OF THE DESTINATION

4.1 CHARACTER OF THE DESTINATION (DNA)

Kostanjevica na Krki is
the smallest city and the only island city in Slovenia.
With its authentic character
ensures unique, sustainable and boutique adventures
in heritage protected old city centre and primal nature.
It opens the view into the artistic world through Gallery of Božidar Jakac, Forma Viva park as well as into the
world of natural wonders of Kostanjevica cave and Krakovo forests.
It is popular place of relaxation or for active break at the Krka riverside or
in the wine-growing hills of Gorjanci.

4.2 ACTION SPEECH

Kostanjevica na Krki
SMALL CITY FOR BIG ADVENTURES

4.3 VISION 2032

Kostanjevica na Krki is sustainable development and smart destination with exceptional adventures
for visitors and place of high life quality for its inhabitants.

5 STRATEGIJA

5.1 RAZVOJNI MODEL ZA AKTIVIRANJE KLJUČNIH POTENCIALOV TURIZMA

Kot je opredeljeno v Strategiji slovenskega turizma 2022-2028 (str. 138), razvojni model slovenskega turizma temelji na spoznanju in zavezi, da se Slovenija kot majhna dežela in gospodarstvo tudi na področju turizma opredeljuje za višjo kakovost, avtentični butični karakter svoje ponudbe, trajnostno in zeleno naravnost, ki jo zagotavlja s sodobnimi principi, znanjem, razvitimi spretnostmi in naprednimi tehnologijami, s čimer dosega višjo dodano vrednost, ki lahko zadovolji vse deležnike turističnega sistema. Slovenski turizem si za uresničitev svoje vizije postavlja **5 strateških in 20 razvojnih ciljev, ki jih uresničuje s 7 osnovnimi politikami in 3 horizontalnimi politikami ter 23 podpolitikami (usmeritvami) in 93 ukrepi znotraj posameznih politik.** Osnovne politike so namenjene doseganju osnovnih in podpornih ciljev strategije razvoja turizma v Sloveniji. Horizontalne politike zagotavljajo podporo uresničevanju vseh osnovnih politik. Razvojne politike uresničujejo posamezne strateške in razvojne cilje, vsaka politika pa načelno podpira uresničevanje več ciljev.

Glavne strateške politike, namenjene uresničevanju ciljev slovenskega turizma:

- Politika 1: Naložbe in podjetniško okolje.
- Politika 2: Javna/skupna infrastruktura ter naravna in kulturna dediščina za turistični ambient Slovenije.
- Politika 3: Človeški viri za dvig dodane vrednosti.
- Politika 4: Trajnost in zelena shema slovenskega turizma.
- Politika 5: Dostopnost in trajnostna mobilnost.
- Politika 6: Upravljanje destinacij in povezanost turizma.
- Politika 7: Produkti in trženje.

Horizontalne politike, ki podpirajo uresničevanje glavnih strateških politik in ciljev slovenskega turizma:

1. Digitalna preobrazba slovenskega turizma.
2. Usmeritve politike na zakonodajnem in finančnem področju.
3. Institucionalni okvir in horizontalno medresorsko/medsektorsko upravljanje in usklajevanje politik.

5.2 PROGRAMSKO - PRODUKTNA STRATEGIJA

Programsko – produktna strategija izhaja iz »Strategije razvoja turizma na mikro destinaciji Kostanjevica na Krki za obdobje 2008-2013, strateški in izvedbeni del«. V okviru te je bilo opredeljeno, da je/bo Kostanjevica na Krki:

- *destinacija kulture in umetnosti,*
- *destinacija za odkrivanje narave,*
- *destinacija za šport in rekreacijo,*
- *destinacija doživljanje ob reki Krki,*
- *destinacija kulinaričnih in vinarskih doživetij,*
- *destinacija romarskega turizma,*
- *destinacija prireditvev in aktivnosti,*
- *destinacija za poroke,*
- *destinacija s pridihom podeželja (osnovna šola in stražni stolp v Črneči vasi).*
- *destinacija turizma v zidanicah,*
- *destinacija razpršenega hotela,*
- *destinacija zdraviliško-managerskega turizma (Zdraviliška vas, toplice).*

Do danes cilj, da Kostanjevica na Krki postane destinacija *zdraviliško-managerskega turizma*, ni bil realiziran, prav tako ne cilj, da postane *destinacija turizma v zidanicah* in *destinacija razpršenega hotela*, čeprav lahko pri slednjih dveh govorimo o zametkih le-tega.

Nova strategija zato predstavljene vsebine ohranja in jih prioritizira, pri novi programsko–produktni strategiji aktualizira strateške usmeritve ter jih povezuje v krovne programsko–produktne sklope s posameznimi vsebinskimi podsklopi, in sicer:

1. **Razvoj kulturnega in dediščinskega turizma z zgodbami.**
2. **Ohranjanje naravne dediščine in aktivnosti v naravi.**
3. **Razvoj enogastronomskih doživetij in nastanitev.**

Dane produktne sklope podpirajo in promovirajo ključne prireditve, kar ne pomeni velikega števila dogodkov, pač pa majhno število ključnih dogodkov, ki imajo velik vpliv na image destinacije ter ključnih treh produktov in na prihodke.

Slika 10: Krovni produkti mikro destinacije Kostanjevica na Krki

Vir: Lastni vir

V spodnji tabeli predstavljamo programsko–produktne sklope s cilji in v nadaljevanju posamezne cilje tudi razčlenjujemo, pri čemer poudarjamo, da ni ključno število novorazvitih produktov, pač pa inoviranje manjšega števila trajnostnih in butičnih doživetij po principu petzvezdičnih doživetij, kjer so tudi opredeljeni kriteriji s strani nacionalne turistične organizacije. Številke 0.0, 1.0, 2.0, 3.0, 4.0 predstavljajo izhodiščne ukrepe, ki morajo biti zagotovljeni kot temelj za trajnostni razvoj turizma.

Tabela 14: Programsko produktni sklopi s cilji

	PROGRAMSKO – PRODUKTNI SKLOP	CILJI	
0	UPRAVLJANJE	0.0	Določitev nosilca upravljanja, razvoja in trženja turizma ter njegovo kadrovsko, finančno in profesionalno opolnomočenje, še posebej zelenega koordinatorja in zelene ekipe. Upravljanje: kvantificiranje ciljev, spremljanje statistike, indikatorjev in strateških ciljev, usmerjanje turističnih tokov v času in prostoru, oblikovanje kombiniranih vstopnic, povezovanje vseh deležnikov za skupno vizijo. Obveščanje, vključevanje (akcijski načrt, Zelena shema, letni program dela, pomembnejši projekti idr.), redno preverjanje zadovoljstva lokalnega prebivalstva s turizmom – navezava na vizijo - Zadovoljni občani, ki so vključeni v načrtovanje turizma.
1	Kulturni in dediščinski turizem z zgodbami.	1.0	Obnova in ureditev/prilagoditev objektov kulturne dediščine s pripadajočo infrastrukturo in trajnostno mobilnostjo, upravljanje vplivov turizma na kulturo, vzpostavitev mehanizmov za ohranjanje nesnovne dediščine.
		1.1	Turistična valorizacija Kostanjevice na Krki kot spomeniško zaščitene otoškega mesta.
		1.2	Turistična valorizacija nekdanjega cistercijanskega samostanskega kompleksa kot vsebinsko bogatega kulturnega spomenika državnega pomena in unikatnega prizorišča.
		1.3	Ožvitev zgodb in preko zgodbarjenja ter sodobnih digitalnih orodij vključitev dediščine v turistično ponudbo.
2	Naravna dediščina in aktivnosti v naravi.	2.0	Ureditev osnovne infrastrukture za trajnostni razvoj in varovanje okolja: poplavna varnost, čiščenje odpadnih voda, zelena energija in zmanjševanje toplogrednih plinov, odpadki, izobraževanja, spodbujanje pridobivanja okoljskih znakov, spremljanje in preprečevanje vplivov turizma na naravo, merjenje in minimaliziranje ogljičnega odtisa obiskovalcev ter izravnave, osveščanje in prilagajanje podnebnim spremembam. Trajnostni ukrepi so jasno opredeljeni v občinskem proračunu.
		2.1	Ureditev brežin reke Krke in brodišč na otoku Kostanjevice na Krki ter turistične infrastrukture na lokaciji Gmajna in Otok.
		2.2	Razvoj turističnih produktov Krakovskega gozda, s posebnim poudarkom na naravnem rezervatu sekundarni pragozd.
		2.3	Vzpostavitev duhovno materialnega prostora Gorjancev in razvoj aktivnosti v prepoznavne turistične produkte.
		2.4	Oblikovanje butičnih tematskih kolesarskih in pohodniških poti z bogato lokalno ponudbo.
3	Enogastronomska doživetja in nastanitve.	3.0	Vzpostavitev mehanizmov za ohranjanje nesnovne dediščine, ohranjanje tradicionalnih jedi in pijač, razvoj turističnega podjetništva.
		3.1	Vzpostavitev gostinsko–turističnih in nastanitvenih obratov ter kapacitet.
		3.2	Oblikovanje avtentične, lokalne, sezonske in zdrave enogastronomske ponudbe.
		3.3	Razvoj turistične ponudbe ob Podgorjanski vinsko-turistični cesti v obliki zidanic, vinotočev in turističnih kmetij.
4	Prireditve kot horizontalni oz. podporni programsko – produktni sklop.	4.1	Povezovanje društev in prireditev ter oblikovanje letnega koledarja prireditev.
		4.2	Krepitev prepoznavnosti prireditev skozi celo leto v vseh letnih časih.
		4.3	Prireditve vključiti v integralne turistične produkte.

V nadaljevanju so natančneje predstavljeni cilji, ki se nanašajo na same produkte.

5.2.1.1.1 Cilj 1: Razvoj kulturnega in dediščinskega turizma z zgodbami

1.0 Obnova in ureditev/prilagoditev objektov kulturne dediščine za turistične namene

Nujno je potrebno pristopiti k sistemskemu reševanju propadajoče stavbne dediščine na otoku. Ker so vsakoletne poplavne vode eden od pomembnih zaviralcev obnove objektov in revitalizacije življenja na njem, je potrebno skupaj z državo pristopiti k sistemskemu reševanju zaščite mesta pred poplavami. Staro mestno jedro na otoku je zaradi stihijskih posegov, premajhne zainteresiranosti posameznih lastnikov za vzdrževanje in obnovo objektov tik pred dokončno izgubo spomeniških vrednosti, zato je potrebno k njegovi obnovi pristopiti nemudoma, načrtno in selektivno z jasnimi prioritetami. Med propadajočimi objekti na otoku je treba najprej rešiti objekt nekdanjega ministerialnega dvorca, ki sodi med najpomembnejše kulturne spomenike. Prioritetno ga je potrebno obnoviti in mu nameniti novo turistično namembnost. Med ostalimi propadajočimi objekti na otoku, ki bi jih bilo treba nujno in prioritarno obnoviti, sta še Gačeva hiša na Kambičevem trgu in Bertolijeva hiša na Oražnovi ulici. Nujno je treba obnoviti tudi lesene mostove, ki so simbol mesta in so za življenje meščanov vitalnega pomena. Južni most je bil v letu 2022 obnovljen. Za obnovo vseh ostalih objektov na otoku naj občina z razpisi za sofinanciranje obnove kulturnih spomenikov načrtno spodbuja lastnike k njihovi postopni obnovi in k rednemu vzdrževanju.

Med ostalimi objekti kulturne dediščine v občini, ki bi jih bilo potrebno prioritarno urediti za turistične namene, je ministerialni dvorec in ponovna vzpostavitev Lamutovega likovnega salona. Obnove so potrebne tudi cerkve, zlasti tiste, v katerih redna bogoslužja več ne potekajo. Njihove akustične in likovno bogate prostore bi bilo v poletnem času dobro nameniti za organizacijo manjših glasbenih koncertov (npr. Miklavževa cerkev v Kostanjevici na Krki), v vmesnem času pa zagotavljati njihovo dostopnost naključnim in organiziranim obiskovalcem. Posebno skrb bi bilo potrebno nameniti turističnemu odpiranju romarske cerkve Matere dobrega sveta na Slinovcah. Lokacijo s cerkvijo in kapelo je treba opremiti z osnovno turistično infrastrukturo. Prezentacijo pred leti obnovljenega stražnega stolpa v Črneči vasi je treba dopolniti z interpretacijskim centrom, ki bi ga bilo smiselno urediti v obnovljeni stari vaški osnovni šoli, kjer bodo domačinom in gostom tudi na voljo zanimive vsebine.

1.1 Turistična valorizacija Kostanjevice na Krki kot spomeniško zaščitenege otoškega mesta

Razvoj turizma na kostanjeviškem otoku je tesno povezan s celovito prenovo urbanistične in stavbne zasnove mestnega jedra, zato je treba nadaljevati z aktivnostmi njegove celovite prenove po predhodno pripravljenem konservatorskem načrtu za prenavo. Ta bo nudil tudi podlago za izdelavo upravljaljskega načrta, ki bo omogočal učinkovito soparticipativno upravljanje z mestnim jedrom. V dialogu z lokalnimi prebivalci naj občina oživlja mestno jedro z dodatnimi vsebinami in programi, ki bi obogatili turistično ponudbo na otoku skozi celo leto, ne zgolj med turistično sezono. V konservatorskem načrtu za prenavo se preverijo možnosti za zaprtje mestnega jedra za tranzitni promet in možnosti za preselitev klavnice iz mestnega jedra. Sam otok potrebuje več ponudbe v smislu trajnostne mobilnosti, ki bi obiskovalcem mestnega jedra omogočala povezavo z ostalo ponudbo izven mesta (npr. do Galerije Božidar Jakac ali do Kostanjeviške jame ...). Nujna je revitalizacija mestnega jedra z raznolikimi programi in vsebinami (npr. prodajalna domače in umetnostne obrti, razpršeni hotel, wellness, živilska trgovina z lokalnimi pridelki in izdelki, ponudba kakovostnejših in avtentičnih spominkov idr.). V jedru mesta je potrebno vzpostaviti interpretacijski center za obiskovalce, posvečen predstavitvi zgodovinskega razvoja mesta in šelmarije, slednja predstavlja najbolj prepoznavno nesnovno dediščino mesta.

1.2 Turistična valorizacija nekdanjega kostanjeviškega samostanskega kompleksa kot vsebinsko bogatega kulturnega spomenika državnega pomena in unikatnega galerijskega prizorišča

Galerija Božidar Jakac, ki ima svoje prostore v nekdanjem kostanjeviškem cistercijanskem samostanu, je ena izmed največjih slovenskih galerij po razstavljenem gradivu, likovnem fondu in površini razstavnih prostorov. V njeni stalni razstavi so predstavljena dela najvidnejših slovenskih umetnikov 20. stoletja in pleterska zbirka evropskih mojstrov. Stalno galerijsko razstavo od leta 1961 dopolnjuje še Park skulptur Forma viva s svojimi lesenimi kipi, ki so postavljeni na prostem pri Galeriji Božidar Jakac. Ta s svojo obstoječo kulturno ponudbo bogati z vsakoletnim kakovostnim programom občasnih razstav eminentnih domačih in tujih umetnikov. V smislu večjega turističnega razvoja turizma je potrebna predvsem promocija doma in v tujini. Bližina Zagreba in Ljubljane je za galerijo izjemnega pomena, zato bi potrebovala več promocijskih aktivnosti predvsem v teh dveh mestih. S svojimi strokovnimi kadri se Galerija Božidar Jakac v veliki meri pojavlja na domačih in mednarodnih strokovnih muzejskih dogodkih (simpozijih, posvetih, kongresih ...), potencial je v prisotnosti na promocijskih dogodkih in predvsem v spletnem trženju. V galeriji bi si bilo treba prizadevati za povečan obisk, in sicer na letni ravni 25.000–30.000 obiskovalcev, kar bi galeriji zagotavljalo dodatna finančna sredstva, s katerimi bi lahko nadgradili obstoječo ponudbo (npr. s pomočjo obogatene resničnosti bi lahko interpretirali podobo nekdanjega samostana in življenja v njem, ureditev kavarne, slaščičarne in muzejske trgovine, ponudbe lokalnih izdelkov in proizvodov - odvisno od usmeritev Ministrstva za kulturo. V ta namen je potreben strokovni delavec (potencialno obstoječi s pridobitvijo novih kompetenc), ki se ukvarja izključno z razvojem tržno zanimivih produktov in trženjem (predvsem digitalnim). Posebno priložnost za razvoj predstavlja nekdanja samostanska klet. Tu je priložnost za vrhunske butične dogodke v edinstvenem ambientu, ki prinašajo ugled Galeriji Božidar Jakac in destinaciji, ob tem pa visoko dodano vrednost.

1.3 Oživitev zgodb in preko zgodbarjenja vključitev elementov dediščine v turistično ponudbo.

Kostanjevica na Krki ima vsebine za oblikovanje privlačnih zgodb, ki izvirajo iz bogate zgodovine oziroma preteklosti, npr. Kloštrski Žolnir, Zgodbe o vilah Čestitkah, Emilija Fon in Jože Plečnik, Ivan Oražen, Žabica Plavček, Uskoki in Stražni stolp v Črneči vasi, Sv. Neža na reki Krki, Janez Trdina ter Bajke in povesti o Gorjancih, »Tercialski most« idr. Zgodbe je potrebno zapisati, da jih bodo lahko uporabljali turistični vodniki, tudi na igrificiran način predstavljali gostom, prav tako turistični ponudniki. V skladu s tem bo potrebno izdelati tudi lokalne, avtentične turistične spominke. Občina lahko zgodbarjenje spodbudi z natečajem, digitalno interpretacijo pa z vseslovenskim hackathonom za najboljši prototip aplikacije, ki bi povezala ponudbo mikro destinacije in obogatila izkušnjo gosta (povezava s fakultetami za turizem ter fakultetami za računalništvo in informatiko).

5.2.1.1.2 Cilj 2: Ohranjanje naravne dediščine in aktivnosti v naravi

2.0 Ureditev osnovne infrastrukture za trajnostni razvoj in varovanje okolja

Potrebne ukrepe določa Zelena shema slovenskega turizma, h kateri je Kostanjevica na Krki pristopila leta 2018, znak Slovenia Green Destination Bronze pa pridobila leta 2019. Certifikacijsko orodje opredeljuje 83 indikatorjev s šestih področij: destinacijski menedžment, narava in pokrajina, okolje in podnebje, kultura in tradicija, družbena klima in poslovanje turističnih podjetij. Predstavlja popolno platformo za trajnostno preobrazbo destinacije.

Poročilo preveriteljev (pregled dokumentacije in terenski obisk) izpostavlja v Kostanjevici na Krki potrebo po izboljšanju na sledečih področjih: poplavna varnost, čiščenje odpadnih voda, zelena energija in zmanjševanje toplogrednih plinov, odpadki, izobraževanja, spodbujanje pridobivanja okoljskih znakov, spremljanje in preprečevanje vplivov turizma na naravo, merjenje in minimaliziranje ogljičnega odtisa obiskovalcev ter izravnave, osveščanje in prilagajanje podnebnim spremembam.

Ugotovljena je bila odsotnost usklajenih strateških ciljev in smernic za trajnostni razvoj turizma, ki bi bili usklajeni med vsemi deležniki ter aktivno usmerjeni na časovno izvedbo (kratkoročno, srednjeročno in dolgoročno), poleg tega morajo biti trajnostni ukrepi jasno opredeljeni v občinskem proračunu. Dani so bili napotki za zagotovitev strateških dokumentov, ki bi morali usmerjati trajnostni razvoj turizma v zaokroženem prostoru Kostanjevice na Krki – Okoljski in prostorski načrt Kostanjevice na Krki (OPN), Lokalni energetski koncept Kostanjevice na Krki (LEK), Celostna prometna strategija Kostanjevice na Krki (CPS), Strategija trajnostnega razvoja turizma v občini Kostanjevice na Krki, Krizni načrt za turizem destinacije Kostanjevice na Krki, Strategija za merjenje in minimaliziranje ogljičnega odtisa obiskovalcev, Strategija mehke mobilnosti oziroma načrt ter usmerjeno finančno načrtovanje za realizacijo aktivnosti za trajnostni razvoj turizma.

Tudi lokalna skupnost turistični razvoj vidi povsem v smeri trajnostnega načrtovanja in podobe mesta. Prebivalci izpostavljajo, da je potrebno ohraniti videz zelenega, naravnega prostora. V skladu s celostno grafično podobo in strategijo je potrebno pripraviti izhodišča za poenoteno oblikovanje in postavitve t. i. urbane opreme po naseljih, npr. koši za smeti, klopi, pitniki, ekološki otoki, avtobusna postajališča, označevalne in usmerjevalne table, razsvetljava idr. Pri tem naj se spodbuja uporaba naravnih materialov (les, kamen, steklo ...) in tistih sodobnih materialov, ki jih je možno reciklirati. Na degradiranih območjih, npr. na območju industrijske cone, ob večjih javnih servisnih objektih, kot sta čistilna naprava in javni toaletni prostori, naj se vzpostavijo »zeleni strehe« ali »zeleni zavese«, med slednje sodijo drevoredi.

Za tematske poti, ki so že v prostoru, je treba določiti upravljavce. Infrastrukture, ki je vezana na te poti, je v prostoru veliko, zato je potrebno poti redno pregledovati in vzdrževati.

Kostanjeviška jama sodi med tisto naravno dediščino, ki je turistično najbolj obremenjena. V skladu z Zakonom o ohranjanju narave in Zakonom o varstvu podzemnih jam naj se upravljanje z jamo uredi s koncesijsko pogodbo med upravljalcem in pristojnim ministrstvom. Sestavni del te pogodbe naj bo tudi preveritev nosilne zmogljivosti turističnega obiska oziroma določitev njegove zgornje meje.

2.1 Ureditev brežine reke Krke in privezov za čolne ter turistične infrastrukture na lokaciji Gmajna in Otok kot osrednji kopaljski točki

V skladu s celostno ureditvijo naj se na enoten način uredijo privatni dostopi do reke in privezi za čolne. V upravljavskem načrtu za mestno jedro naj se določi vzdrževalca zelenih brežin ob Krki. Posebej naj se uredi naravni kopaljski v Kostanjevici na Krki, na lokaciji Gmajna in Otok, pri obeh naj se uredi varen lesen dostop do vode za kopalce. Na kopaljskem prostoru naj se poskrbi za postavitve tušev, slačilnic in ne izstopajočih javnih toaletnih prostorov. Zaradi izjemne lege Kostanjevice na Krki neposredno ob reki bi bila izjemnega pomena tudi izgradnja javnega športnega bazena, saj tovrstne infrastrukture na Dolenjskem skorajda ni.

2.2 Razvoj turističnih produktov Krakovskega gozda, s posebnim poudarkom na naravnem rezervatu sekundarni pragozd

Krakovski gozd predstavlja eno od najpomembnejših naravnih vrednot v državi, zato je treba poskrbeti za njeno strokovno upravljanje. Za naravno vrednoto Krakovski pragozd je potrebno izdelati upravljavski načrt, ki bo med drugim tudi podlaga za turistični obisk tega občutljivega območja. Turistični obisk bo potrebno prilagoditi varstvenemu režimu in usmeritvam. Po možnostih bi veljalo vzpostaviti stalno vodstveno službo, ki bo z živim vodenjem na doživet način interpretirala to naravno vrednoto obiskovalcem. Občina ima možnost priprave pozivov za oblikovanje zanimivih interpretacijskih sprehodov in načrtov, ki naj bodo pripravljene v sodelovanju s strokovnjaki, npr. biologi, ornitologi idr.

2.3 Vzpostavitev duhovno-materialnega prostora Gorjancev in razvoj aktivnosti v prepoznavne turistične produkte

Gorjanci oziroma Žumberak na hrvaški strani je planotasto hribovje, ki se razteza na mejnem območju med Slovenijo in Hrvaško v smeri zahod-vzhod. Najvišji vrh Gorjancev je Trdinov vrh (1178 m. n. v.). Gorjanci, na katere meji pet občin (Mestna občina Novo mesto, Šentjernej, Kostanjevica na Krki, Mestna občina Krško in Brežice), so območje izjemnega prepleta naravne in kulturne dediščine ter ljudskega izročila. So prostor z narodnostno mešanim prebivalstvom in religijo. Območje Gorjancev bi bilo potrebno obravnavati kot celoto v sodelovanju z ostalimi občinami, ki mejijo na Gorjance. Za obiskovalce Gorjancev je potrebno načrtovati urejene vstopne točke, ki so opremljene z osnovno turistično infrastrukturo, npr. Vahta ali Gabrje (Mestna občina Novo mesto), Miklavž na Gorjancih (Občina Šentjernej), Podbočje (Mestna občina Krško) in Gadova peč (Občina Brežice). Na območju kostanjeviške občine bi bila ta vstopna točka lahko urejena v obnovljeni stari osnovni šoli v Črneči vasi. V njej bi bilo smiselno urediti t. i. interpretacijski center o Gorjancih z vsebino, osredinjeno na kulturo Uskokov in njihovega sobivanja z večinskim prebivalstvom, ki bo dopolnjeval obnovljen stražni stolp v vasi. Za boljši turistični razvoj Gorjancev bi občine morale pristopiti tudi k izdelavi skupne turistične karte Gorjancev.

2.4 Oblikovanje tematskih kolesarskih in pohodniških poti.

Kostanjevica na Krki v svojih programih ponuja doživetja pohodniških in kolesarskih poti. Pri tem ni poudarek na številu poti, pač pa na vzdrževanju in nadgradnji obstoječih, še posebej z vidika komplementarne turistične ponudbe, v katero se vključujejo novi lokalni turistični ponudniki, spodbujeni na osnovi ukrepov za razvoj podjetništva. Obstoječe tematske in pohodne poti, ki potekajo skozi občino, naj le-ta ureja, vzdržuje in promovira v sodelovanju z ostalimi občinami, skozi katere poti tudi vodijo. Ob omenjenih poteh bi bilo treba oblikovati prepoznavnejše turistične produkte in ustrezno urediti turistično infrastrukturo, ki bo povezovala turistično ponudbo ob poteh.

5.2.1.1.3 Cilj 3: Razvoj enogastronomskih doživetij in nastanitvev

3.0 Vzpostavitev mehanizmov za ohranjanje nesnovne dediščine, ohranjanje tradicionalnih jedi in pijač, razvoj turističnega podjetništva

Potreben je natančen popis nesnovne dediščine (npr. starih obrti, šeg in navad skozi koledarsko leto in življenjski cikel, izdelovanje tradicionalnih jedi in pijač idr.), na osnovi česar se izdela izbor tem z največ turističnega potenciala. Ta izbor naj bo pogojen z interesom lokalnih ponudnikov, da profesionalno razvijejo produkt oziroma doživetje in ga zagotavljajo kot del redne ponudbe Kostanjevice na Krki. Razmišljati bo potrebno o organizaciji sejmov na temo domačih in umetnostnih obrti, kulinarike, medicinarstva, vinarstva in podobno. Na ta način bi v domačem okolju poskušali spodbujati razvoj lokalnega podjetništva na področju turizma.

3.1 Vzpostavitev gostinsko-turističnih in nastanitvenih obratov

Povečan obisk obiskovalcev, ki je eden od strateških ciljev nove občinske strategije, bo generiral tudi več povpraševanja po gostinsko-turističnih in nastanitvenih obratih. Na povečanje zanimanja za odpiranje tovrstnih obratov bo poleg večjega obiska vplivala tudi vzpostavitev zaupanja med gostinci in nosilcem razvoja turizma. Zato je zelo pomembno, da nosilec razvoja turizma v občini poskrbi za redno informiranje gostincev in turističnih ponudnikov o stanju, ciljih in ukrepih na področju razvoja turizma v občini, jih vabi k aktivnemu spremljanju in analiziranju stanja in k oblikovanju kratkoročnih akcijskih načrtov. Posebno pozornost bo potrebno nameniti tudi celostni grafični podobi, ki naj bo enaka za vse gostinske ponudnike.

3.2 Oblikovanje avtentične, lokalne, sezonske enogastronomske ponudbe

Pri ponudbi kulinarike se je potrebno osredotočiti na lokalna, sezonska, sveža, zdrava in ekološka živila ter ponudbo tradicionalnih in hišnih jedi. V ta namen je potrebno opraviti raziskavo tega področja, ki bo osnova za izbor pridelovalcev lokalnih pridelkov in za izbor zanimivih lokalnih jedi ter lokacij, kjer bodo te jedi dostopne obiskovalcem. Pri tem se je potrebno povezovati s ponudniki v okolju, še posebej s kmetijami, ki pridelujejo posamezna živila in izdelke. Potrebno je razviti turistični prostor, ki bo prepoznan po ponudbi pestrih in barvitih kulinarčnih krožnikov za odlična kulinarčna doživetja v sožitju z vini. Poseben razmislek bi veljalo nameniti ponovni oživitvi in navadi odpiranja občasnih vinotočev, t. i. pušelšankov, ki predstavljajo družabnost, kulinariko, vina, ljudsko pesništvo in prireditve in so bili pred drugo svetovno vojno razširjeni po celotni Dolenjski.

3.3 Razvoj turistične ponudbe ob Podgorjanski vinsko-turistični cesti v obliki zidanic, vinotočev in turističnih kmetij

Ob Podgorjanski vinsko-turistični cesti so edinstvene zidanice, ki imajo priložnosti za turizem v zidanicah in potenciali za vinotoče, za kar pa so potrebne ustrezne vzpodbude, svetovanja ter organizacijska oblika povezovanja in modela trženja. Nekatere kmetije imajo priložnosti za vzpostavitev turizma ali drugih oblik dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. Ob Podgorjanski vinsko-turistični cesti vinogradniki pridelujejo različna vina, s poudarkom na cvičku, ki dosega odlične rezultate na regijskih in državnih ocenjevanjih.

5.2.1.1.4 Prireditveni turizem kot horizontalni cilj

4.1 Povezovanje društev in prireditev ter oblikovanje letnega koledarja prireditev

V Kostanjevici na Krki deluje okoli 30 različnih društev, skoraj vsako društvo letno pripravi nekaj prireditev, aktivnosti oziroma dogodkov. V prihodnje bo potrebno društva medsebojno bolje povezati in povečati soustvarjanje, tudi zaradi možnosti priprav skupnih razvojnih projektov in prijav na različne razpise. Prav tako bo potrebno pripraviti letni koledar prireditev, da bodo le-te znane že eno leto vnaprej in da se datumi prireditev ne bodo prekrivali z več prireditvami v enem dnevu ali tednu. Upošteva se načelo »manj je več«, torej manj dogodkov in tisti z visokim vplivom na image in prihodke mikro destinacije.

4.2 Krepitev prepoznavnosti prireditev skozi celo leto v vseh letnih časih

Za krepitev prepoznavnosti prireditev skozi celo leto v vseh letnih časih in s tem razpoznavnost prireditev, ob katerih se bo tržila tudi ostala turistična ponudba, so potrebne večje finančne spodbude, čemur mora dati lokalna skupnost v prihodnjem obdobju še poseben poudarek. Med tradicionalnimi kostanjeviškimi prireditvami je potrebno posebno pozornost nameniti pustovanju - Šelmariji. Ta nujno potrebuje poseben interpretacijski center za obiskovalce, saj gre za dogodek, ki se izvaja samo enkrat na leto. V obliki interpretacijskega centra pa bi bila prireditve obiskovalcem na ogled skozi celo leto.

4.3 Prireditve vključiti v integralne turistične produkte

Organizacija prireditev poteka večinoma v domeni posameznih društev, zato je potrebno v prihodnje pri načrtovanju in organizaciji društev vzpostaviti meddruštveno sodelovanje in soustvarjanje s turističnimi ponudniki ter vzpostaviti integralne turistične produkte. Goste, ki prihajajo na prireditve, je potrebno v prostoru zadržati dalj časa, jih vključiti v sama doživetja prireditev ter jim predstaviti tudi ostalo ponudbo turističnega prostora.

6 AKCIJSKI NAČRT UKREPOV NA PODROČJU TURIZMA

V nadaljevanju predstavljamo evidentirane individualne projekte zasebnikov in javne projekte, katerih nosilec je Občina Kostanjevica na Krki.

Tabela 15: Individualni projekti (zasebniki)

ZAP. ŠT.	POBUDA	LOKACIJA	TERMIN
1.	Zdraviliška vas - toplice Kostanjevica na Krki	k. o. Kostanjevica na Krki, naselje Kostanjevica na Krki	2022-2032
2.	Turizem ob reki Krki (prostor za kampiranje in ostali spremljajoči objekti za izvajanje vseh športnih, rekreacijskih in zdravstvenih dejavnosti)	k. o. Kostanjevica na Krki, Karlče	2022-2032
3.	Hotel s poslovno in wellness ponudbo	objekt sedanjega kulturnega doma	2022-2025
4.	Turistični kompleks na podeželju, muzej na prostem	k. o. Kostanjevica na Krki, naselje Ržišče	2022-2024

Tabela 16: Javni projekti (nosilec Občina Kostanjevica na Krki)

ZAP. ŠT.	POBUDA	LOKACIJA	TERMIN
1.	Ureditev javnih brodišč, privezov za čolne	ob reki Krki	2023-2026
2.	Postavitev enotnih označevalnih tabel: označitev ulic, pomembnih objektov, pešpoti, turističnih točk	po celotni občini Kostanjevica na Krki	2022-2025
3.	Celostna grafična podoba		2023
4.	Postavitev otroških igral	Postajališče za avtodome	2023-2025
5.	Dograditev mreže pločnikov	Celotno območje občine (do Galerije Božidar Jakac, bencinskega servisa Petrol idr.)	2023-2027
6.	Vzpostavitev JZP ali druge pravne oblike na področju turizma	Občina Kostanjevica na Krki	2023-2026
7.	Ostalo (stojala za kolesa, stebrički, kovane verige)	»otok« Kostanjevica na Krki, po vaseh	2023-2025
8.	Javni toaletni prostori	lokacija TIC	2022-2023
9.	Vzpostavitev »peš cone« na otoku	Občina Kostanjevica na Krki	2023-2025
10.	Popravilo vseh lesenih mostov ter ureditev javne razsvetljave	Občina Kostanjevica na Krki	2022-2027
11.	Ureditev kolesarskih poti (downhill)	PD Polom s sekcijo kolesarjev	2022-2026
12.	Ureditev javnega kopališča in Polančevega vrta	Občina Kostanjevica na Krki	2022-2027
13.	Ureditev brvi čez potoke (Studena, Obrh, Lačni potok ...)	Občina Kostanjevica na Krki	2022-2023
14.	Obnova nekdanjega ministerialnega dvorca	Občina Kostanjevica na Krki	2022-2032
15.	Multivizija (stražni stolp v Črneči vasi, OŠ Črneča vas, TIC, Kostanjeviška jama ...)	Občina Kostanjevica na Krki	2023-2024

7 ORGANIZACIJSKO-UPRAVLJAVSKI MODEL SPREMLJANJA IN VREDNOTENJA IZVAJANJA STRATEGIJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA TURIZMA

Vsak strateški razvojni dokument potrebuje poleg implementacije tudi evalvacijo na določena časovna obdobja, zato bomo tudi ta strateški dokument vrednotili, evalvirali, spremljali in organizirali njegovo izvajanje, vzporedno s tem pa podajali tudi zaključna priporočila za njeno uspešno realizacijo. V nadaljevanju predstavljamo shemo razvoja turizma v Kostanjevici na Krki skozi organizacijsko-upravljaljski model spremljanja in vrednotenja izvajanja strategije trajnostnega razvoja turizma.

7.1 SHEMA TRAJNOSTNEGA RAZVOJA TURIZMA V KOSTANJEVICI NA KRKI

Tabela 17: Shema trajnostnega razvoja turizma v Kostanjevici na Krki

POSLANSTVO (smisel, namen): Izkoristiti naravne in kulturne danosti okolja za dvig kakovosti bivanja.							
VREDNOTE (načela, pravila): Trajnostni in odgovorno usmerjen razvoj turističnega prostora, varovanje naravne in kulturne dediščine.							
VIZIJA (kaj želimo doseči): Kostanjevica na Krki je trajnostno razvojna in pametna destinacija z izjemnimi doživetji za obiskovalce in kakovostnim življenjskim okoljem za prebivalce.							
STRATEGIJA (načini uresničevanja ciljev): Vzajemno sodelovanje in soustvarjanje različnih področij kot podpora razvoja turističnega prostora.							
STRATEŠKE POLITIKE	NALOŽBE IN PODJETNIŠKO OKOLJE	JAVNA/ SKUPNA INFRASTRUKTURA TER NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA ZA TURISTIČNI AMBIENT SLOVENIJE	ČLOVEŠKI VIRI ZA DVIG DODANE VREDNOSTI	TRAJNOST IN ZELENA SHEMA SLOVENSKEGA TURIZMA	DOSTOPNOST IN TRAJNOSTNA MOBILNOST	UPRAVLJANJE DESTINACIJ IN POVEZANOST TURIZMA	PRODUKTI IN TRŽENJE
CILJI	Regulacija gospodarskih aktivnosti	Varovanje in ohranjanje najpomembnejše naravne ter kulturne dediščine	Organizacija in usposobitev strokovnega kadra za izvedbo različnih prireditev	Usklajenost ekonomskih in trajnostnih dejavnosti v občini	Ureditev trajnostne prometne infrastrukture	Vzpostavitev samostojne Destinacijske organizacije z lastnim proračunom in pooblastili	Predstavitev turističnega prostora na različnih dogodkih (sejmih, borzah ...)

CILJI	Spodbuda trajnostnega podjetništva	Oživljanje mestnega jedra	Spodbujanje društvenih aktivnosti	Podpora ekološkemu in biodinamičnemu kmetijstvu	Ureditev invalidom prijazne infrastrukture	Črpanje evropskih sredstev na razpisih	Izdelava promocijskega material
	Vzpostavitev samooskrbne energetske skupnosti (npr. uporaba ogrevane vode iz termalnega izvira ...)	Trajnostna javna infrastruktura in njeno redno vzdrževanje	Izobraževanja in primeri dobrih praks	Čista reka Krka in druge naravne danosti	Vzdrževanje urejenosti kolesarskih in pohodniških poti	Sodelovanje z regionalno, nacionalno in mednarodno turistično organizacijo	Vzpostavitev rezervacijskega sistema za nastanitve in produkte doživljajskega turizma
	Ustrezno oblikovani in izvedeni protipoplavni ukrepi	Izgradnja in upravljanje javne turistične infrastrukture	Podpora kakovostni gostinsko-turistični in podjetniški dejavnosti	Vzdrževanje vodotokov z okolico	Ureditev javnih kopališč	Sodelovanje z nosilci razvoja turizma v sosednjih občinah	Vzpostavitev spletne strani (borznega načina) za prodajo lokalnih pridelkov in izdelkov
	Ustrezno ravnanje z odpadki	Vzpostavitev upravljanja z naravnimi vrednotami v skladu z zakonodajo: Krakovski gozd in Kostanjeviška jama		Trajnostno upravljanje z zelenicami in gozdovi	Ureditev vodnih poti in brodišč		
	Izboljšanje komunalne ureditve naselij	Ohranjanje in vzpostavitev dodatne ozelenitve (npr. drevored ...)			Ureditev plovnega režima		
		Ohranjanje prepoznavnih vedut (rečni otok, cerkev sv. Jakoba, leseni mostovi)					

7.2 INTERVENCIJE ZA DOSEGANJE ZASTAVLJENIH CILJEV

V nadaljevanju opredeljujemo ključne intervencije za doseganje zastavljenih ciljev, in sicer: naložbe in podjetniško okolje, javna/skupna infrastruktura ter naravna in kulturna dediščina za turistični ambient Slovenije, človeški viri za dvig dodane vrednosti, trajnost in zelena shema slovenskega turizma, dostopnost in trajnostna mobilnost, upravljanje destinacij in povezanost turizma ter produkti in trženje

7.2.1 NALOŽBE IN PODJETNIŠKO OKOLJE

Odgovorni: Občina Kostanjevica na Krki

Finančni viri: Občinski proračun, državni in EU razpisi, zasebni investitorji

Tabela 18: Naložbe in podjetniško okolje

Regulacija gospodarskih aktivnosti	Spodbuda trajnostnega podjetništva	Vzpostavitev samooskrbne energetske skupnosti	Ustrezno oblikovani in izvedeni protipoplavni ukrepi	Ustrezno ravnanje z odpadki	Izboljšanje komunalne ureditve naselij
Seznam prepovedanih gospodarskih dejavnosti na otoku (npr. odstranitev klavnice ipd.)	Prednostne pravice pri nakupu zemljišč in nepremičnin v občini	Spodbude pri investicijah v obnovljive vire	Redno poglobljanje/čiščenje struge	Subvencioniranje odlaganja azbestnih plošč	Priključitev naselij na čistilno napravo, prioriteten reševanje v naseljih v vplivnem območju Kostanjeviške jame
Seznam zaželenih trajnostnih gospodarskih dejavnosti (npr. terciarne in kvartarne gospodarske dejavnosti)	Pomoč pri zagotavljanju podjetniških spodbud iz kanalov za zeleno podjetništvo	Spodbude za zmanjševanje porabe virov v gospodinjstvih in pri gospodarskih subjektih	Čiščenje brežin reke Krke in struge	Spodbujanje samostojnega kompostiranja na podeželju	Spodbujanje k zmanjšanju uporabe fosfatov v gospodinjstvih
Finančne spodbude/olajšave trajnostnim gospodarskim dejavnostim v mestnem jedru	Pomoč pri povezovanju trajnostnih podjetnikov	Seznam možnih investicij v obnovljive vire glede na lego objektov / skladno s prostorskim načrtom	Zmanjševanje reguliranosti reke gorvodno in dolvodno ter določitev razlivnih območij (Krakovski gozd), zadrževalnikov, skladno s prostorskim načrtom	Spodbude za zmanjševanje nakupa embalaže v trgovskih centrih z uvajanjem nakupa hrane pri lokalnih ponudnikih	Postopna obvezna izgradnja čistilnih naprav za vse stanovanjske objekte brez možnosti priklopa na centralno čistilno napravo
Razvoj obrtno-podjetniške cone	Podpora zagonsko-podjetniškemu centru znotraj obrtno podjetniške cone	Podpora prijavam na razpise	Ustrezni protipoplavni ukrepi za otok		Izgradnja zbiralnikov vode za potrebe kmetijstva

7.2.2 JAVNA/SKUPNA INFRASTRUKTURA TER NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA ZA TURISTIČNI AMBIENT SLOVENIJE

Odgovorni: Občina Kostanjevica na Krki

Finančni viri: Občinski proračun, državni in EU razpisi, zasebni investitorji

Tabela 19: Javna/skupna infrastruktura ter naravna in kulturna dediščina za turistični ambient Slovenije

Varovanje in ohranjanje naravne ter kulturne dediščine	Oživljanje mestnega jedra	Trajnostna javna infrastruktura in njeno redno vzdrževanje	Izgradnja in upravljanje javne turistične infrastrukture	Upravljanje kulturne krajine	Ohranjanje in vzpostavitev urbane ozelenitve	Ohranjanje prepoznavnih vedut (rečni otok, cerkev sv. Jakoba, leseni mostovi)
Spodbude pri obnovi fasad in streh ter zunanjega stavbnega pohištva	Aktivno iskanje investitorjev	Lesene cestne ograje	Postavitev pokritega športnega bazena in ureditev dveh naravnih javnih kopališč v Kostanjevici na Krki	Urejanje mestnega naselja v poenotenem slogu	Zasaditev drevoreda med bencinskim servisom in gostilno Žolnir	Omejitev pozidave okoli rečnega otoka, da se ne uniči značilna oblika otoka
Izdelava konservatorskega načrta za prenovo mestnega jedra	Spodbude za oživljanje/izvajanje domačih in umetnostnih obrti in rokodelstev	Z lesom ograjeni ekološki otoki, javni toaletni prostori, slačilnice na kopališču	Urejene slačilnice na javnih kopališčih	Varovanje in ohranjanje tradicionalne kulturne krajine oz. njenih vzorcev (gričevnat svet z vinogradi in gozdovi, obvodni svet s poplavnimi logi in ravninski njivski svet ter močvirnati travniki)	Zasaditev drevoreda okoli čistilne naprave in redno urejanje zelenih površin	Omejitev gradnje objektov ali umestitve drugih infrastrukturnih objektov pred cerkvijo sv. Jakoba
Predpisana ureditev javnega prostora na otoku in v podeželskih naseljih ter ustrezno vzdrževanje zelenih površin in drevnine	Obnova nekdanjega ministerialnega dvorca in njegova programska zapolnitev	Leseni javni ekološki toaletni prostori	Urejeni tuši na javnih kopališčih	Doslednejše upoštevanje določb glede arhitekturnega oblikovanja novih stavb po vaseh iz veljavnega občinskega prostorskega akta	Vzdrževanje zelenih predelov ob reki Krki	Spodbujanje ohranjanje lesenih mostov pred betonskimi

	Ureditev interpretacijskega centra o Šelmariji	Lesene avtobusne postaje	Vzdrževanje turističnih tabel	Omejevanje gradenj izven območij obstoječih naselij	Arboristični pregled dreves v mestnem naselju in ustrezna zasaditev novih	
Spoštovanje OPN določil (barve fasade, materiali, naklon streh, ipd.)	Organizacija tradicionalnih prireditev, festivalov, sejmov in različnih drugih kulturnih in glasbenih dogodkov	Zagotavljanje izvajalca za redno vzdrževanje vseh javnih (občinskih) površin v občini		Zasaditve posameznih dreves (topol, dob, jelša) ali drevoredov na obvodnem svetu	Spodbujanje zelenih streh na industrijskih objektih	
	Vključitev v Imago Sloveniae			Ohranjanje močvirnatih travnikov in meandrov ter omejevanje melioracij		
Izdelava upravljaljskega načrta za naravni vrednoti: Krakovski gozd in Kostanjeviška jama				Spodbujanje vzdrževanje vinogradov in sadovnjakov na prisojnih legah		
				Spodbujanje ograevanje domačij, pašnikov in sadovnjakov ter zelenjavnih vrtov z lesenimi plotovi in ograjami.		

7.2.3 ČLOVEŠKI VIRI ZA DVIG DODANE VREDNOSTI

Odgovorni: Občina Kostanjevica na Krki

Finančni viri: Občinski proračun, državni in EU razpisi, zasebni investitorji

Tabela 20: Človeški viri za dvig dodane vrednosti

Organizacija in usposobitev strokovnega kadra za izvedbe različnih prireditev	Spodbujanje društvenih aktivnosti	Izobraževanja in primeri dobrih praks	Podpora kakovostni gostinsko-turistični in podjetniški dejavnosti	Digitalizacija
Pomoč in spodbude tradicionalnim prireditvam	Brezplačna oddaja prostorov in občinskih zemljišč v uporabo društvom	Letni ogledi dobrih turističnih praks za širšo in strokovno javnost, skupna priprava celostne ponudbe, vpete v prostor	Predpisani minimalni standardi izvajanja gostinske in druge turistične dejavnosti	Interaktivni turistični vodnik na podlagi QR tehnologije v petih jezikih
Letni koledar prireditev in usklajene aktivnosti	Finančna podpora društvenim aktivnostim javnega značaja (javni razpisi)	Organizacija seminarjev za turistične ponudnike in člane društev	Primerne najemnine na občinskih nepremičninah	Digitalizacija nastanitvenih zmogljivosti, povezanih v eno spletno vstopno točko
Razporeditev prireditev skozi celotno leto	Stalna koordinacija in povezovanje društev ter lokalnih ponudnikov	Zagotavljanje vsaj 5-jezičnih informacij o Kostanjevici na Krki	Iskanje kakovostnih najemnikov za upravljanje občinskega premoženja (dvorec, idr.)	Digitalni indikator razpoložljivih kapacitet gastronomske ponudbe
Usposabljanje in promocija lokalnih turističnih vodnikov	Podpora prijavam na evropske razpise	Redna usklajevanja med deležniki na področju razvoja turizma		Spletni TIC Kostanjevica na Krki
Večjezikovno usposabljanje lokalnih turističnih vodnikov	Vključevanje lokalnega prebivalstva v razvoj turistične ponudbe	Izobraževanje za prijave na razpise		Digitalizacija razpoložljivih parkirnih mest
Večjezikovnost osebja v TIC				Zagon digitalne podobe Kostanjevice na Krki z gverilskim marketingom na družbenih omrežjih

7.2.4 TRAJNOST IN ZELENA SHEMA SLOVENSKEGA TURIZMA

Odgovorni: Občina Kostanjevica na Krki

Finančni viri: Občinski proračun, državni in EU razpisi, zasebni investitorji

Tabela 21: Trajnost in zelena shema slovenskega turizma

Usklajenost ekonomskih dejavnosti v občini	Podpora ekološkemu in biodinamičnemu kmetijstvu	Čista reka Krka in druge naravne danosti	Vzdrževanje vodotokov z okolico	Trajnostno upravljanje z zelenicami in gozdovi
Usklajevanje glede sočasnega dogajanja/prometa npr. v višku turistične sezone	Izobraževanja in ogledi dobrih praks za kmete	Spodbudne promocijske aktivnosti za prebivalce, da ohranjajo čisto reko	Ustrezno vzdrževanje mejic in obrežja reke Krke	Sonaravno gospodarjenje z gozdom v skladu z načrtom upravljanja revirnega gozdarja
Pomoč in spodbude preko javnih razpisov	Medsebojna pomoč kmetom v tranzitu na ekološko kmetijstvo	Redni monitoring kopalnih voda	Odstranitev tujerodnih invazivnih rastlin	Sankcioniranje golosekov
Koordinacija izvajanja aktivnosti	Prednostno javno naročanje hrane pri ekoloških kmetih v javnih zavodih	Letne čistilne akcije	Preprečevanje netrajnostnih praks reguliranja vodotoka	Spremljanje gozdnih vrst, njihov odziv na klimatske spremembe
Delo občinskih in državnih organov skladno z zakonodajo	Odstranitev tujerodnih invazivnih rastlin	Nadzor nad izpusti in trajnostni kopališki turizem (osveščanje o rabi ekoloških kozmetičnih preparatov)	Preprečevanja poglobljanja vodotoka	Preprečevanje sekanja gozdov za integrirano kmetijstvo ali za objekte
Podpora prijavam na razpise	Sledenje evropskim smernicam	Sledenje evropskim smernicam	Sledenje evropskim smernicam	Sledenje evropskim smernicam
Pridobitev znaka Slovenia Green	Podpora prijavam na različne razpise		Zagotavljanje poplavne varnosti	
Ohranjanje znaka Slovenia Green in izboljševanje skladno s pravili, ki opredeljujejo certifikat			Letne čistilne akcije	

7.2.5 DOSTOPNOST IN TRAJNOSTNA MOBILNOST

Odgovorni: Občina Kostanjevica na Krki

Finančni viri: Občinski proračun, državni in EU razpisi, zasebni investitorji

Tabela 22: Dostopnost in trajnostna mobilnost

Ureditev trajnostne prometne infrastrukture	Ureditev invalidom prijazne infrastrukture	Vzdrževanje urejenosti kolesarskih in pohodniških poti	Ureditev javnih kopališč	Ureditev vodnih poti in brodišč
Parkirišča z zasaditvijo in enotnimi označbami	Brez ovir in ureditev potrebnih naklonov na javnih kopališčih, pri objektih	Izbor kolesarskih in podjetniških poti, s katerimi bo upravljala občina oz. društvo	Redno čiščenje struge reke Krke na območju javnih kopališč	Predpis ob poenotenem izgledu lesenih brodišč
Zmanjšanje asfaltiranih prometnih površin	Možnost uporabe javne infrastrukture na višini, ki je prilagojena invalidom (pitniki, table)	Ustrezna signalizacija v poenoteno celostno grafično podobo oz. odstranitev ponavljajočih se znakov	Ureditev poti do kopališč in ureditev signalizacije	Vzdrževanje lesenih brodišč in kontrola varnosti
Večja uporaba poroznih materialov	Uporaba taktilnih elementov, zvočnih signalov za samostojno gibanje	Urejanje novih daljinskih kolesarskih cest (Zameško-Kostanjevica idr.)	Varovanje 5-metrskega javnega dostopa do kopališč in preprečevanje privatizacije brodišč	Košnja vodne trave, oprema s koši za smeti, ustrezne označbe
Izdelati analizo revitalizacije otoka in ureditve prometa na otoku	Ureditev klančin na pločnikih		Ureditev prodnate plaže na lokaciji Gmajna	
Ureditev kolesarskih površin	Ureditev zvočnega vodenja na podlagi QR kod ob pomoči geolociranja		Ureditev plaže na otoku (južni most)	
Ureditev kolesarskih izposojevalnic na glavnih parkiriščih				
Povečanje kapacitet e-polnilnic za avtomobile				

7.2.6 UPRAVLJANJE DESTINACIJ IN POVEZANOST TURIZMA

Odgovorni: Občina Kostanjevica na Krki

Finančni viri: Občinski proračun, državni in EU razpisi, zasebni investitorji

Tabela 23: Upravljanje destinacij in povezanost turizma

Vzpostavitev samostojne Destinacijske organizacije z lastnim proračunom in pooblastili	Črpanje občinskih, državnih in evropskih sredstev na razpisih	Sodelovanje z regionalno, nacionalno in mednarodno turistično organizacijo	Sodelovanje z nosilci razvoja turizma v sosednjih občinah
Določitev odgovornega upravljalnega subjekta z upravljalno močjo in lastnimi sredstvi	Določitev oz. zaposlitev osebe za pripravo razpisne dokumentacije in prijave na občinske, državne in EU razpise	Sodelovanje na mednarodnih sejmih v okviru Slovenske turistične organizacije	Iskanje skupnih projektov na področju turizma
Reorganizacija in optimizacija obstoječih človeških virov	Določitev razpisnih prioritet	Vključitev v regijske in mednarodne programe oblikovanja proizvodov in trženja	Sodelovanje pri urejanju in vzdrževanju skupnih tematskih in pohodnih poti
Zagotovitev rednih finančnih sredstev za delovanje	Povezovanje in usklajevanje delovanja vseh ponudnikov, društev in ostalih na področju urejanja naravne krajine, turizma in gostinstva ter širše	Novi turistični produkti in združenja	Sodelovanje pri skupni promociji
Vzpostavitev programskega sveta za zagotavljanje kakovostnega programa destinacijske organizacije	Nenehno dopolnjevanje znanja za uspešno doseganje ciljev destinacijske organizacije	Vključevanje v skupne projekte	Izmenjava izkušenj in dobrih praks
Jasno zamejene pristojnosti in naloge različnih organov/organizacij na področju lokalnega turizma v Kostanjevici na Krki	Merjenje učinkov različnih pridobljenih projektov skozi razvoj turistične infrastrukture in finančne učinke na osnovi turističnih dejavnosti.	Vključitev v Imago Sloveniae	

7.2.7 PRODUKTI IN TRŽENJE

Odgovorni: Občina Kostanjevica na Krki

Finančni viri: Občinski proračun, državni in EU razpisi, zasebni investitorji

Tabela 24: Produkti in trženje

Predstavitev turističnega prostora na različnih dogodkih (sejmih, borzah ...)	Izdelava promocijskega materiala	Vzpostavitev rezervacijskega sistema za nastanitve in produkte doživljajskega turizma	Vzpostavitev spletne strani (borznega načina) za prodajo lokalnih pridelkov in izdelkov	Razvoj produktov
Sodelovanje na mednarodnih turističnih sejmih v Beneluxu, Nemčiji in Avstriji	Izdelava in natis promocijskih materialov in zemljevidov	Vzpostavitev rezervacijskega sistema nastanitve lokalnih ponudnikov	Izdelava spletne strani ponudnikov lokalnih pridelkov in izdelkov (hrana, ročna dela, spominki ipd.)	Identifikacija identitete Kostanjevice na Krki in izdelava predmetnih produktov/spominkov
Sodelovanje na sejmu Alpe-Adria v Ljubljani in na PLACE2GO v Zagrebu ter na drugih podobnih sejmih doma in v tujini	Izdelava kakovostnih lokalnih spominkov	Zagotovitev baze podatkov (borzni sistem lokalnih ponudnikov) in spletnih ogledov, rezervacij in zagotovitev doživljajskih programov	Vzpostavitev stabilne in enostavne baze podatkov	Oblikovanje tematskih produktov (kulinarika, naravna dediščina, kulturna dediščina, umetnost ...)
Promocijske predstavitve turistične ponudbe na prostem v Ljubljani in v Zagrebu	Zagotavljanje promocijskega materiala v vsaj 5 svetovnih jezikih			Oblikovanje celostne podobe Kostanjevice na Krki kot turistične destinacije
Spletna prisotnost turistične destinacije Kostanjevica na Krki				

8 SKLEPNE UGOTOVITVE

Kostanjevica na Krki predstavlja izjemen turistični potencial. Ima odlične temelje, da postane sodobna, prepoznavna, privlačna in pametna turistična destinacija z visoko dodano vrednostjo v skladu s »Strategijo slovenskega turizma 2022–2028« in nacionalno turistično vizijo »Manjši odtis. Večja vrednost za vse«.

Občina Kostanjevica na Krki je v zadnjih desetih letih povečala svojo turistično vidnost in v tem pogledu sledila namenu predhodne »Strategije razvoja turizma na mikro destinaciji Kostanjevica na Krki za obdobje 2008-2013«. Zaradi pomanjkanja človeških virov ter različnih razlogov za nekonsistentnost nekateri ukrepi in cilji niso bili realizirani. V novi strategiji se zato predlaga enotna metodologija spremljanja rezultatov, na podlagi katere bo mogoče analizirati in vrednotiti informacije o zasedenosti prenočitvenih kapacitet, strukturi in številu obiskovalcev v prenočitvenih objektih, številu in strukturi dnevnih obiskovalcev na posameznih turističnih točkah, promocijskih aktivnostih Turistično informacijskega centra in drugo ter na podlagi katere bo možno načrtovati, dopolnjevati in popravljati akcijske načrte razvoja turizma v občini po posameznih letih.

Aktualna strategija v luči današnjega časa naslavlja obstoječe izzive. V ospredje postavlja kulturo, naravo in človeka. Izhaja iz močnega karakterja destinacije, s srcem turistične ponudbe v spomeniško zaščitenem mestnem jedru in Galerije Božidar Jakac. Najmanjše in edino otoško mesto v Sloveniji obravnava kot temelj razvoja, obkrožen z reko Krko, ki zaznamuje tudi samo ime mesta. Velik potencial za turistični razvoj pripisuje Kostanjeviški jami, Krakovskemu gozdu s pragozdom in Gorjancem.

Strategija trajnostnega razvoja turizma v občini Kostanjevica na Krki 2022–2032 opredeljuje ukrepe za razvojni preboj mikro destinacije, med katerimi sta ključna izhodiščni, to je vzpostavitev nosilca turizma, ki bo nosilec razvoja, upravljanja in promocije mikro destinacije, in pa končni, ki je jasno zastopan v viziji. Kostanjevica na Krki mora biti v prvi vrsti mesto zadovoljnih občanov, ki se vključujejo v turistično načrtovanje in ponudbo ter imajo iz tega naslova koristi. Potrebni so številni ukrepi za navdihovanje lokalnega prebivalstva za delo v turizmu kot tudi za pozitiven odnos do turizma in turistov.

Glede na atraktivnost zaokroženega turističnega prostora in umeščenost v več vodnikov kot enega izmed najbolj privlačnih krajev v Sloveniji, turizem ni vprašanje, pač pa dejstvo. Vprašanje je le, ali bo občina uspela upravljati turizem ali pa se bo le-ta odvijal organsko, kar bo brez dvoma pripeljalo do nezadovoljstva prebivalcev.

Občina mora v prihodnje tesneje delovati na osnovi Zelene sheme slovenskega turizma ter se nujno vključevati v širšo turistično regijo, s čimer bo pridobila tudi dostop do državnih finančnih sredstev, promocije in znanja, ter izkoriščati možnosti, ki jih omogočajo digitalne tehnologije. Navsezadnje je velika prednost Kostanjevice na Krki ta, da je šele na začetku turističnega razvoja, torej precej nepopisan list papirja in lahko ravno na prelomu novega strateškega obdobja za globalni in slovenski turizem, ko v ospredju niso več številski kazalniki uspeha, pač pa kakovost, trajnost, butičnost, dodana vrednost in zadovoljstvo lokalnega prebivalstva, postane primer dobre prakse v Sloveniji in širše.

Deset let je za strategijo dolga doba, v praksi pa kratka, zato je potrebno z uresničevanjem ciljev začeti takoj. Strategija nikoli ne poda vseh odgovorov, poda pa smer. Na upravljavcu turizma je, da skupaj z deležniki v turizmu, obstoječimi in novimi, ter z občani, ki bodo tudi z vidika gosta najbolj kredibilen odraz same destinacije, najde tiste aktivnosti, ki bodo mikro destinacijo pripeljali do uresničitve vizije: Kostanjevica na Krki je trajnostno razvojna in pametna destinacija z izjemnimi doživetji za obiskovalce in kakovostnim življenjskim okoljem za prebivalce. Letos mineva 770 let od prve pisne omembe Kostanjevice na Krki, najstarejšega mesta na širšem Dolenjskem, zato naj bo ta strateški razvojni dokument s svežo vizijo popotnica za njeno rast, razvoj in implementacijo v prostor.

Fotografija 8: Lepo je vstopiti na otoško mesto Kostanjevica na Krki.
Foto: Mediateka STO

9 IZBOR UPORABLJENE LITERATURE IN VIROV

9.1 LITERATURA

ALEKSIC, Ines: *Destinacijski management – destinacija Dolenjska: diplomsko delo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, 2008.

BAŠ, Angelos: Stavbni značaj Kostanjevice v franciscejskem katastru. V: *Kostanjevica na Krki: ob sedemstoletnici mestnega obstoja: 1252–1952*. Kostanjevica: Vinska zadruga, str. 103–108, 1953.

BOGATAJ, Janez: *Sto srečanj z dediščino*. Ljubljana: Prešernova družba, 1992.

BOGATAJ, Janez: *Strategija gastronomije Dolenjske: projekt »Razvoj in promocija kolektivne blagovne znamke in vzpostavitve mreže lokalnih ponudnikov«*. Trebnje: Zavod za trajnostni razvoj Temeniške in Mirnske doline, 2018. Dostopno na:
<https://www.visitdolenjska.eu/upload/editor/file/filee6196ca1d939923.pdf>

BRVAR, Veronika: *Kostanjeviška šelma: pustovanje v Kostanjevici na Krki: diplomsko delo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, 2014.

COLARIČ–JAKŠE, Lea–Marija: *Model razvoja turizma v novonastali občini Kostanjevica na Krki: magistrska naloga*. Portorož: Univerza na Primorskem, 2007.

COLARIČ–JAKŠE, Lea–Marija: *Strategija razvoja turizma na mikro destinaciji Kostanjevica na Krki*. Krško: Podjetniški center, 2008.

COLARIČ–JAKŠE, Lea–Marija (ur.): *Kostanjevica na Krki: podobe preteklosti=images of the past: fotografije France Rabuse=photographs of Franc Rabuse*. Kostanjevica na Krki: Let, 2016.

COLARIČ–JAKŠE, Lea–Marija: *Sodelovalno mreženje in izraba inovacijskega potenciala v turističnem prostoru*. Novo mesto: Fakulteta za organizacijske študije v Novem mestu, 2017.

ČAMPA, Bojana: Kostanjevica na Krki skozi čas: kratek oris zgodovine mesta. *Rast*, letnik 13, številka 6, december 2002, str. 575–578.

DEU, Živa: *Kostanjevica na Krki: poplavna ogroženost kulturne dediščine*. Kostanjevica na Krki: Občina, 2014.

DRAŠLER, Jana: *Šelmarija v Kostanjevici na Krki*. Kostanjevica na Krki: ED Prforcenhaus, 2010.

FRELIH RIBIČ, Majda: Konservatorske opredelitve urbanističnega spomenika Kostanjevice. *Varstvo spomenikov*, 26, 1984, str. 113-130.

GOLEC, Boris: Kostanjevica na Krki ali »Dolenjske Benetke« - edino slovensko mesto na rečnem otoku=Town of Kostanjevica na Krki aka »Venice of Lower Carniola« - the only Slovenian town on an artificial river island. *Ekonomske i ekohistorija: časopis za gospodarsku povijest i povijest okliša= Economic- and ecohistory : scientific research journal for economic and environmental history*, Vol.3, 2007, str. 5–34.

HUDOKLIN, Andrej (ur.): *Kostanjeviška jama*. Novo mesto: Jamarski klub: Klub jamarjev, 2002.

KEMPERL, Metoda: *Arhitekturna tipologija romarskih cerkva v 17. in 18. stoletju na Slovenskem*. Ljubljana: Slovenska matica, 2012.

KOŠČAK, Marko: *Po poteh dediščine: od teorije k praksi: priročnik za načrtovanje trajnostnega razvoja in turizma z vključevanjem naravne in kulturne dediščine s praktičnimi primeri*. Trebnje: Studio MKA, 2012.

KRALJ, Klemen: *Analiza nosilnih zmogljivosti izbranih slovenskih turističnih destinacij*: magistrsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani: Ekonomska fakulteta.

KUŽNIK, Lea: *Turistična geografija in kulturna dediščina*. Ljubljana: Biotehniški izobraževalni center Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, 2009. Dostopno na: <https://vs.grm-nm.si/sites/vs/files/datoteke/ucbenik%20TGK.pdf>

MAKAROVIČ, Marija: *Kostanjevica in okolica: narodopisni oris*. Kostanjevica na Krki: Dvajseti Dolenjski kulturni festival, 1975.

MLINARIČ, Jože: *Kostanjeviška opatija 1234–1786*. Ljubljana: Tiskarna ČGP »Delo«, 1987.

ORAŽEM, France: Kovnice denarja Kostanjevica na Krki. *Numizmatični vestnik: glasilo Numizmatičnega društva Slovenije v Ljubljani*, leto 29, št. 31, 2004, str. 10–22.

PERPAR, Aleksandra: *Oblikovanje izbranih turističnih ureditev v Kostanjevici na Krki: diplomsko delo*. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelke za krajinsko arhitekturo.

PIRKOVIČ, Jelka: *Zgodovina urbanih oblik Kostanjevice na Krki*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1985.

PIRKOVIČ, Jelka: Značilnosti Kostanjevice kot urbanističnega spomenika. *Varstvo spomenikov*, 30, 1988, str. 163–168.

ROŽMAN, Helena: Razvojno varstvo stavbne dediščine na primeru Kostanjevice na Krki. Ljubljana: Slovensko etnološko društvo. (Knjižnica Glasnika Slovenskega etnološkega društva; 46)

SIMIČ, Matej in Klemen Kamenik: *Life to Grasslands. Ohranjanje in upravljanje suhih travnišč v Vzhodni Sloveniji 2015–2020. Strokovne podlage za upravljanje habitatnega tipa Polnaravna suha travnišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (Festuco-Brometalia) (*pomembna travnišča kukavičevk (HT6210*)) na projektu pod-območjem Gorjanci, ki je enako območju Natura SI3000267 Gorjanci–Radoha*. Ljubljana: Zavod RS za varstvo narave, januar 2017.

SMREKAR, Andrej: *Kostanjevica na Krki in okoliške vasi*. Kostanjevica na Krki: Galerija Božidar Jakac, 1982.

SMREKAR, Andrej: *Kostanjevica na Krki*. Ljubljana: Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, 2015. (Kulturni in naravni spomeniki: zbirka vodnikov; 218)

SMREKAR, Andrej (ur.): *Vekov tek: Kostanjevica na Krki 1252–2002: zbornik ob 750. obletnici prve listinske omembe mesta*. Kostanjevica na Krki: Krajevna skupnost: Organizacijski odbor za praznovanje 750. Obletnice prve listinske omembe mesta, 2003.

ŠIFKOVIČ VRLIKA, Senka: *Dovolj za vse: priročnik za vzpostavitev združnega razpršenega hotela*. Ljubljana: Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC, 2017.

VIZJAK, Igor: *Bilten: revitalizacija ruralnog prostora vključevanjem prirodne i kulturne baštine u turističku ponudu »Trebižat Heritage Trails«*. Novo mesto: Razvojni center Novo mesto, 2013. Dostopno na: https://www.rc-nm.si/wp-content/uploads/2017/02/BILTEN-THT_koncna.-20.9.2013-1.pdf?subject=

9.2 VIRI

Babič Jernejec, Petra, Nataša Pirnat in Aleksandra Renčelj: *Strokovne zasnove varstva kulturne dediščine za območje občine Kostanjevica na Krki*. Ljubljana: ZVKDS, OE Ljubljana, februar 2008.

Gradivo Orlovih ekip, Teren 13, 1. 8. - 31. 8. 1956, Slovenski etnografski muzej. Dostopno na: <https://www.etno-muzej.si/sl/digitalne-zbirke/kostanjevica>

Indeks konkurenčnosti turizma v Sloveniji 2019. Dostopno na: https://www.slovenia.info/uploads/dokumenti/raziskave/wef_2019_-_koncno_porocilo.pdf

Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Kostanjevica na Krki, Uradni list RS, št. 51/2013. Dostopno na: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2013-01-1952/odlok-o-obcinskem-prostorskem-nacrtu-obcine-kostanjevica-na-krki>

Odlok o ureditvenem načrtu Mestno jedro Kostanjevice, Uradni list RS, št. 12/1995. Dostopno na: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina?urlurid=1995643>

Poročilo Turistično informacijskega centra Kostanjevica na Krki za leto 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021

Prikaz stanja prostora. Obvezna priloga k občinskemu prostorskemu načrtu občine Kostanjevica na Krki. Krško: Savaprojekt, marec 2013.

Strategija digitalne preobrazbe slovenskega turizma 2022 – 2026, Slovenska turistična organizacija, 2022

Strategija gastronomije Dolenjske. Dostopno na: <https://www.visitdolenjska.eu/upload/editor/file/filee6196ca1d939923.pdf>

Strategija slovenskega turizma 2022 – 2028, Ministrstvo za gospodarstvo in turizem, 2022

Strateški načrt Galerije Božidar Jakac Kostanjevica na Krki, 2015–2020, dopolnjeno – predlog za svet, september 2014

Strokovne podlage s področja varstva narave za območje spremembe namenske rabe za zdraviliško vas v okviru OPN Občine Kostanjevica na Krki. Ljubljana: Aquarius, oktober 2011.

Turizem v številkah 2021. Dostopno na: https://www.slovenia.info/uploads/dokumenti/tvs/2021/2021_Turizem_v_%C5%A1tevilkah.pdf

Urbanistični načrt Kostanjevica na Krki. Faza: usklajen predlog. Krško: Savaprojekt, marec 2013.

Zaključni račun proračuna Občine Kostanjevica na Krki za leto 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022

10 PRILOGE

10.1 PRILOGA 1: IZVEDBA ANKETIRANJA – ANKETNI VPRAŠALNIK

Anketni vprašalnik Strategija razvoja turizma v Občini Kostanjevica na Krki 2022–2032

Starost: 18-25 26-35 36-45 46-55 56-65 66-75 nad 75
Spol: M Ž
Izobrazba: Osnovna šola
Poklicna/Srednja šola
Univerzitetna
Magisterij/doktorat

1. Ali ste seznanjeni z vsebino stare Strategije razvoja turizma 2008-2013?

DA NE

2. Ste pri njeni zasnovi (lahko) sodelovali?

DA NE

3. Bi želeli sodelovati pri novelaciji strategije?

DA NE

4. Kako ste zadovoljni s trenutnim stanjem turistične ponudbe v Kostanjevici na Krki? (obkroži ustrezno oceno od 1 do 5 - 1 sploh se ne strinjam, 2 delno se strinjam, 3 niti strinjam niti ne strinjam, 4 večinoma se strinjam, 5 popolnoma se strinjam).

1 2 3 4 5

5. Kaj pri njej najbolj pogrešate? (obkrožiš lahko več možnosti)

- A Tematske poti
- B Naravno in kulturno dediščino
- C Adrenalinske športe
- Č Alternativni turizem
- D Gostilne in lokale
- E Prenočišča
- F Turistične kmetije in vinotoče
- G Športno-rekreacijske objekte
- H Muzeje

7. Ali kdaj obiščete Turistično informacijski center v Kostanjevici na Krki (TIC)? (obkroži)

DA NE

8. Katere vsebine so vas v Turistično informacijskem centru najbolj zanimale? (obkroži)

- A tematske poti (pohodne, kolesarske ...)
- B kulturne in naravne znamenitosti
- C spominki
- Č drugo (dopiši)

9. Kdo naj bi po vašem mnenju vodil razvoj in spremljanje stanja turizma v občini? (obkroži)

- A Občina
- B Javno – zasebno partnerstvo
- C Koncesionar
- Č Turistično informacijski center
- D Drugo (dopiši) _____

10. Ali občina dovolj skrbi za področje turizma oz. nameni dovolj finančnih sredstev za promocijo turizma? (obkroži ustrezno oceno od 1 do 5 - 1 sploh se ne strinjam, 2 delno se strinjam, 3 niti strinjam niti ne strinjam, 4 večinoma se strinjam, 5 popolnoma se strinjam.)

1 2 3 4 5

11. Po kateri turistični ponudbi je kostanjeviška občina najbolj prepoznavna? (obkroži ustrezno oceno)

A	Kostanjeviška jama		1	2	3	4	5
B	Galerija Božidar Jakac s Forma vivo		1	2	3	4	5
C	Kostanjeviško srednjeveško mesto	1	2	3	4	5	
Č	Šelmarija		1	2	3	4	5
D	Vinske gorice z zidanicami in vinotoči	1	2	3	4	5	
E	Gostilna Žolnir		1	2	3	4	5
F	Stražni stolp v Črneči vasi	1	2	3	4	5	
G	Krakovski gozd		1	2	3	4	5
H	Tematske poti		1	2	3	4	5
I	Reka Krka		1	2	3	4	5
J	Kostanjeviška noč		1	2	3	4	5
K	Prireditve		1	2	3	4	5
L	Kulinarika in vina		1	2	3	4	5
M	Podgorjanska vinsko-turistična cesta		1	2	3	4	5
N	Cerkve		1	2	3	4	5
O	Drugo (dopiši)						

12. Katero turistično ponudbo bi bilo potrebno še posebej razvijati? (obkroži ustrezno oceno)

A	Kostanjeviška jama		1	2	3	4	5
B	Galerija Božidar Jakac		1	2	3	4	5
C	Kostanjeviško srednjeveško mesto	1	2	3	4	5	
Č	Šelmarija		1	2	3	4	5
D	Vinske gorice z zidanicami in vinotoči		1	2	3	4	5
E	Galerijska dejavnost v osnovni šoli	1	2	3	4	5	
F	Stražni stolp v Črneči vasi	1	2	3	4	5	
G	Krakovski gozd		1	2	3	4	5
H	Tematske poti		1	2	3	4	5
I	Doživetja na Krki		1	2	3	4	5
J	Domača in umetnostna obrt		1	2	3	4	5
K	Gorjanci	1	2	3	4	5	
L	Romarska cerkev na Slinovcah		1	2	3	4	5
M	Ribolovni turizem na Krki	1	2	3	4	5	
N	Kostanjeviška noč		1	2	3	4	5
O	Prireditve		1	2	3	4	5
P	Lamutov likovni salon		1	2	3	4	5
R	Ponudbo kulinarike in vin	1	2	3	4	5	
S	Festival kulture		1	2	3	4	5
Š	Topla voda in toplice		1	2	3	4	5
T	Drugo (dopiši)						

13. So turistične točke v občini dovolj dobro označene in predstavljene v promocijskih gradivih? (obkroži ustrezno oceno)

1 2 3 4 5

14. Ali je potrebno v občini vzpostaviti boljši sistem turističnih vodnikov? (obkroži ustrezno oceno)

1 2 3 4 5

15. Je potrebno načrtovati razvoj turizma v občini skupaj s sosednjimi občinami? (obkroži ustrezno oceno)

1 2 3 4 5

16. Je potrebno načrtovati razvoj turizma v občini tudi na ravni Posavske in Jugovzhodne regije? (obkroži ustrezno oceno)

1 2 3 4 5

17. Kako močno je epidemija korona virusa vplivala na letošnjo turistično sezono v občini? (obkroži ustrezno oceno)

1 2 3 4 5

10.2 PRILOGA 2: IZVEDBA INTERVJUJEV – VPRAŠANJA INTERVJUJEV

Intervjuvancem smo zastavili naslednja vprašanja:

1. Kako ocenjujete trenutno stanje na področju turizma v Kostanjevici na Krki? Opazite kakšen poseben napredek v zadnjih desetih letih? Kaj najbolj pogrešate pri obstoječi turistični ponudbi?
2. Kje vidite priložnosti za izboljšanje? Zvišanje kakovosti turistične ponudbe? Več profesionalizma namesto ljubiteljstva? Več povezovanja med ponudniki in načrtovalci razvoja turizma v lokalnem in regionalnem okolju?
3. Kakšen razvoj turizma bi Kostanjevica na Krki potrebovala v prihodnje? Bolj v smeri stacionarnega turizma, s ponudbo, ki bi odgovarjala potrebam turista, ki aktivno preživlja dopust, ali kaj drugega?
4. Kako motivirati lokalne turistične ponudnike, da uredijo več prenočitvenih kapacitet? Kakšne nočitvene kapacitete bi bile po vašem mnenju najbolj atraktivne?
5. Kako motivirati lokalne turistične ponudnike, da bi zvišali kakovost gostinske ponudbe?
6. Kateri so ključni turistični produkti občine oz. po čem ocenjujete, da je občina najbolj prepoznavna?
7. Kateri turistični produkt je po vašem mnenju vodilni oz. bi moral biti vodilni, na katerega bi morala biti vezana ostala turistična ponudba v smislu, da bi lahko generirala kritično maso turističnega obiska v občini?
8. Kolikšno število turističnega obiska bi občina potrebovala, da bi se zgodil konkreten preboj na področju turizma (trenutno obišče občino cca. 20.000 obiskovalcev letno)?
9. Kako naj Kostanjevica na Krki konkurira znanim in privlačnim turističnim destinacijam v Sloveniji?
10. Kako menite, da prebivalci sprejemajo razvoj turizma v kraju, so mu naklonjeni ali ne? Po čem sklepate oziroma kako utemeljujete svoj odgovor?
11. Kostanjeviški samostan z galerijo je najbolj obiskana turistična točka v občini. Zakaj ravno ta? Katere njegove turistične potenciale še prepoznate?
12. Kako vidite sinergijo med Galerijo Božidar Jakec in Občino Kostanjevica na Krki pri delovanju TIC-a? Ocenjujete, da so prednosti ali slabosti, da se z njim upravlja v okviru galerije?
13. Ali občina dovolj spodbuja razvoj turizma in ali vlaga v razvoj turistične infrastrukture? Kje to najbolj prepoznate?
14. Kdo naj bo načrtovalec razvoja turizma v tako majhnih občinah, kot je Kostanjevica na Krki? Občina s svojim zavodom? Javno-zasebno partnerstvo? Regionalna destinacijska organizacija?
15. Katere ciljne skupine gostov naj bi nagovarjala turistična ponudba Kostanjevice na Krki? Je smiselno, da se fokusira samo na določene skupine?
16. Ali naj bi bila Kostanjevica na Krki promovirana kot izletniška ali stacionarna destinacija? Ali morda kombinacija obojega oz. komu dati prednost in zakaj?
17. Katere vrste turizma so za občino najbolj zanimive in zakaj?
18. Kako ocenjujete dosedanjo umestitev občine pod Posavsko turistično regijo? Je čutiti kakšen konkreten rezultat povezovanja s Posavjem? Kako pristopiti, in če sploh, z Dolenjsko turistično regijo?
19. Kako se je turistične ponudba v občini odzvala na koronavirus? Se je uspela prilagoditi?
20. Kako podaljšati turistično sezono v občini? Ta traja trenutno od začetka maja do konca septembra. Potem pa skoraj vse zamre.
21. Ali pogrešate več povezovanja in izmenjavo izkušenj ter seznanjanje z rezultati in aktualnostmi na področju turizma v občini?
22. Ali pogrešate možnost organiziranega izobraževanja na področju turizma (npr. učenje tujih jezikov, oblikovanje spletnih strani, trženje, promocija, vodenje, enogastronomija, varovanje naravne in kulturne dediščine ...)?
23. Ali se vam zdi, da je reka Krka s svojimi potenciali dovolj vključena v turistično ponudbo?

24. Bi morala občina iz proračuna nameniti več sredstev za razvoj turizma? Katere prioritete na področju turizma bi posebej izpostavili?
25. Poznate lokalne turistične spominke? Ste z njimi zadovoljni? Katere spominke bi bilo treba po vašem še dodati?
26. Se vam zdi sedež Turističnega informacijskega centra na primerni lokaciji? Če ja, prosim dopišite zakaj, če ne, dopišite, kje bi bil njegov sedež bolj primeren.
27. Kostanjevica na Krki je bogata tudi s sakralno dediščino. Kaj menite o vlogi božjepotne cerkve na Slinovcah? Cerkev je izjemno markantna, vidna skoraj iz vseh strani prihoda v Kostanjevico na Krki. Bi po vašem cerkev morala biti bolj vključena v turistično ponudbo občine? Kaj menite o vključevanju v turistično ponudbo ostalih dveh cerkva na kostanjeviškem otoku?
28. Pogrešate ponudbo izposoje električnih koles? Zakaj bi bila ta ponudba po vašem dobrodošla?
29. Kaj menite o priložnostih reke Krke in poletnem turizmu, ki vključuje tudi postajališče za avtodome, plavanje, vodna plovila na Krki (kajak, sup, tradicionalni leseni čolni ...)?

10.3 PRILOGA 3: METODOLOGIJA OCENJEVANJA SPREJEMLJIVOSTI NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE ZA VKLJUČEVANJE V TURISTIČNO PONUDBO Z VIDIKA TRAJNOSTNEGA RAZVOJA LOKALNE SKUPNOSTI

Varstveni status naravne in kulturne dediščine

Nima statusa	0 točk
Kulturna dediščina/naravna vrednota, registrirana nesnovna dediščina	1 točka
Kulturni spomenik lokalnega pomena/ekološko pomembna območja	2 točki
Kulturni spomenik državnega pomena/Natura 2000	3 točke
Znak evropske dediščine/UNESCO lista svetovne dediščine	4 točke

Raziskanost

Ni raziskana	0 točk
Slabo raziskana (turistični prospekti, poljudne objave)	1 točka
Delno raziskana (poljudne in strokovne publikacije)	2 točki
Dobra raziskanost (poljudne, strokovne in znanstvene publikacije)	3 točke

Interpretacija

Ni interpretacije	0 točk
Slaba interpretacija (<i>ni organizirane osebne interpretacije, dediščina je predstavljena brez sodelovanja strokovnjaka, uporaba vsaj enega neosebnega interpretacijskega sredstva v domačem jeziku</i>)	1 točka
Delna interpretacija (<i>ni organizirane osebne interpretacije, pri predstavitvi dediščine je sodeloval strokovnjak, uporaba vsaj dveh neosebne interpretacijskih sredstev v domačem jeziku</i>)	2 točki
Dobra interpretacija (<i>organizirana je osebna interpretacija, pri predstavitvi dediščine je sodeloval strokovnjak, uporaba vsaj dveh neosebne interpretacijskih sredstev v domačem in tujem jeziku, interpretacija je pripravljena za slabovidne, gluhe ali gibalno ovirane</i>)	3 točke
Zelo dobra interpretacija (<i>interpretacija je izdelana po interpretacijskem v sodelovanju s strokovnjakom ali po muzejsko pedagoškem načrtu, interpretacijska sredstva so na voljo v domačem in tujem jeziku, interpretacija je pripravljena za slabovidne, gluhe in gibalno ovirane</i>)	4 točke

Dostopnost

Ni dostopna	0 točk
Slabo dostopna (<i>manjkajo usmerjevalne table, lokacija ni posebej označena, parkirišče ni urejeno, ni dostopa za slepe in gibalno ovirane obiskovalce</i>)	1 točka
Dobra dostopnost (<i>usmerjevalne table so ustrezno postavljene, lokacija je označena, parkirišče je urejeno, ni dostopa za slepe in gibalno ovirane obiskovalce</i>)	2 točki
Zelo dobra dostopnost (<i>usmerjevalne table so ustrezno postavljene, lokacija je označena, parkirišče je urejeno, dostop za slepe in gibalno ovirane obiskovalce je urejen</i>)	3 točke

Opremljenost

Slaba	0 točk
Delna (<i>parkirišče...</i>)	1 točka
Dobra (<i>parkirišče, sanitarije, prost dostop do wifi</i>)	2 točki
Zelo dobra (<i>parkirišče in sanitarije sta urejena tudi za invalide</i>)	3 točke

Upravljanje

Ni upravljavca	0 točk
Določen je upravljavec	1 točka
Določen je upravljavec, izdelan je upravljavski načrt	2 točki

Skupna ocena stanja**Zelo slabo**

0 – 5 točk (*enota dediščine še ni primerna za vključitev v turistično ponudbo*)

Slabo

6 – 9 točk (*enota dediščine je pogojno primerna za vključitev, saj je slabo opremljena z osnovno turistično infrastrukturo, ni ustrezno predstavljena in interpretirana*)

Dobro

10 – 15 točk (*enota je primerna za vključitev v turistično ponudbo, kljub pomanjkljivostim v njeni dostopnosti, opremljenosti in interpretaciji*)

Zelo dobro

16 – 19 točk (*enota dediščine je v vseh pogledih primerna za vključitev v turistično ponudbo*)

10.4 PRILOGA 4: POPIS STANJA TURISTIČNE PONUDBE V OBČINI KOSTANJEVICA NA KRKI

Priloga k Strategiji trajnostnega razvoja turizma v občini Kostanjevica na Krki 2022-2032 vsebuje tudi Popis stanja turistične ponudbe, kar je predstavljeno v priloženem dokumentu.